

Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag för utgiftsområde 23, som totalt uppgår till ca 17 miljarder kronor för 2017. Därmed avstyrker utskottet oppositionspartiernas alternativa budgetförslag. Utskottet tillstyrker även regeringens förslag om vissa bemyndiganden om ekonomiska åtaganden och ett förslag om ändrade principer för upplåtelse och friköp av statens mark ovan odlingsgränsen och på renbetesfjällen.

Samtliga motionsförslag avstyrks. Utskottet hänvisar i flertalet av dessa frågor till pågående utredningsarbete.

Utskottet har följt upp regeringens resultatredovisning för utgiftsområdet och föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför i det avsnittet och tillkännager detta för regeringen.

I betänkandet finns fem reservationer (M, SD och KD). Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna har inte deltagit i anslagsbeslutet. Dessa partier redovisar i stället sina ställningstaganden i särskilda yttranden.

Behandlade förslag

Proposition 2016/17:1 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

Cirka 40 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2016/17.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	7
Ärendet och dess beredning	7
Budgetprocessen i riksdagen	7
Utskottets överväganden	9
Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23	9
Bakgrund	9
Propositionen	9
Utskottets ställningstagande	10
Anslag inom utgiftsområde 23	16
1:1 Skogsstyrelsen	16
1:2 Insatser för skogsbruket	17
1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt	18
1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet	19
1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	19
1:6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar	20
1:7 Ersättningar för viltskador m.m.	20
1:8 Statens jordbruksverk	22
1:9 Bekämpande av växtskadegörare	23
1:10 Gårdsstöd m.m.	24
1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	24
1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk	24
1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk	26
1:14 Livsmedelsverket	26
1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	30
1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	32
1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	32
1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	36
1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	37
1:20 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	38
1:21 Åtgärder på fjällägenheter m.m.	39
1:22 Främjande av rennäringen m.m.	39
1:23 Sveriges lantbruksuniversitet	40
1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	41
1:25 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	46
Nya anslag	46
Utskottets ställningstagande	48
Principer för friköp av mark ovan odlingsgränsen m.m.	49
Övriga motioner	50
Reservationer	56
1. SLU:s verksamhet, punkt 4 (M)	56
2. Forskning m.m., punkt 5 (M)	56
3. Utbetalning av direktstöd m.m., punkt 6 (SD)	57
4. Utbetalning från landsbygdsprogrammet, punkt 7 (KD)	58
5. Skördeskador, punkt 8 (KD)	58

Särskilda yttranden	60
1. Anslag inom utgiftsområde 23, punkt 2 (M)	60
2. Anslag inom utgiftsområde 23, punkt 2 (SD)	63
3. Anslag inom utgiftsområde 23, punkt 2 (C)	65
4. Anslag inom utgiftsområde 23, punkt 2 (L)	68
5. Anslag inom utgiftsområde 23, punkt 2 (KD)	71
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	75
Propositionen	75
Motioner från allmänna motionstiden 2016/17	75
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och oppositionspartiernas anslagsförslag	80
<i>Bilaga 3</i>	
Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden	82
<i>Bilaga 4</i>	
Utskottets anslagsförslag	83
<i>Bilaga 5</i>	
Utskottets förslag till beställningsbemyndiganden	84
<i>Bilaga 6</i>	
Uppföljning av regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	85
<i>Tabeller</i>	
Tabell 1 Utgiftsutveckling inom jordbruk, fiske och livsmedel (mnkr)	97
Tabell 2 Resultatindikatorer som redovisas för området konkurrenskraftig livsmedelssektor	98
Tabell 3 Resultatindikatorer som redovisas för området småskalig livsmedelsproduktion	98
Tabell 4 Resultatindikatorer för jordbruks- och livsmedelsproduktion	99
Tabell 5 Resultatindikatorer för ett hållbart fiske	103
Tabell 6 Resultatindikatorer som redovisas för området vattenbruk, fritidsfiske och fisketurism	104
Tabell 7 Resultatindikatorer för offentlig kontroll och redlighet i livsmedelskedjan	105

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23 och tillkännager detta för regeringen.

2. Anslag inom utgiftsområde 23

a) Anslagen för 2017

Riksdagen anvisar anslagen för 2017 inom utgiftsområde 23 enligt utskottets förslag i bilaga 4.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2016/17:1 utgiftsområde 23 punkt 4 och avslår motionerna

2016/17:102 av Niclas Malmberg (MP),

2016/17:517 av Betty Malmberg och Mats Green (båda M) yrkande 3,

2016/17:1584 av Betty Malmberg (M),

2016/17:2010 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 9,

2016/17:2446 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkandena 6, 12 och 15,

2016/17:2550 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 6,

2016/17:2551 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 5,

2016/17:2912 av Anders Forsberg m.fl. (SD),

2016/17:3009 av Per Åsling (C),

2016/17:3051 av Kerstin Lundgren (C) yrkandena 1 och 2,

2016/17:3170 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkandena 1–4,

2016/17:3173 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkandena 25 och 26,

2016/17:3282 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 1–5,

2016/17:3283 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 3,

2016/17:3436 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) och

2016/17:3457 av Lars Tysklind m.fl. (L).

b) Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att

1. för 2017 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 5 000 000 kronor för Viltvårdsfonden,

2. under 2017 besluta om medlemskap i en kunskaps- och innovationsplattform inom mat (KIC Food for Future) under Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT) och under 2017–2024 för anslaget 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet besluta om en årlig medlemsavgift på högst 500 000 kronor,

3. under 2017 besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom den tidsperiod som anges i bilaga 5.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2016/17:1 utgiftsområde 23 punkterna 1, 3 och 5.

3. Principer för friköp av mark ovan odlingsgränsen m.m.

Riksdagen godkänner förslaget om ändrade principer för upplåtelse och friköp av statens mark ovan odlingsgränsen och på renbetesfjällen.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2016/17:1 utgiftsområde 23 punkt 2.

4. SLU:s verksamhet

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:2140 av Betty Malmberg (M) och

2016/17:3173 av Jonas Jacobsson Gjörtlér m.fl. (M) yrkandena 27 och 28.

Reservation 1 (M)

5. Forskning m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:1585 av Betty Malmberg (M) yrkandena 2 och 3 samt

2016/17:3173 av Jonas Jacobsson Gjörtlér m.fl. (M) yrkandena 30 och 31.

Reservation 2 (M)

6. Utbetalning av direktstöd m.m.

Riksdagen avslår motion

2016/17:2446 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 5.

Reservation 3 (SD)

7. Utbetalning från landsbygdsprogrammet

Riksdagen avslår motion

2016/17:2550 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 5.

Reservation 4 (KD)

8. Skördeskador

Riksdagen avslår motion

2016/17:2550 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 8.

Reservation 5 (KD)

Stockholm den 29 november 2016

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Matilda Ernkrans

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Matilda Ernkrans (S), Kristina Yngwe (C)*, Isak From (S), Sara Karlsson (S), Martin Kinnunen (SD)*, Åsa Coenraads (M)*, Jan-Olof Larsson (S), Anders Forsberg (SD)*, Jens Holm (V), Marianne Pettersson (S), Johan Büser (S), Jesper Skalberg Karlsson (M)*, Emma Nohrén (MP), Sten Bergheden (M)*, Nina Lundström (L)*, Magnus Oscarsson (KD)* och Roland Gustbée (M)*.

* Avstår från ställningstagande under punkt 2, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlar utskottet regeringens budgetproposition 2016/17:1 i de delar som gäller utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel och ett antal motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2016/17. Regeringens förslag till riksdagsbeslut och förslagen i motionerna finns i bilaga 1.

I bilaga 2 och 3 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2017 och beställningsbemyndiganden samt de avvikelser från dessa som Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna föreslår i sina anslagsmotioner. I bilaga 4 finns utskottets förslag till anslagsfördelning, och i bilaga 5 finns utskottets förslag till beställningsbemyndiganden.

I betänkandet behandlas vidare utskottets uppföljning av regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23. Uppföljnings- och utvärderingsgruppens rapport för utgiftsområdet finns i bilaga 6.

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i första steget i budgetprocessen fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § riksdagsordningen).

Riksdagen har, med bifall till regeringens förslag, bestämt utgiftsramen för 2017 för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel till 17 189 401 000 kronor (prop. 2016/17:1, bet. 2016/17:FiU1, rskr. 2016/17:49). I detta ärende ska miljö- och jordbruksutskottet föreslå för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Riksdagens ställningstagande till anslag för utgiftsområdet ska göras genom ett beslut (11 kap. 18 § riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Enligt budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat.

I utskottens beredning av ärenden ingår uppgiften att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen

presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21). Av riktlinjerna framgår att riksdagen beställer och tar emot information om resultatet av statens verksamhet.

Utskottet har mot den bakgrunden analyserat regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23 i budgetpropositionen. Analysen har syftat till att vara ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att regeringens resultatredovisning behandlas först. Därefter behandlas de förslag i budgetpropositionen och i motioner som gäller anslag inom utgiftsområde 23. Slutligen behandlas ett antal motionsförslag som väckts under den allmänna motionstiden 2016/17. Förslagen i dessa motioner gäller en rad olika frågor med en mer allmän landsbygdspolitisk inriktning.

Utskottets överväganden

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel och tillkännager detta för regeringen.

Bakgrund

Som en del i utskottets löpande uppföljning beslutade miljö- och jordbruksutskottet den 19 maj 2016 att följa upp regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för utgiftsområdena 20 Allmän miljö- och naturvård och 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Uppföljningarna har genomförts av utskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp. Syftet har varit att ta fram ett beslutsunderlag inför behandlingen av budgetpropositionen för 2017 och att ge utskottet ett underlag för den fortsatta dialogen med regeringen om utvecklingen av den ekonomiska styrningen. Utgångspunkten för årets uppföljning av regeringens resultatredovisning har bl.a. varit riksdagens tillkännagivande om regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för 2016 (bet. 2015/16:1, rskr 2015/16:103).

Uppföljnings- och utvärderingsgruppens rapport för utgiftsområde 23 redovisas i bilaga 6 till detta betänkande.

Propositionen

Riksdagen har beslutat om målet för utgiftsområde 23. Målet är att insatserna ska bidra till goda förutsättningar för arbete, tillväxt och välfärd i alla delar av landet. De gröna näringarna ska vara livskraftiga och bidra till klimatomställningen och till att naturresurserna används hållbart. För skogspolitiken finns vidare två jämställda mål beslutade av riksdagen: ett produktionsmål och ett miljömål. Det finns även ett övergripande mål för samepolitiken: att verka för en levande samisk kultur byggd på ekologisk hållbar rennäring och andra samiska näringar.

Regeringens resultatredovisning är indelad i olika resultatområden. Enligt regeringen framgår de olika resultatområdenas koppling till det övergripande målet för utgiftsområdet. Därutöver redovisas resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.

Av regeringens resultatredovisning framgår bl.a. att antalet livsmedelsföretag i Sverige har ökat stadigt under flera år och att exporten av livsmedel och jordbruksvaror har haft en positiv utveckling sedan EU-inträdet.

I redovisningen betonar regeringen att livsmedelsföretagen verkar i hård internationell konkurrens. Kombinationen av en liten hemmamarknad och jämförelsevis höga arbetskraftskostnader medför att investeringar i effektivitet och innovationer blir nödvändiga för att kunna trygga och öka tillväxten i svensk livsmedelsproduktion. De genomförda satsningarna för ekologisk produktion har enligt regeringen bidragit till en ökning både av den ekologiska odlingen och av marknaden för ekologiska produkter. Regeringen betonar att den växande marknaden för ekologiska produkter skapar möjligheter för små och stora svenska jordbruks- och livsmedelsföretag. Regeringen anför vidare att arbetet med att minska utsläppen av näringsämnen från jordbruket fortsätter. När det gäller utsläppen av ammoniak betonar regeringen att dessa påverkas av ett antal faktorer, bl.a. antalet djur i jordbruket och vilka grödor som odlas, vilket i sin tur påverkar hur mycket gödsel som behövs och när denna sprids. Regeringen konstaterar att hälso- och miljöriskerna har ökat sedan 2010, även om riskerna har minskat väsentligt jämfört med basåret 1988. Regeringen konstaterar att jordbrukets utsläpp av växthusgaser har minskat till följd av en minskad produktion och en förbättrad resurseeffektivitet. Antalet fiskbestånd inom biologiskt hållbara gränser är stabilt. Regeringen anför emellertid att torskens utveckling i Östersjön fortfarande är oroande. Det svenska vattenbruket uppvisar en fortsatt positiv utveckling i form av såväl en ökad omsättning som en relativt stabil sysselsättningsökning. Regeringen anför vidare att den offentliga livsmedelskontrollen i Sverige utvecklas i en positiv riktning och att insatser för en ökad effektivisering och tydligare styrning pågår. Effekter av detta arbete kan förväntas på några års sikt.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har följt upp regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för utgiftsområde 23. Uppföljningen har liksom tidigare år avsett jordbruks-, fiske- och livsmedelsområdena. Detta innebär att det inte har ingått att närmare studera resultaten av de insatser som görs för skogen, djurhälsan, landsbygdsprogrammet eller inom samepolitik eller utbildning och forskning. Uppföljningen har inriktats på att följa upp de synpunkter som utskottet har haft tidigare år på dels redovisade resultat, dels resultatredovisningens struktur. I detta har även ingått att översiktligt följa redovisningen för de områden som utskottet har följt upp under senare år, bl.a. småskalig livsmedelsproduktion, fiske, ekologiskt jordbruk och vissa frågor inom landsbygdsprogrammet.

Till skillnad från förra året lyfter regeringen i propositionen fram att det under ett antal år har förts en årligt återkommande dialog mellan regeringen och miljö- och jordbruksutskottet om resultatredovisningens utveckling i budgetpropositionen för utgiftsområde 23. Utskottet välkomnar förtydligandet om den årligen återkommande dialogen och vill poängtera att den är värdefull och till gagn för båda parter.

Regeringen ska enligt budgetlagen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen antagit. I årets budgetproposition anför regeringen att i enlighet med utskottets tillkännagivande framgår de olika resultatområdenas koppling till det övergripande målet för utgiftsområdet. I årets resultatredovisning förtydligas på vilket sätt resultatområdena och de tillhörande resultatindikatorerna knyter an till målet för utgiftsområdet. Detta görs för alla resultatområden förutom området vattenbruk, fritidsfiske och fisketurism samt alla resultatområden som rör internationellt arbete. Regeringen förtydligar t.ex. att resultatindikatorerna för området konkurrenskraftig livsmedelssektor ska bidra till att skapa goda förutsättningar för arbete, tillväxt och välfärd i alla delar av landet och att resultatindikatorerna för området konkurrenskraft i jordbruksföretagen ska bidra till att de gröna näringarna ska vara livskraftiga.

Problemet att det är en svag koppling mellan regeringens resultatredovisning och målet för utgiftsområdet kvarstår emellertid. Detta gör det svårt att utläsa i vilken grad insatserna har bidragit till att nå det fastställda målet. Enligt utskottets mening skulle det skapas bättre förutsättningar för riksdagen att följa kopplingen mellan mål, statliga insatser, uppnådda resultat och regeringens anslagsförslag om det också fanns konkreta uppföljningsbara delmål för de olika resultatområdena. Utskottet anser att detta bör vara en prioriterad fråga för det fortsatta utvecklingsarbetet med mål- och resultatredovisningen för utgiftsområdet.

I resultatredovisningens analys och slutsatser kommenterar regeringen inte på ett tydligt sätt i vilken utsträckning insatserna har bidragit till att uppfylla det övergripande målet för utgiftsområdet. Det går alltså inte att utläsa om regeringen anser att den genomförda politiken har bidragit till att helt eller delvis uppfylla målet för utgiftsområdet.

Vissa förändringar har gjorts när det gäller strukturen och under vilket resultatområde indikatorer redovisas. Indikatorer som gäller konkurrenskraftig livsmedelssektor redovisas i årets resultatredovisning i anslutning till jordbruks- och livsmedelsproduktion. Förra året redovisades dessa kommentarer under rubriken Hållbar landsbygd. Andra ändringar är att resultatindikatorn antal kommuner som har kostpolicy har flyttats från avsnittet Konkurrenskraftig livsmedelssektor till Säkra livsmedel och bra matvanor. Indikatorn för medievärde av internationell press som redovisades i samma avsnitt redovisas inte längre. Förra året saknades indikatorer för bra matvanor för de delar av resultatredovisningen som ingick i uppföljningen. Utskottet noterar att en indikator – försäljning av nyckelhålmärkta produkter – redovisas i årets resultatredovisning. Vidare framgår det att sex indikatorer kommer att användas för att bedöma havs- och fiskeriprogrammet. Det är oklart vilket år de kommer att börja användas. Utskottet menar att ändringarna i stort sett är logiska och förtydligar strukturen. Några av de brister som påtalades av utskottet i förra årets betänkande har alltså åtgärdats.

Att resultatindikatorerna, t.ex. indikatorer för prisutvecklingen och strukturutvecklingen inom jordbruksområdet, i några fall snarare beskriver ett

tillstånd eller en utveckling än ett resultat är ett problem som kvarstår. Detta gör det svårt att direkt påvisa vilka effekter olika insatser har.

Liksom tidigare år redovisas inga indikatorer för resultatområdet internationellt arbete. Förra året kommenterade regeringen att det är svårt att påvisa konkreta effekter av budgetmedel och svenska insatser när det gäller de globala målsättningarna med internationellt arbete. Av den anledningen redovisades inte några indikatorer för avsnittet. I årets resultatredovisning saknas emellertid denna förtydligande förklaring. Det vore enligt utskottet önskvärt om ett medvetet val att inte redovisa indikatorer för ett resultatområde redovisas, eftersom det ökar redovisningens läsbarhet. Utskottet vill samtidigt understryka vikten av att det går att mäta resultaten av de mål som används. Nyttan av att redovisa resultatutvecklingen i avsaknad av ett uppföljningsbart delmål kan diskuteras.

Vissa förbättringar kan observeras när det gäller den redovisade statistiken. För flera resultatområden redovisas statistiken för en längre tidsperiod, vilket gör det enklare för riksdagen att följa utvecklingen för specifika indikatorer. I förra årets uppföljning av regeringens resultatredovisning anförde utskottet att det var positivt att det redovisades statistik om småskalig livsmedelsproduktion. Denna statistik redovisas i årets redovisning i samband med resultatområdet jordbruks- och livsmedelsproduktion. I förra årets betänkande framfördes synpunkten att regeringen skulle kunna överväga att besluta om resultatindikatorer för småskalig livsmedelsproduktion. Detta skulle uppmärksamma de frågor som utskottet har lyft fram i tidigare uppföljningar för att förbättra förutsättningarna för den småskaliga livsmedelsproduktionen. Utskottet vidhåller den uppfattningen.

Genomgående gäller att resultatredovisningen skulle tjäna på att renodlas, dvs. fokus ska ligga på indikatorer och inte på insatser och omvärldsförändringar. En alltför omfattande beskrivning av insatser, t.ex. myndigheters arbete och redovisning av uppdrag, gör att indikatorerna hamnar i skymundan och det blir svårare att utläsa och följa resultatutvecklingen.

Förra året framfördes synpunkten att regeringen bör analysera hur resultatet av statens insatser ska redovisas och analyseras när en så stor andel finansieras av EU och när statens rådighet är begränsad. Utskottet vill återigen betona att det ser fram emot att regeringen redovisar sina överväganden i denna fråga i nästa års budgetproposition.

Jordbruksområdet

Jordbruksverkets och Livsmedelsverkets anslag har fördubblats för arbete med nya lands- och anläggningsgodkännanden i syfte att förbättra svenska företags förutsättningar att exportera livsmedel och jordbruksvaror till länder utanför EU. Satsningen förväntas stärka myndigheternas arbete med export- och marknadstillträdesfrågor de kommande åren. Utskottet ser fram emot en redovisning av utfallet av denna satsning i kommande års budgetpropositioner.

Utskottet har vid flera tillfällen lyft fram att det är positivt att regeringen i vissa fall kompletterar resultatredovisningen i budgetpropositionen med särskilda resultatskrivelser. Regeringen kan därför överväga om särskilda resultatskrivelser vore lämpliga när det gäller att redovisa vilka effekter som anslagsförstärkningen till Jordbruksverket och Livsmedelsverket för arbetet med nya lands- och anläggningsgodkännanden har haft.

I förra årets budgetproposition såg utskottet fram emot en redovisning av vilka effekter som de olika åtgärderna inom ramen för Handlingsplan Gris och Handlingsplan Mjolk har haft när det gäller att vända den negativa utvecklingen för marknaden på svenskt griskött och svensk mjölkproduktion. Regeringen anför att ett ökat strategiskt arbete med stort engagemang från aktörerna troligen har bidragit till det goda marknadsläget under 2015 för svenskt kött. Utskottet saknar en tydlig redovisning i årets budgetproposition av vidtagna åtgärder, med fokus på statliga insatser, som har bidragit till att vända den negativa utvecklingen.

Regeringen anför att det har vidtagits en rad åtgärder för mjölkbönderna och att Handlingsplan Mjolk nu drivs vidare i branschens regi. Bland de åtgärder som har vidtagits ingår en maximal tillåten medfinansiering till det krispaketet för jordbruket, främst mjölksektorn, som EU:s jordbruks- och fiskeråd beslutade hösten 2015. Vidare beslutades om en höjd koldioxidskattenedsättning för dieselbränsle som används i arbetsmaskiner i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet. Andra åtgärder som regeringen har vidtagit för att stärka mjölkföretagens konkurrenskraft inkluderar ett förslag om sänkta arbetsgivaravgifter för den första anställda som föreslås träda i kraft den 1 januari 2017, en ”nötpeng” inom gårdsstödet, ersättning för utökad klövhälsovård för mjölkkor i landsbygdsprogrammet, införande av villkorad läkemedelsanvändning (VILA) samt exportfrämjande åtgärder för mejerisektorn.

Ett arbete med att ta fram ett garantiprogram, där staten skulle åta sig betalningsansvar för kreditgarantier, riktat till mjölkföretag avbröts dock i samförstånd mellan branschen, banker och myndigheter. Arbetet avbröts eftersom slutsatsen var att den statliga garantin skulle ha riskerat att försätta lantbrukaren i ett sämre läge om lantbrukaren hamnar på obestånd, bl.a. på grund av att bankernas flexibilitet i hanteringen av företagens skulder skulle ha minskat och att möjligheten att göra rekonstruktioner eller ordnad avveckling skulle ha försämrats.

Utskottet välkomnar redovisningen av de åtgärder som har vidtagits för att förbättra situationen för mjölksektorn. Situationen är dock fortfarande besvärlig för mjölkbönderna, och utskottet ser fram emot en fortsatt redovisning av hur situationen utvecklas för svensk mjölkproduktion.

Regeringen avser att presentera en nationell livsmedelsstrategi. Livsmedelsstrategin kommer enligt regeringen att bidra till ökad produktion, sysselsättning och hållbar tillväxt i berörda näringar samt till ökad andel ekologisk produktion och konsumtion och bättre möjligheter för konsumenter att göra medvetna val samtidigt som relevanta nationella miljö kvalitetsmål

nås. Enligt utskottets bedömning är det viktigt att beakta behovet av att kunna följa upp strategin i kommande års budgetpropositioner.

Jordbrukets administrativa kostnader minskade med 42 procent under perioden 2006–2012. Som framgår av resultatredovisningen anser regeringen att regelverket för den gemensamma jordbrukspolitiken har blivit mer komplicerat i många delar, som ett resultat av den senaste reformen som beslutades i december 2013. Liksom förra året anser utskottet att det vore värdefullt om regeringen kunde förtydliga i vilken utsträckning detta kommer att leda till en ökning av företagens administrativa kostnader och upplevda administrativa börda. Det är enligt utskottet fortfarande viktigt att arbetet med att minska företagens administrativa kostnader och upplevda administrativa börda fortsätter.

Fiskeområdet

Statens insatser inom fiskeområdet är i hög grad inriktade på att tillämpa EU:s regleringar och stödsystem. Utskottet ser positivt på att antalet fiskbestånd inom biologiskt hållbara gränser är stabilt. Regeringen anser att genomförandet av EU:s reformerade gemensamma fiskeripolitik skapar förutsättningar för att nå målen om ett hållbart fiske framöver och menar att det är viktigt att antalet bestånd under förvaltningsplaner ökar. Utskottet delar denna uppfattning.

Regeringen anser att stödmöjligheter inom vattenbruket kan bidra till att vattenbruksföretag ökar sin produktion och stärker sin konkurrenskraft. Utskottet ser fram emot att regeringen kommande år fördjupar redovisningen av denna fråga och redovisar de åtgärder som kan finansieras inom ramen för havs- och fiskeriprogrammet. Regeringen skulle kunna överväga om en särskild resultatskrivelse vore lämplig när det gäller en fördjupande redovisning av vattenbrukets potential att öka sin konkurrenskraft.

Livsmedelsområdet

Livsmedelsverket har tidigare anvisats medel för att motverka livsmedelsfusk. Förra året framförde utskottet att det vore värdefullt om regeringen kunde återkomma och redogöra för vilka resultat som resursförstärkningen ledde till. I årets budgetproposition redogör regeringen för de insatser som gjordes under 2015 eller planeras att genomföras under 2016 för att motverka livsmedelsfusk.

Ytterligare åtgärder krävs enligt regeringen för att uppnå en mer likvärdig livsmedelskontroll över hela landet. Effekterna av arbetet med att utveckla den offentliga livsmedelskontrollen i Sverige kan enligt regeringen förväntas på några års sikt, liksom effekter av den ännu inte avslutade förhandlingen inom EU om den nya kontrollförordningen. Utskottet vill betona betydelsen av en likvärdig livsmedelskontroll i hela landet och att det krävs fortsatta ansträngningar för att skapa en effektiv och likvärdig kontroll i hela landet.

Utskottet ser fram emot en redovisning av denna fråga i nästa års budgetproposition.

Regeringen menar att de upphandlande myndigheterna har ett fortsatt behov av stöd, information och vägledning för att kunna genomföra upphandlingar av livsmedel av önskvärd kvalitet. Utskottet anser fortfarande att det vore intressant om regeringen på ett tydligare sätt kunde beskriva vilka åtgärder som skulle kunna bidra till en sådan utveckling.

Utskottets förslag

Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om regeringens resultatredovisning och tillkännager detta för regeringen.

Anslag inom utgiftsområde 23

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2017 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel i enlighet med regeringens förslag och lämnar de bemyndiganden som regeringen har begärt. Oppositionspartiernas alternativa förslag till anslagsfördelning och övriga motionsyrkanden avslås.

Jämför särskilda yttrandena 1 (M), 2 (SD), 3 (C), 4 (L) och 5 (KD).

1:1 Skogsstyrelsen

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 402 982 000 kronor för 2017 till anslaget 1:1 Skogsstyrelsen.

Anslaget får användas för Skogsstyrelsens förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för att medfinansiera insatser enligt rådets förordning (EG) nr 1698/2005 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling.

Skogsstyrelsens offentlighetsrättsliga verksamhet utgörs av avgifter som erhålls vid handel med skogsodlingsmaterial (kontroll av frö- och planthandel) från statliga myndigheter och affärsverk. Skogsstyrelsen bedriver uppdragsverksamhet som ska finansieras genom avgifter med full kostnadstäckning. Undantag är vissa arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Avgiftsintäkterna får disponeras av Skogsstyrelsen.

Motionerna

Enligt motion 2016/17:3170 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 1 i denna del bör anslaget minskas med 8 953 000 kronor.

I motion 2016/17:3436 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) i denna del föreslås en minskning av anslaget med 8 950 000 kronor. En tidigare förstärkning med 7 miljoner kronor som beslutades i samband med behandlingen av budgetpropositionen för 2016 bör avslutas.

Enligt motion 2016/17:3457 av Lars Tysklind m.fl. (L) i denna del bör anslaget minskas med 5 302 000 kronor.

Enligt motion 2016/17:3282 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 1 i denna del bör anslaget minskas med 21 953 000 kronor.

1:2 Insatser för skogsbruket

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 321 540 000 kronor för 2017 till anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket.

Anslaget får användas för utgifter för stöd till vissa åtgärder inom skogsbruket och finansierar natur- och kulturmiljövårdsåtgärder inom skogsbruket och åtgärder för att anlägga och vårda ädellövskog. Anslaget får användas för att täcka utgifter för biotopskydd och naturvårdsavtal.

Anslaget får även användas för utgifter för att upprätta renbruksplaner och till att medfinansiera skogsträdsförädling. Vidare får anslaget användas för vissa administrationskostnader hos Skogsstyrelsen.

I hanteringen av vissa bidrag och ersättningar till skogsägare och för att skapa goda förutsättningar för fleråriga naturvårdsprojekt behöver ekonomiska åtaganden kunna ingås som medför utgifter under kommande år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2017 för anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 120 000 000 kronor 2018–2021.

Motionerna

I motion 2016/17:3170 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 1 i denna del föreslås en minskning av anslaget med 105 000 000 kronor. Vissa medel från anslaget bör användas bl.a. för att finansiera en satsning som gäller hantering av viltkött. Motionärerna föreslår att denna satsning ska göras inom anslaget 1:8 Statens jordbruksverk.

Enligt motion 2016/17:2912 av Anders Forsberg m.fl. (SD) i denna del bör anslaget förstärkas med 50 000 000 kronor. Motionärerna vill skjuta till ytterligare resurser för rådgivning kring natur- och kulturmiljövårdsåtgärder inom skogsbruket och åtgärder för att anlägga och vårda ädellövskog. Resurserna bör även användas till arbetet med att registrera hittills okända forn- och kulturlämningar samt för åtgärder för ökad röjning.

Enligt motion 2016/17:3436 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) i denna del bör anslaget minskas med 100 000 000 kronor. Minskningen bör göras till följd av att en tidigare förstärkning av instrument för skydd av skog, som beslutades i samband med behandlingen av budgetpropositionen för 2016, inte längre ska pågå.

I motion 2016/17:3457 av Lars Tysklind m.fl. (L) i denna del föreslås en minskning av anslaget med 73 000 000 kronor.

Enligt motion 2016/17:3282 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 1 i denna del bör anslaget minskas med 100 000 000 kronor.

Kompletterande uppgifter

Enligt propositionen ligger inriktningen på skogspolitiken fast. Den svenska skogspolitikens utgångspunkt bygger på de jämställda målen om produktion

och miljö. En grundläggande del av skogspolitiken är skogsbrukets sektorsansvar och skogsägarnas frihet under ansvar. Lika väl som att skydd och miljöhänsyn ska öka är en ökad produktion av skogsråvara viktig i en omställning till ett biobaserat samhälle och för att fasa ut fossil energi.

Regeringen arbetar i bred dialog med myndigheter, näringsliv, organisationer och intressenter i det civila samhället för att ta fram ett nationellt skogsprogram. Arbetet tar sin utgångspunkt i skogens ekonomiska, sociala och miljömässiga värden och syftar till att skapa en ökad samsyn bland intressenterna i hela värdekedjan. Regeringen anför i propositionen att arbetet inom det nationella skogsprogrammet ska bidra till jobb och hållbar tillväxt i hela landet och till utvecklingen av en växande bioekonomi. Det nationella skogsprogrammet utformas med utgångspunkt i skogspolitikens jämställda mål samt med viktiga utgångspunkter i underlag från bl.a. arbetsgrupper. För att tillvarata skogens betydelse för ett hållbart samhälle och för en cirkulär och biobaserad samhällsekonomi behövs åtgärder för ökad produktion och tillväxt inom ramen för ett hållbart och variationsrikt skogsbruk. Under 2017 avser regeringen att återkomma till riksdagen när det gäller det nationella skogsprogrammet. Därefter kommer en handlingsplan för genomförande av programmet att utarbetas. Synergier mellan det nationella skogsprogrammet och regeringens andra strategiska arbeten ska utvecklas, särskilt samverkansprogrammet om cirkulär och biobaserad ekonomi.

Skogsbruket har enligt propositionen stor betydelse för att nå miljökvalitetsmål och generationsmål inom miljömålssystemet. Regeringen anför att fler naturskogar ska skyddas och att miljöhänsynen ska öka i den brukade skogen. Arbetet med att införliva målbilderna för miljöhänsyn i det praktiska skogsbruket är av grundläggande betydelse och följs noga av regeringen. Frågan om huruvida det ska göras en översyn av artskyddsförordningen (2007:845) och dess tillämpning bereds inom Regeringskansliet.

1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 120 483 000 kronor för 2017 till anslaget 1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt.

Anslaget får användas för Statens veterinärmedicinska anstalts förvaltningsutgifter. Avgiftsintäkterna får disponeras av Statens veterinärmedicinska anstalt.

Motionerna

Enligt motion 2016/17:3170 av Jonas Jacobsson Gjörtlert m.fl. (M) yrkande 1 i denna del bör anslaget minskas med 589 000 kronor.

Även i motion 2016/17:3436 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) i denna del anförs att anslaget bör minskas med 589 000 kronor.

I motion 2016/17:3457 av Lars Tysklind m.fl. (L) i denna del föreslås en minskning av anslaget med 393 000 kronor.

Enligt motion 2016/17:3282 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 1 i denna del bör anslaget minskas med 5 589 000 kronor.

1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 106 283 000 kronor för 2017 till anslaget 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet.

Anslaget får användas för utgifter för ersättning för veterinär service. Anslaget får användas för utgifter för att minska veterinärkostnaderna för företag med avlägset belägen djurhållning av livsmedelsproducerande djur. Större delen av verksamheten är avgiftsfinansierad. Jordbruksverket får disponera avgiftsintäkterna.

Motionerna

I motion 2016/17:3170 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 1 i denna del anförs att anslaget bör minskas med 564 000 kronor.

I motion 2016/17:3436 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) i denna del föreslås också att anslaget minskas med 564 000 kronor.

I motion 2016/17:3457 av Lars Tysklind m.fl. (L) i denna del föreslås en minskning av anslaget med 376 000 kronor.

Enligt motion 2016/17:3282 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 1 i denna del bör anslaget minskas med 564 000 kronor.

1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 14 933 000 kronor för 2017 till anslaget 1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder.

Anslaget får användas för utgifter för förebyggande hälsokontroll och djursjukdatasystem i syfte att begränsa skadeverkningarna av sådana djursjukdomar som bara smittar mellan djur och sådana som kan smitta både djur och människor. Anslaget får även användas till djurskyddsfrämjande åtgärder.

Motionerna

Enligt motion 2016/17:2912 av Anders Forsberg m.fl. (SD) i denna del bör anslaget förstärkas med 5 000 000 kronor. Missförhållanden i landets djurparker har uppmärksamats de senaste åren. För att säkerställa att verksamheterna lever upp till fastställda regelverk vill Sverigedemokraterna ge Jordbruksverket i uppdrag att genomföra en rikstäckande översyn.

Kompletterande uppgifter

Enligt propositionen är djurskyddsläget i Sverige gott. Regeringen arbetar aktivt med att förbättra skyddet för djuren, inom och utanför Sveriges gränser. Myndigheternas arbete för att utveckla djurskyddskontrollen bidrar till att nå en ökad samsyn, samverkan, likformighet och effektivitet i kontrollen. Regeringen avser att fortsätta att nära följa myndigheternas utvecklingsarbete och djurskyddskontrollens utveckling.

1:6 Bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 124 349 000 kronor för 2017 till anslaget 1:6 Bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar.

Anslaget får användas för utgifter för bekämpande av och beredskap mot smittsamma husdjurssjukdomar när ersättning lämnas enligt epizootilagen (1999:657), zoonoslagen (1999:658) eller provtagningslagen (2006:806) eller med stöd av författningar som meddelas i lagarna. Anslaget får användas för statsbidrag till obduktionsverksamhet, för utveckling och genomförande av sjukdomskontroller och för genomförande av EU-lagstiftningen om djurskydd, djurhälsa, foder och livsmedel. Anslaget får även användas för utgifter för nationell medfinansiering av kontrollprogram som Sverige enligt EU:s krav är skyldigt att bistå med.

1:7 Ersättningar för viltskador m.m.

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 52 778 000 kronor för 2017 till anslaget 1:7 Ersättningar för viltskador m.m.

Anslaget får användas för utgifter för att förebygga skador av vilt och för ersättning för sådana skador. När det gäller förebyggande åtgärder mot skador i fisket orsakade av säl bör anslaget användas som nationell offentlig medfinansiering av åtgärder inom ramen för havs- och fiskeriprogrammet 2014–2020. Bestämmelser om rätten till ersättning regleras i viltskadeförordningen (2001:724).

Anslaget kan inte användas för rovdjursskador på ren. Regeringen anser därför att anslaget bör minskas med 5 000 000 kronor. Medlen avses användas för att förebygga och kompensera för rovdjursskador för rennäringen. Anslaget 1:22 Främjande av rennäringen m.m. ökas därför med motsvarande belopp.

Jägare är enligt 49 § jaktförordningen (1987:905) skyldiga att betala en viltvårdsavgift på 300 kronor per år till Viltvårdsfonden. Medlen ur fonden används för att främja viltvården och andra liknande ändamål som är förenliga med jaktlagens syfte. Jaktåret omfattar tiden den 1 juli–30 juni. Merparten av viltvårdsavgifterna betalas till fonden i början av jaktåret, medan utgifterna är

fördelade över kalenderåret. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2017 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 5 000 000 kronor för Viltvårdsfonden.

Motionerna

I motion 2016/17:2912 av Anders Forsberg m.fl. (SD) i denna del anförs att anslaget bör förstärkas med 5 000 000 kronor. Flera av viltstammarna, t.ex. varg och vildsvin, är onormalt stora, vilket genererar ett behov av att i första hand förebygga skador. Ökade utbetalningar till följd av viltskador kan också förutses enligt motionärerna.

Enligt motion 2016/17:3457 av Lars Tysklind m.fl. (L) i denna del bör anslaget minskas med 15 000 000 kronor. Liberalerna anser att det behövs en återgång till tidigare anslagsnivåer.

I motion 2016/17:3282 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 1 i denna del föreslås en ökning av anslaget med 20 000 000 kronor. Enligt yrkande 3 i samma motion bör ersättningsnivåerna till dem vars tamdjur blir rivna och dödade av rovdjur ses över. Rennäringen ska värnas eftersom den är en betydelsefull del av samisk kultur och viktig för sysselsättning och boende i Sveriges norra inland och fjällvärld. Det behövs generösare regler för ersättning för de skador som vildsvinen orsakar. Kristdemokraterna föreslår även att markägare ska kunna få ersättning för skador orsakade av klövvilt. Även motion 2016/17:3283 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 3 tar upp dessa frågor.

Kompletterande uppgifter

Av propositionen framgår att angrepp på tamboskap är den vanligaste orsaken till konflikter mellan stora rovdjur och människor. Under 2015 var det färre rovdjursangrepp på tamdjur än 2014. Drygt 500 får angreps och även ett antal hundar, nötdjur och getter. Kostnaderna för ersättning för skador på tamdjur uppgick 2015 till 3,4 miljoner kronor och för förebyggande åtgärder till ca 4,1 miljoner kronor. Av kostnaderna för skador avsåg 10 procent skador orsakade av björn, 20 procent skador av lodjur och 70 procent skador av varg. Ersättning för uppförande av rovdjursavvisande stängsel på jordbruksmark lämnas inom ramen för landsbygdsprogrammet för 2014–2020.

Rovdjur har en stor påverkan på rennäringen. Anslaget 1:22 Främjande av rennäringen m.m. används bl.a. för att kompensera rennäringen för förekomst av de stora rovdjuren: varg, björn, järv, lo eller kungsörn. Arbetet med att anpassa rovdjurspopulationerna till en toleransnivå på 10 procent för samebyarna pågår.

Regeringen är angelägen om att problemen med viltskador ska minska. Av den anledningen har Jordbruksverket fått ett uppdrag om att förebygga viltangrepp på tamdjur. Sveriges lantbruksuniversitet har fått ett uppdrag att kartlägga hur angrepp av stora rovdjur påverkar landsbygdens ekonomi.

Uppdragen har redovisats. Enligt Näringsdepartementet bereds rapporterna inom Regeringskansliet.

Anslaget 1:7 Ersättning för viltskador m.m. förstärktes med 10 miljoner kronor 2015 och med ytterligare 10 miljoner kronor fr.o.m. 2016.

Vildsvinsstammens fortsatta spridning visar enligt propositionen att ett fortsatt högt jakttryck är viktigt för att stoppa stammens snabba ökning.

1:8 Statens jordbruksverk

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 603 563 000 kronor för 2017 till anslaget 1:8 Statens jordbruksverk.

Anslaget får användas för Statens jordbruksverks förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård och för utgifter för Centrala djurförsöksetiska nämnden.

Jordbruksverket får disponera intäkterna från avgifter inom områdena tillsyn, djur, växt och utsäde för offentligrättslig verksamhet. Jordbruksverket får även disponera intäkterna från avgifter inom områdena tillsyn, utsäde och tjänsteexport för uppdragsverksamhet. Uppdragsverksamheten inom området vatten upphör 2016.

För att säkerställa att målen med jordbrukspolitiken ges förutsättningar att förverkligas under EU:s nuvarande budgetperiod, 2014–2020, anser regeringen att anslaget bör förstärkas med 60 000 000 kronor årligen 2017–2020. Anslaget 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur minskas med motsvarande belopp.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/63/EU av den 22 september 2010 om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål genomsyras av principen om de tre r:n (replace, reduce och refine). En förstärkning av kompetenscentrum för 3R-frågor vid Jordbruksverket skulle väsentligt stärka och samordna området för alternativa metoder till djurförsök. Regeringen anser därför att anslaget för detta ändamål bör ökas med 15 000 000 kronor årligen 2017–2020. Anslagsförändringens personalkonsekvenser är i nuläget svåra att bedöma.

Sverige måste också leva upp till de krav på en tillräcklig och effektiv offentlig djurskyddskontroll som ställs i EU-lagstiftningen (Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 av den 29 april 2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd). I samband med riksdagens beslut om propositionen Vårändringsbudget för 2016 (prop. 2015/16:99, bet. 2015/16:FiU21, rskr. 2015/16:310) tillfördes 5 000 000 kronor för detta ändamål. Eftersom regeringen bedömer att insatserna bör fortsätta även framöver beräknas 5 000 000 kronor årligen tillföras anslaget fr.o.m. 2017.

Motionerna

Enligt motion 2016/17:3170 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 1 i denna del bör anslaget minskas med 24 981 000 kronor. Enligt yrkande 2 i motionen bör utbudet av viltkött stärkas. En tidsbegränsad satsning bör göras för att öka efterfrågan på viltkött, främst i de offentliga köken. Jordbruksverket bör därför få i uppdrag att inom ramen för ett pilotprojekt bygga upp en stärkt infrastruktur för hantering av viltkött. Projektet bör utföras i samarbete med Livsmedelsverket och Naturvårdsverket. Moderaterna anser att 10 miljoner kronor årligen bör satsas på detta under perioden 2017–2020. Detta bör finansieras genom en omfördelning av medel inom anslaget 1:8 Statens jordbruksverk och med medel från anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket.

Enligt motion 2016/17:3436 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) i denna del bör anslaget minskas med 24 980 000 kronor. Anslaget föreslås minskas med 15 miljoner kronor per år till följd av att regeringens satsning på 3R inte bör genomföras. En tidigare förstärkning som beslutades i samband med behandlingen av budgetpropositionen för 2016 bör enligt motionärerna avslutas, och till följd av detta bör anslaget minskas med 8 miljoner kronor.

I motion 2016/17:3457 av Lars Tysklind m.fl. (L) i denna del föreslås en minskning av anslaget med 103 321 000 kronor.

Enligt motion 2016/17:3282 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 1 i denna del bör anslaget minskas med 75 000 000 kronor. Pengar från landsbygdsprogrammet bör inte överföras till Jordbruksverkets administration. Det är oklart från vilka delar av landsbygdsprogrammet som regeringen avser att överföra medel. Jordbruksverkets administrativa behov konkretiseras inte heller. Kristdemokraterna vill utnyttja de möjligheter som står till buds för att avvärja mjölkkrisen. Därför föreslås att pengarna används till nationell medfinansiering av EU:s krisinsatser för att stärka likviditeten inom mjölksektorn.

1:9 Bekämpande av växtskadegörare

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 5 000 000 kronor för 2017 till anslaget 1:9 Bekämpande av växtskadegörare.

Anslaget får användas för utgifter för åtgärder mot växtskadegörare samt för att ersätta enskilda för skador till följd av sådana åtgärder enligt växtskyddslagen (1972:318). Utgifter för beredskapsåtgärder, akuta skyddsåtgärder, marknadskontroller, inventeringar m.m. mot karantänskadegörare finansieras också med detta anslag liksom undersökningar av växtprover som Jordbruksverket överlämnar för laboratoriemässig diagnostisering. Vidare får anslaget användas till internationellt engagemang inom området bekämpande av växtskadegörare. Slutligen används anslaget för utgifter för verifiering av de svenska skyddade zonerna.

1:10 Gårdsstöd m.m.

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 6 498 000 000 kronor för 2017 till anslaget 1:10 Gårdsstöd m.m.

Anslaget får användas för utgifter för gårdsstöd och för andra åtgärder inom den första pelaren av den gemensamma jordbrukspolitiken. Anslaget får även användas för bidrag från EU för bekämpande av djursjukdomar.

1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 130 000 000 kronor för 2017 till anslaget 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.

Anslaget får användas för utgifter för offentlig lagring, övrig intervention, stöd i form av produktions-, konsumtions- och marknadsföringsbidrag, fiberberedning samt exportbidrag.

Ett av de områden som anslaget används till är stöd till producentorganisationer inom sektorn för frukt och grönt. Stöden ges inom fleråriga verksamhetsprogram. Efter beslut om stöd görs betalningarna till stödmottagarna under påföljande år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2017 för anslaget 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m. besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 107 000 000 kronor 2018 och 2019.

1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 24 250 000 kronor för 2017 till anslaget 1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk.

Anslaget får användas för utgifter för nationellt stöd till åtgärder som medfinansieras av EU inom ramen för Europeiska havs- och fiskerifonden. Anslaget får även användas för finansiering av andra projekt som ligger i linje med programmen.

För att skapa goda förutsättningar för fleråriga projekt och ett effektivt genomförande av havs- och fiskeriprogrammet behöver ekonomiska åtaganden kunna ingås som medför utgifter under kommande år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2017 för anslaget 1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 145 600 000 kronor 2018–2023.

Sveriges tilldelning från Europeiska havs- och fiskerifonden uppgår till närmare 1 003 000 000 kronor för programperioden 2014–2020. För att Sverige ska få sin tilldelning måste nationell medfinansiering tillföras. Den

nationella medfinansieringen av havs- och fiskeriprogrammet uppgår till 194 000 000 kronor och redovisas under detta anslag.

Motionerna

Enligt motion 2016/17:2912 av Anders Forsberg m.fl. (SD) i denna del bör anslaget förstärkas med 25 000 000 kronor. Sverige har potential att bygga upp ett hållbart och omfattande vattenbruk. Sverigedemokraterna vill bl.a. stödja vattenbruket i enlighet med den handlingsplan för utveckling av svenskt vattenbruk som tagits fram av näringen gemensamt med myndigheterna. Det kan gälla t.ex. förenklade regelverk, enklare miljötillståndshantering och stöd till forsknings- och avelsprogram.

Kompletterande uppgifter

Av propositionen framgår att vattenbruksnäringen i Sverige är geografiskt spridd och finns i ungefär 100 kommuner. I svenska vattenbruk odlas fisk, musslor och kräftor för konsumtion samt sättfisk och sättkräftor för utsättning. Sättfisk och sättkräftor är viktiga för att förbättra fritidsfiskets möjligheter och för att återuppbygga hotade bestånd. Sättfisk och sättkräftor är också viktiga för kompensationsutsättningen i utbyggda vattendrag. Den vanligaste odlingsformen för matfisk i Sverige är öppna nätkassar. De flesta matfiskodlingarna finns i sötvatten, men det bedrivs även vattenbruk i skärgårds- och kustområden.

Från 2008 till 2012 ökade matfiskproduktionen i Sverige till ca 12 500 ton hel färskvikt. Regnbåge står för 85 procent av den totala produktionen. Försäljningsvärdet ökade 2014 trots en något minskad volym. För sättfisk och sättkräftor ökade såväl produktion som värde 2014. Även här är regnbåge den dominerande arten.

Vattenbruksnäringen bidrar enligt regeringen till sysselsättningen på landsbygden och är en viktig grön näring med möjligheter att utvecklas. Trots den minskade produktionsvolymen och färre sysselsatta ökade alltså värdet av matfiskproduktionen under 2014.

Det har vidtagits ett flertal initiativ och åtgärder de senaste åren för att stärka vattenbrukets utveckling i Sverige. Under våren 2015 presenterade Jordbruksverket en handlingsplan för utveckling av svenskt vattenbruk. Handlingsplanen var en konkretisering av den nationella vattenbruksstrategin Svenskt vattenbruk – en grön näring på blå åkrar, strategi 2012–2020 som presenterades 2012. Både handlingsplanen och strategin har tagits fram genom ett brett samarbete mellan myndigheter, näring, forskning och intresseorganisationer under ledning av Jordbruksverket. Handlingsplanen behandlar konkreta åtgärder som syftar till att bidra till en långsiktigt hållbar utveckling av vattenbruksnäringen runt om i Sverige.

Vattenbruk är den snabbast växande matproduktionssektorn i världen, och nästan varannan fisk som konsumeras i världen är odlad. Det finns enligt propositionen därför utrymme för det svenska vattenbruket att ta en betydligt

större marknadsandel på den nationella marknaden där efterfrågan på fisk och blötdjur m.m. är betydligt större än produktionen. En viktig förutsättning för en ökad produktion är utvecklingen av mer hållbara odlingsmetoder, t.ex. slutna eller recirkulerande system. Möjligheterna till finansiering inom havs- och fiskeriprogrammet kommer att ha betydelse för en sådan utveckling.

1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 179 000 000 kronor för 2017 till anslaget 1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk.

Anslaget får användas för utgifter för att finansiera det belopp som motsvarar EU:s medfinansiering av åtgärder inom Europeiska havs- och fiskerifonden. Nationell medfinansiering sker inom anslaget 1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk.

För att skapa goda förutsättningar för fleråriga projekt och ett effektivt genomförande av havs- och fiskeriprogrammet behöver ekonomiska åtaganden kunna ingås som medför utgifter under kommande år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2017 för anslaget 1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 733 400 000 kronor 2018–2023.

Sveriges tilldelning från Europeiska havs- och fiskerifonden uppgår till närmare 1 003 000 000 kronor för programperioden 2014–2020. Regeringen föreslår att medel omfördelas inom havs- och fiskeriprogrammets totala ram på grund av försenad programstart. Anslaget bör därför ökas med 32 000 000 kronor 2017, 16 000 000 kronor 2019 och 13 000 000 kronor 2020.

1:14 Livsmedelsverket

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 317 491 000 kronor för 2017 till anslaget 1:14 Livsmedelsverket.

Anslaget får användas för Livsmedelsverkets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för den offentliga kontroll som görs vid slakterier i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 av den 29 april 2004 om fastställande av särskilda bestämmelser för genomförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel. Avgiftsintäkterna får disponeras av Livsmedelsverket.

Motionerna

I motion 2016/17:3170 av Jonas Jacobsson Gjørtler m.fl. (M) yrkande 1 i denna del föreslås att anslaget ökas med 4 169 000 kronor. Enligt yrkande 3 bör ett paket för stärkt livsmedelsexport tas fram. För att öka livsmedelsexporten får Livsmedelsverket i uppdrag att ta fram ett paket för ökad livsmedelsexport i vilket livsmedelsattachéer på viktiga exportmarknader och en exportportal ingår. Paketet uppgår till 20 miljoner kronor årligen. Detta bör finansieras genom en omfördelning av medel inom anslaget 1:14 Livsmedelsverket och med medel från anslaget 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor.

I motion 2016/17:2912 av Anders Forsberg m.fl. (SD) i denna del föreslås att anslaget ökas med 20 000 000 kronor. Motionärerna vill utöka anslaget till Livsmedelsverket för att förstärka och intensiviera arbetet med livsmedelskontroller.

Motion 2016/17:2446 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 12 tar upp att exporten av svenska livsmedel bör främjas genom att arbetet med lands- och anläggningsgodkännanden prioriteras.

Enligt motion 2016/17:3436 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) i denna del bör anslaget minskas med 831 000 kronor.

Motion 2016/17:2010 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 9 handlar om att prioritera att öka antalet landsgodkännanden. För att kunna exportera livsmedel och jordbruksprodukter till länder utanför EU krävs att lands- och anläggningsgodkännanden och ibland också tredjelandsgodkännanden finns mellan Sverige och det aktuella landet. Ökade resurser är nödvändiga för att minska myndigheternas handläggningstider, för att upprätthålla dagens exportmarknader och för att kunna arbeta mer proaktivt med exportsatsningar.

I motion 2016/17:3457 av Lars Tysklind m.fl. (L) i denna del föreslås anslaget minskas med 14 554 000 kronor.

Enligt motion 2016/17:3282 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 1 i denna del bör anslaget minskas med 5 831 000 kronor.

Kompletterande uppgifter

Av propositionen framgår att det bedrivs verksamhet som är avsedd att främja livsmedelssektorns konkurrenskraft och att öka livsmedelsexporten, bl.a. i arbetet med en nationell livsmedelsstrategi. Strategin kommer att bidra till ökad produktion, sysselsättning, export och hållbar tillväxt i berörda näringar samt till ökad andel ekologisk produktion och konsumtion och bättre möjligheter för konsumenter att göra medvetna val samtidigt som relevanta nationella miljö kvalitetsmål nås.

För att förbättra svenska företags förutsättningar att exportera livsmedel och jordbruksvaror till länder utanför EU fördubblades Jordbruksverkets och Livsmedelsverkets anslag för arbete med nya lands- och anläggningsgodkännanden i budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1, bet. 2015/16:MJU2, rskr. 2015/16:110). Satsningen förväntas stärka

myndigheternas arbete med export- och marknadstillträdesfrågor de kommande åren. I Livsmedelsverkets och Jordbruksverkets regleringsbrev för 2016 ges verken i uppdrag att redovisa sina åtgärder under 2015 och 2016 för att främja export av livsmedel och jordbruksprodukter. Uppdraget ska redovisas till Näringsdepartementet senast den 31 januari 2017.

Som framgår av propositionen har Sveriges export- och investeringsråd (Business Sweden) fortsatt sitt exportfrämjande arbete inom ramen för livsmedelsprogrammet Food From Sweden, och bl.a. organiserades en handelsdelegation till Peking, Hongkong och Shanghai ledd av landsbygdsministern. Som en aktivitet i programmet genomfördes också en kartläggning av potentiella exportmarknader för svenska mejeriprodukter i syfte att stödja den svenska mjölksektorns internationalisering. Sammantaget genomfördes ett trettiotal exportfrämjande aktiviteter inom ramen för programmet, och totalt deltog 130 företag.

Som ett led i att bl.a. stödja arbetet med att öppna andra marknader för svensk export för såväl livsmedel som skogsprodukter finns sedan hösten 2015 ett lantbruksråd på ambassaden i Peking. Detta har resulterat i att ärenden för att öka marknadstillträdet för svenska livsmedel kan drivas framåt och innebär ökade möjligheter för export.

Det framgår även att Jordbruksverket, Livsmedelsverket och Tillväxtverket under 2015 genomförde en gemensam förenklingsresa till företag i svensk livsmedelsindustri med särskilt fokus på tillväxt- och exportfrågor. Med resan ville myndigheterna öka sin förståelse för hur de tillsammans kan förenkla och förbättra vardagen för företag i svensk livsmedelsindustri.

Regeringen framhåller i propositionen att det är viktigt att myndigheternas arbete med att utverka nya lands- och anläggningsgodkännanden fortsätter för att tredjeländsexporten ska utvecklas väl. Arbetet med att minska hindren för svensk export genom att verka för exportgodkännanden och lösa exportrelaterade problem i tredjeländer är centralt för att svenska företag ska kunna komma in med nya produkter på dessa marknader. Vikten av att tillvarata livsmedellexportens potential bekräftas av att exporten årligen fortsätter att öka och uppgick till 74 miljarder kronor 2015. Det är många faktorer som spelar in för att uppnå denna positiva trend, men regeringens bedömning är att myndigheternas konkreta arbete med att hjälpa företag in på nya marknader i världen och en ökad svensk statlig närvaro i Kina kombinerat med insatser inom ramen för Sverigefrämjandet bidrar till utvecklingen.

Vidare bedömer regeringen att det finns en outnyttjad potential för ökad export och internationalisering inom svensk livsmedelsindustri. Export av svenska livsmedelsprodukter och jordbruksvaror kan bidra till att på ett hållbart sätt möta den globala efterfrågan och samtidigt bidra med miljövärden. Livsmedelsindustrins förmåga att etablera sig på utländska marknader är av central betydelse för att uppnå målet om att skapa förutsättningar för en ökad svensk livsmedelsproduktion. För att säkra den svenska industrins position på globala marknader för livsmedel och jordbruksvaror kan det offentliga främjandet spela en viktig roll genom att

bidra med kompetens och resurser för att sänka de trösklar som företagen möter.

När det gäller livsmedelskontroll framhålls i propositionen att en väl fungerande kontroll i livsmedelskedjan är en central del i arbetet med att skydda människors hälsa och för att värna andra konsumentintressen. Företagen ansvarar för att livsmedel som sätts på marknaden är säkra och följer lagstiftningens krav, och de ska ha väl fungerande system som säkerställer detta. Livsmedelskontrollerna och de krav som ställs på företagen ska vara likvärdiga över hela landet, och kontrollen ska vara effektiv och ändamålsenlig. Livsmedelsverket ansvarar för att leda, samordna och följa upp det arbete som görs av landets kontrollmyndigheter på livsmedelsområdet.

I propositionen beskrivs Livsmedelsverkets arbete med att höja kvaliteten och likvärdigheten i kontrollen som bedrivs på flera olika plan. För att stärka stödet till den lokala kontrollen upprättades under 2015 en funktion för regional samverkan där inspektörer har arbetat lokalt med att stärka samverkan mellan kommuner och länsstyrelser. Flera nya utbildningar, handböcker och vägledningar för livsmedelskontrollen har tagits fram, och flera samordnade kontrollprojekt genomfördes under 2015. Livsmedelsverket har också utvecklat en utbildningsportal på webben med digitala utbildningsmoduler för att effektivt kunna sprida kunskap och höja inspektörernas kompetens.

I juli 2015 infördes i förordningen (2009:1426) med instruktion för Livsmedelsverket att myndigheten årligen ska rapportera brister i livsmedelskontrollen till regeringen och hur kontrollen kan utvecklas och förbättras. Livsmedelsverket lämnade under hösten 2015 en första rapport till regeringen där verket pekar på flera brister inom livsmedelskontrollen och där likvärdighet i kontrollen bedöms vara en grundläggande brist. Rapporten bereds inom Regeringskansliet.

Av propositionen framgår att Livsmedelsverket under 2015 fortsatte att göra insatser för att motverka livsmedelsfusk. Över 100 livsmedelsinspektörer har utbildats i att bli bättre på att avslöja misstänkta överträdelser av livsmedelslagstiftningen. Under 2016 kommer ytterligare 150 inspektörer att utbildas. Under 2015 samordnade Livsmedelsverket flera kontrollprojekt och kontrollinsatser, t.ex. kontroll av ekologisk frukt, samordning av kommuners kontroll av spårbarhet av sprit på restauranger, kontroll av vikt, volym och art på fiskeriprodukter och kontroll av honung. Gemensamma projekt och samordnade kontrollinsatser med lokala, regionala och centrala kontrollmyndigheter har bidragit till nya arbetssätt och ökat kunskapen hos livsmedelsinspektörer över hela landet.

Livsmedelsombudsmannen, Livsmedelsverkets tipsfunktion för misstänkta överträdelser av livsmedelslagstiftningen, tog under 2015 emot 286 tips. Vidare har Livsmedelsverket påbörjat ett arbete med en s.k. kontrollhandbok för detta område. Kontrollhandboken kommer bl.a. att vägleda inspektörer om hur de kan kontrollera och verifiera att de uppgifter som företagaren anger på t.ex. livsmedelsförpackningen stämmer.

Med anledning av Livsmedelsverkets kommunenkät om åtalansmälan av livsmedelsbrott, där det visat sig att väldigt få åtalansmälningar på området leder till åtal, har regeringen initierat en översyn av nuvarande straffrättsliga reglering på livsmedelsområdet och närliggande områden. Frågor om t.ex. återinförande av fängelsestraff och införande av sanktionsavgifter ses över. Utredningen ska redovisas senast den 1 februari 2017.

Regeringen bedömer att den offentliga livsmedelskontrollen utvecklas i en positiv riktning men att arbete återstår. Regeringen anser att ytterligare åtgärder behövs för att uppnå en mer likvärdig livsmedelskontroll över hela landet. Därtill bör samordningen mellan kontrollmyndigheterna stärkas, bl.a. för att livsmedelskontrollen ska bli mindre administrativt betungande för livsmedelsföretagen.

1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 145 160 000 kronor för 2017 till anslaget 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor.

Anslaget får användas för utgifter för åtgärder för att stärka konkurrenskraften i livsmedelssektorn och för att främja exporten av svenska livsmedel och för utveckling av livsmedelsförädling. Anslaget får användas för utgifter till stöd för marknadsföring och deltagande i mässor samt stöd till projektverksamhet med syfte att öka kompetens och utveckla produkter, processer, teknik och logistiklösningar med anknytning till livsmedelsförädling enligt förordningen (2011:93) om stöd till insatser på livsmedelsområdet.

Regeringen bedömer att mer ekologisk mat kan göra jordbruket och svensk mat mer konkurrenskraftiga. Konsumenternas efterfrågan gör att marknaden för ekologiska livsmedel växer lokalt och globalt. För att främja utvecklingen och bidra till att öka produktionen, konsumtionen och exporten av ekologiska livsmedel anser regeringen att 25 000 000 kronor per år 2018–2020 bör anvisas till anslaget. Regeringen anser vidare att satsningen på ett nationellt resurscentrum för mathantverk vid Länsstyrelsen i Jämtland bör förstärkas med 20 000 000 kronor 2017 och med 10 000 000 kronor årligen fr.o.m. 2018.

För att skapa goda förutsättningar för fleråriga projekt och ett effektivt genomförande av livsmedelsstrategin behöver ekonomiska åtaganden kunna ingås som medför utgifter under kommande år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2017 för anslaget 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 256 000 000 kronor 2018 och 2019.

Motionerna

Enligt motion 2016/17:3170 av Jonas Jacobsson Gjørtler m.fl. (M) yrkande 1 i denna del föreslås en minskning av anslaget med 115 000 000 kronor. Vissa

medel från anslaget bör användas bl.a. för att finansiera ett paket för stärkt livsmedellexport. Motionärerna föreslår att exportpaketet ska finansieras inom anslaget 1:14 Livsmedelsverket.

I motion 2016/17:517 av Betty Malmberg och Mats Green (båda M) yrkande 3 anförs att statens extra stöd till ekologisk produktion ska trappas ned. Motionärerna anser att den ekologiska produktionen inte ska särbehandlas längre utan tvärtom delta på marknaden under samma förutsättningar som konventionellt framtagna livsmedel. Ekologisk odling kan och bör klara sig på egna meriter.

I motion 2016/17:3436 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) i denna del föreslås en minskning av anslaget med 25 000 000 kronor. Motionärerna anser att regeringens förslag om att öka anslaget för att främja ekologiska livsmedel inte bör genomföras.

I motion 2016/17:3457 av Lars Tysklind m.fl. (L) i denna del föreslås en minskning av anslaget med 95 000 000 kronor.

Enligt motion 2016/17:3282 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 1 i denna del bör anslaget minskas med 95 000 000 kronor.

Kompletterande uppgifter

I propositionen anför regeringen att svensk livsmedelsproduktion har förutsättningar att bidra till ökad sysselsättning och tillväxt och samtidigt stärka den hållbara utvecklingen i såväl Sverige och EU som världen. Regeringen aviserade arbetet med en nationell livsmedelsstrategi i budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1 utg.omr. 23). Denna process är nu i sitt slutskede. Den nationella livsmedelsstrategin kommer bl.a. att bidra till en ökad andel ekologisk produktion och konsumtion.

Konsumenternas efterfrågan gör att marknaden för ekologiska livsmedel växer lokalt och globalt. Ekologisk odling bidrar till flera av miljö kvalitetsmålen, t.ex. Giftfri miljö, Ett rikt odlingslandskap och Ett rikt växt- och djurliv. För att främja ekologisk produktion och konsumtion görs insatser inom flera områden. Satsningarna har bidragit till en ökning både av den ekologiska odlingen och av marknaden för ekologiska produkter. Ytterligare viktiga faktorer för den ökade efterfrågan är livsmedelskedjornas stärkta marknadsföring och ett ökande intresse bland konsumenter för produkter som har producerats utan bekämpningsmedel. Den växande marknaden för ekologiska livsmedel skapar möjligheter för små och stora svenska jordbruks- och livsmedelsföretag samt bidrar till ökad dynamik och värdeskapande i den svenska livsmedelskedjan. Det ekologiska jordbruket skapar värdetillväxt och konkurrenskraft och därigenom fler jobb på landsbygden.

1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 42 913 000 kronor för 2017 till anslaget 1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.

Anslaget får användas för utgifter för medlemsavgifter i internationella organisationer inom utgiftsområdets ansvar. Anslaget får användas för internationella skogsfrågor. Anslaget får även användas för andra bidrag relaterade till utgiftsområdets internationella arbete.

1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 3 495 431 000 för 2017 till anslaget 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur.

Anslaget får användas för utgifter för nationell medfinansiering av åtgärder i enlighet med landsbygdsprogrammet för Sverige för perioderna 2007–2013 och 2014–2020. Anslaget får användas för utgifter för delar av det attesterande organets (Ekonomistyrningsverket) utgifter för revision av jordbruksfonderna för programperioden 2014–2020. Anslaget får användas för utgifter för det nationella stödet till jordbruket i norra Sverige. Anslaget får även användas för utgifter för medfinansiering av EU:s program för stöd till biodling för perioden 2014–2016. Anslaget får även användas för utgifter för program för lokalt ledd utveckling under programperioden 2014–2020. Anslaget får även användas för utgifter för eventuella finansiella korrigeringar och straffavgifter som Europeiska kommissionen kan komma att ålägga Sverige efter granskning av Sveriges utnyttjande av EU:s jordbruksfonder och EU:s fiskesfond. Vidare får anslaget användas för eventuella ränteutgifter, rättegångsutgifter, revisions- och kontrollutgifter förknippade med Jordbruksverkets inbetalningar till den europeiska unionen. Anslaget får även användas till utgifter för skadestånd. Dessutom får anslaget belastas med tekniska utgifter för offentlig lagring i den grad som ersättning inte betalas ut från EU-budgeten.

Huvuddelen av åtgärderna som finansieras inom anslaget är ersättningsformer som bygger på fleråriga åtaganden om utbetalningar. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2017 för anslaget 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 12 524 000 000 kronor 2018–2023.

Regeringen föreslår att medel inom landsbygdsprogrammets totala ram omfördelas på grund av försenad programstart. Regeringen beräknar att anslaget därför bör ökas med 204 000 000 kronor 2017, 311 000 000 kronor 2018, 40 000 000 kronor 2019 och 173 000 000 kronor 2020. För att finansiera den förstärkning av Jordbruksverkets förvaltningsanslag som regeringen prioriterar i syfte att säkerställa att målen för jordbrukspolitiken ges förutsättningar att förverkligas anser regeringen att anslaget bör minskas med

60 000 000 kronor årligen 2017–2020. Anslaget 1:8 Statens jordbruksverk ökas med motsvarande belopp.

Efterfrågan av stöd för bredbandsutbyggnad inom landsbygdsprogrammet 2014–2020 är stor. Regeringen anser därför att medlen inom landsbygdsprogrammet för detta ändamål bör ökas med 850 000 000 kronor under resterande del av programperioden. Regeringen beräknar därför att anslaget ökas med 100 000 000 kronor 2017, 150 000 000 kronor 2018, 250 000 000 kronor 2019 och 350 000 000 kronor 2020.

Motionerna

I motion 2016/17:3436 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) i denna del föreslås att anslaget ökas med 210 000 000 kronor. Motionärerna anser att 250 000 000 kronor bör satsas på bredband, i stället för regeringens förslag på 100 000 000 kronor. Vidare avvisar de regeringens förslag om en neddragning med 60 000 000 kronor som skulle finansiera ett tillskott till Jordbruksverket. Jordbruksverket bör få tillskottet, men pengarna bör inte tas från landsbygdsprogrammet.

I motion 2016/17:3457 av Lars Tysklind m.fl. (L) i denna del föreslås anslaget ökas med 100 000 000 kronor. Hela Sveriges utvecklingskraft, tillväxtpotential och sysselsättningsmöjligheter ska tas till vara. De generella insatserna på nationell nivå för jobb, utbildning och ett förbättrat företagsklimat behöver kombineras med regionala tillväxtinsatser. Det är centralt att det finns goda uppkopplingsförutsättningar i hela vårt land, och motionärerna vill därför anslå mer pengar för en snabbare utbyggnad av bredband.

Motion 2016/17:102 av Niclas Malmberg (MP) handlar om att flytta ersättningen för rovdjursavvisande stängslen för blocklagd mark från att finansieras via landsbygdsprogrammet till att finansieras via viltskadeanslaget. I takt med att vargstammen växer i Sverige måste processerna för att få bidrag till rovdjursavvisande stängsel förenklas. Något som i dag försvårar processen med att få ersättning för att sätta upp rovdjursavvisande stängsel är att ansökningsprocessen ser olika ut beroende på om det gäller blocklagd mark (finansiering via landsbygdsprogrammet) eller om det gäller icke blocklagd mark (finansiering via viltskadeanslaget). Utöver att det innebär dubbelt administrativt arbete för den som behöver söka stöd för både blocklagd och icke blocklagd mark skiljer sig också regelverket för de två stöden åt. För att förenkla processen bör all ersättning för rovdjursavvisande stängsel finansieras via viltskadeanslaget.

Även motion 2016/17:3051 av Kerstin Lundgren (C) tar upp kostnaden för rovdjursavvisande stängsel när det gäller blocklagd och icke blocklagd mark. Yrkande 1 i motionen handlar om att göra en översyn som säkerställer att enskilda tamdjursägare inte får bära kostnaderna för samhällets beslutade rovdjursförvaltning. Yrkande 2 handlar om att uttala vikten av att kunna upprätthålla värdefulla betade landskap på landsbygden genom småföretag

med djurhållning. Motionären anser att en översyn av regelverket måste göras för att säkerställa att kostnaderna för den svenska rovdjurspolitiken bärs solidariskt av skattekollektivet. Översynen bör bl.a. sikta till att återföra bidraget till viltskadeanslaget eller på annat sätt säkerställa att kostnaderna för upprätthållandet av den gynnsamma bevarandestatusen för våra rovdjur tas gemensamt.

I motion 2016/17:3009 av Per Åsling (C) yrkar motionären på att man bör se över möjligheten att återställa det reala värdet av den nationella ersättningen till jordbruk i norra Sverige. Sedan EU-inträdet 1995 motsvarar inflationsutvecklingen fram t.o.m. 2016 en urholkning av referensnivån för Norrlandsstödet med 19 procent enligt Statistiska centralbyrån. Det är sannolikt att den reala urholkningen av stödnivån är en viktig förklaring till tillbakagången i det norrländska jordbruket. För att åter bli konkurrenskraftiga bör en värdesäkring av Norrlandsstödet säkerställas. Detta skulle innebära att dagens stödnivå på 318 miljoner kronor höjs till ca 395 miljoner kronor i dagens penningvärde.

Kompletterande uppgifter

Av propositionen framgår att regeringens övergripande mål är att Sverige till 2020 ska ha den lägsta arbetslösheten i EU. För att nå målet behövs en livskraftig, hållbar och aktiv landsbygd. Politiken för areella näringar, landsbygd och livsmedel ska bidra till goda förutsättningar för arbete, tillväxt och välfärd i alla delar av landet.

Landsbygderna behöver ett livskraftigt och diversifierat näringsliv. Förutsättningar för arbete och försörjning för kvinnor och män ska finnas i alla delar av landet. En viktig förutsättning för att bo och verka på landsbygden är tillgången till bredband med hög överföringskapacitet. Marknaden tillgodoser inte utbyggnad överallt i Sverige, utan i vissa delar av landsbygden behövs det statligt stöd för utbyggnad av bredbandsinfrastruktur. Efterfrågan på stöd till bredbandsutbyggnad inom landsbygdsprogrammet 2014–2020 är hög, och preliminärt är merparten av budgeten till bredband redan in-tecknad i form av ansökningar.

Regeringen anser att medlen för stöd till bredbandsutbyggnad i områden där förutsättningar för kommersiell utbyggnad saknas bör ökas med 850 miljoner kronor under resterande del av programperioden. Detta innebär att det befintliga stödet till bredbandsutbyggnad inom landsbygdsprogrammet ökar från 3,25 miljarder kronor till 4,1 miljarder kronor.

Regeringens nuvarande bredbandsstrategi och bredbandsmål beslutades 2009. Målet anger att 90 procent av hushållen och företagen bör ha tillgång till 100 Mbit/s 2020. Enligt Post- och telestyrelsen (PTS) är prognosen god för att målet kommer att nås. Regeringens ambitioner när det gäller täckning i hela landet är dock högt ställda, och för att arbeta långsiktigt behöver hela landet en aktiv bredbandspolitik. Regeringen avser därför att ta fram en ny bredbandsstrategi (prop. 2016/17:1 utg.omr. 22).

Vidare anför regeringen i propositionen att Sveriges landsbygder har stora möjligheter att bidra till en hållbar samhällsutveckling. Sverige har dock länge saknat en sammanhållen landsbygdspolitik. Därför arbetar nu en parlamentarisk kommitté med att ta fram förslag till hur en sammanhållen politik för en långsiktigt hållbar utveckling i Sveriges landsbygder bör utformas. Betänkandet ska lämnas senast den 31 januari 2017.

När det gäller rovdjursavvisande stängsel finns det inom ramen för landsbygdsprogrammet stöd (miljöinvesteringar) för att sätta upp stängsel för att hålla rovdjur borta från betesmarker. Syftet är att skydda betande tamdjur så att betesmarker och betesvallar ska kunna fortsätta att skötas genom bete i områden där det finns risk för angrepp av rovdjur. Medel från landsbygdsprogrammet får användas för stängsel på blocklagd mark, dvs. mark som är registrerad i det system som gäller i EU:s gemensamma jordbrukspolitik.

Det går även att söka stöd hos länsstyrelserna för stängsel mot rovdjur om det är icke blocklagd mark, dvs. skogsbeten, en del naturbeten och små djurägare utan stödrätter. Bidrag kan då sökas från viltskademedlen. Syftet med ersättningen är att skapa förutsättningar för fortsatt betesdrift genom att minska risken för att tamdjur angrips. Medel från viltskadeanslaget får bara användas för stängsel på mark som inte är blocklagd.

Den totala budgeten för landsbygdsprogrammet 2014–2020 är 36,1 miljarder kronor, och den svenska medfinansieringen av programmet uppgår till 59 procent. De resterande 41 procenten av pengarna i programmet kommer från EU. Medel för rovdjursavvisande stängsel inom landsbygdsprogrammet finns både inom anslaget 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur och 1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur. Landsbygdsprogrammets svenska medel ligger på anslaget 1:17, och programmets EU-medel ligger på anslaget 1:18. Om medel flyttas från landsbygdsprogrammet inom anslaget 1:17 och 1:18 till anslaget 1:7 Ersättningar för viltskador m.m. försvinner möjligheten till medfinansiering från EU för åtgärden.

När det gäller det nationella stödet till norra Sverige föreslog regeringen i förra årets budgetproposition (prop. 2015/16:1 utg.omr. 23) att anslaget 1:18 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur skulle tillföras 14 000 000 kronor årligen 2016–2019 för att möjliggöra ett fullt utnyttjande av de finansiella medlen i det nationella stödet till norra Sverige. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (prop. 2015/16:1, bet. 2015/16:MJU2, rskr. 2015/16:110). Enligt information från Näringsdepartementet pågår för tillfället inget arbete med att förstärka anslaget ytterligare inom detta område.

1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 2 028 409 000 kronor för 2017 till anslaget 1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur.

Anslaget får användas för utgifter motsvarande EU:s finansiering av åtgärder i enlighet med landsbygdsprogrammet för Sverige för perioderna 2007–2013 och 2014–2020. Anslaget får även användas för utgifter för EU:s program för stöd till biodling för perioden 2014–2016. Anslaget får även användas för utgifter för program för lokalt ledd utveckling under programperioden 2014–2020.

Huvuddelen av åtgärderna som finansieras inom anslaget är ersättningsformer som bygger på fleråriga åtaganden om utbetalningar. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2017 för anslaget 1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 093 000 000 kronor 2018–2023.

Sverige har från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling tilldelats totalt ca 1 763 miljoner euro för perioden 2014–2020. Regeringen föreslår att medel omfördelas inom landsbygdsprogrammets totala ram på grund av försenad programstart. Anslaget bör därför minskas med 21 000 000 kronor 2017, ökas med 65 000 000 kronor 2018, ökas med 264 000 000 kronor 2019 och minskas med 143 000 000 kronor 2020.

Motionen

Enligt motion 2016/17:3436 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) i denna del föreslås att anslaget ökas med 25 000 000 kronor för att utöka programmet för miljövänliga bränslen i jordbruket.

Kompletterande uppgifter

Inom landsbygdsprogrammet finns stöd bl.a. för investeringar i biogasanläggningar, andra förnybara energikällor (vind etc.) och etablering av energigrödor. Det finns två pottor som kan användas till investeringar i förnybar energi, en på ca 280 miljoner kronor och en på ca 140 miljoner kronor. Den större av dem är begränsad till enbart biogas baserad på gödsel och anläggningar för rötresthantering. Den mindre potten är tänkt för förnybar energi allmänt, och där konkurrerar eventuella biogasanläggningar med andra bioenergisatsningar. I den potten finns alltså inte begränsningen till gödselbaserad biogas.

Stödet till etablering av energigrödor kan användas för inköp och plantering av energiskog. Det ingår i en pott på ca 70 miljoner kronor, och precis som ovan konkurrerar dessa investeringar med andra bioenergisatsningar. Stödet är

schabloniserat till 5 800 kronor per hektar, och det finns möjligheter att få ett stöd för stängsling av planteringen också på 10 000 kronor per hektar.

I propositionen anförts att det inom jordbruket finns en stor potential att bidra till en biobaserad och cirkulär ekonomi. Användning av jordbruksråvaror för produktion av biodrivmedel kan ge en betydande minskning av växthusgasutsläppen. Sverige ligger i framkant när det gäller produktion av biodrivmedel med hög klimatprestanda och är ledande i den utvecklingen. Metanreduceringsersättningen verkar som katalysator för att utnyttja jordbrukets restprodukter till att producera förnybar energi. Regeringen konstaterar att fortsatta insatser behövs för att ytterligare tillvarata de gröna näringarnas möjligheter i klimatarbetet och för att göra jordbruksproduktionen mer effektiv.

I propositionen redovisas Mekaprojektet (Metandieselefterkonvertering av arbetsmaskiner) som Jordbruksverket och Transportstyrelsen slutredovisade den 30 november 2015. Projektets syfte har varit att utveckla biogasdrift för arbetsmaskiner samt att arbeta med framtagandet av ett nytt regelverk för efterkonvertering av arbetsmaskiner till förnybara bränslen. Resultaten visar att konvertering av arbetsmaskiner till kombinerad biogas- och dieseldrift kan ge betydligt lägre klimatpåverkan från arbetsmaskiner men att efterkonvertering inte är en framkomlig väg eftersom det krävs omfattande motoranpassningar. Tekniken är därför bättre lämpad för nya maskiner. Myndigheterna bedömde även att det behövs ytterligare undersökningar och utveckling av tekniken.

I propositionen (prop. 2016/17:1 utg.omr. 21) anförts att dagens styrmedel för biodrivmedel är inte tillräckligt långsiktiga. Detta har lett till att regeringen påbörjat ett arbete med att fram ett förslag på ett system som ger långsiktigt hållbara och stabila villkor för biodrivmedel. Enligt Näringsdepartementet bör långsiktiga och stabila styrmedel som leder till ökad produktion och användning av biodiesel i transportsektorn i stort också ge effekt på användningen av förnybara bränslen i jordbrukssektorn.

1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 79 830 000 kronor för 2017 till anslaget 1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket.

Anslaget får användas för utgifter för försöks- och utvecklingsverksamhet och andra insatser i syfte att styra utvecklingen inom jordbruket och trädgårdsnäringen mot minskat växtnäringssläckage, minskad ammoniakavgång, säkrare och minskad användning av växtskyddsmedel, bevarande av biologisk mångfald och tillvaratagande av kulturvärden, för ekologisk produktion samt för klimat- och energiinsatser inom de areella näringarna. Anslaget får användas för stöd till metangasreducering. Anslaget får användas för utgifter för uppföljning och utvärdering av den gemensamma

jordbrukspolitiken liksom för utgifter för effekterna av de verksamheter som finansieras inom anslaget.

Ett av de områden som anslaget används till är stöd till dubbel miljönytta. Stöden ges inom fleråriga program. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2017 för anslaget 1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 150 000 000 kronor 2018–2020.

Motionerna

Enligt motion 2016/17:3170 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 1 i denna del bör anslaget minskas med 30 000 000 kronor.

I motion 2016/17:3436 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) i denna del föreslås anslaget ökas med 20 000 000 kronor. Motionärerna anser att ersättningen för metangasreducering ska förstärkas.

Kompletterande uppgifter

Metanreduceringsersättningen är ett tioårigt pilotprojekt (2014–2023) med syfte att ersätta biogasproducenter för den dubbla miljönyttan som uppstår när biogas produceras från gödsel. I enlighet med regeringens förslag i budgetpropositionen för 2016 beslutade riksdagen om en förstärkning av budgeten för metanreduceringsersättningen med 30 miljoner kronor per år under perioden 2016–2019 (prop. 2015/16:1, bet. 2015/16:MJU2, rskr. 2015/16:110). Regeringen har även beslutat att höja ersättningsnivån för gödselbaserad biogas från högst 20 öre/kWh till högst 40 öre/kWh. Under 2015 var det 51 anläggningar som tog del av metanreduceringsersättningen. Enligt information från Näringsdepartementet utvärderas ersättningsnivån för gödselbaserad biogas under projektets gång.

1:20 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 4 116 000 kronor för 2017 till anslaget 1:20 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till jordbrukets yttre och inre rationalisering. Från och med 2006 disponeras anslaget helt för vissa omarronderingsprojekt i Dalarnas, Västra Götalands samt delar av Värmlands län.

Bestämmelser om statsbidrag för att främja jordbrukets rationalisering finns i förordningen (1978:250) om statligt stöd till jordbrukets rationalisering.

1:21 Åtgärder på fjällägenheter m.m.

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 529 000 kronor för 2017 till anslaget 1:21 Åtgärder på fjällägenheter m.m.

Anslaget får användas för utgifter för underhåll, upprustning och investeringar i byggnader och andra fasta anläggningar på fjällägenheter. Anslaget får även användas för utgifter för att täcka avvecklingsbidrag och avträdesersättning till arrendatorer.

Vad gäller fjällägenheterna i statlig ägo finns fortfarande ett ackumulerat behov av underhåll och ett stort investeringsbehov för att uppnå en godtagbar standard. Medlen under anslaget för fjällägenheterna räcker inte för att tillgodose dessa behov. Det förhållandet att fjällägenheterna inte ägs av arrendatorn medför dessutom att intresset från arrendatorernas sida är litet för att genomföra åtgärder på egen bekostnad. Fjällägenheten kan inte heller användas som belåningssäkerhet eftersom den inte utgör särskild fastighet. Det finns dock även andra anslag som kan användas för fjällägenheterna, t.ex. glesbygdssöd och landsskapsvårdsöd. För de som behålls i statlig ägo med anledning av sitt kulturmiljövärde bör även anslag för kulturvård komma i fråga. Även användande av medlen i Jordfonden bör kunna komma i fråga.

1:22 Främjande av rennäringen m.m.

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 103 915 000 kronor för 2017 till anslaget 1:22 Främjande av rennäringen m.m.

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till åtgärder för att främja rennäringen i form av:

- underhåll eller rivning av vissa riksgränsstängsel och renskötsel-anläggningar som staten har underhållsansvar för
- statens del av kostnaderna för redovisning av markanvändningen, riks-intressen och marker som är värdefulla för renskötseln, natur- och kulturmiljövården
- utveckling av företagsregistret för rennäringen
- bidrag enligt 35 b § rennäringsförordningen (1993:384)
- prisstöd till rennäringen enligt förordningen (1986:255) om pristillägg på renkött
- ersättning till följd av Tjernobylolyckan enligt förordningen (1994:246) om ersättning för vissa merkostnader och förluster med anledning av Tjernobylolyckan
- kostnader för medling m.m. i tvister mellan samebyar och jordbrukare när det gäller konflikter på grund av renbetning på åkermark
- katastrofskadeskydd enligt 35 a § rennäringförordningen

- ersättning till följd av skador orsakade av rovdjur på ren enligt 4–5 §§ viltskadeförordningen (2001:724) och
- åtgärder för anpassning till ändrade klimatförhållanden samt övriga åtgärder för främjande av rennäringen.

Regeringen anser att anslaget bör minskas med 1 000 000 kronor. Medlen är avsedda att användas till förvaltningskostnader vid Sametinget. Anslaget 3:1 Sametinget inom utgiftsområde 1 ökas med motsvarande belopp. Regeringen anser vidare att anslaget bör ökas med 5 000 000 kronor. Medlen är avsedda att användas för att förebygga och kompensera för rovdjursskador. Anslaget 1:7 Ersättning för viltskador m.m. inom utgiftsområde 23 minskas med motsvarande belopp.

1:23 Sveriges lantbruksuniversitet

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 820 493 000 kronor för 2017 till anslaget 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet.

Anslaget får användas för utgifter för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt för forskning och utbildning på forskarnivå inom livsmedelsproduktion, djurhållning, djurhälsa och djurskydd, skog, skogsbruk och förädling av skogsråvara, landsbygdsutveckling, rekreation och fritid samt landskapsplanering och markanvändning i tätorter och tätortsnära miljöer. Anslaget får även användas för ersättning för behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning inom samma områden och för fortlöpande miljöanalys. Avgiftsintäkterna disponeras av Sveriges lantbruksuniversitet (SLU). Avgiftsintäkterna avser bl.a. forskningsuppdrag samt djursjukvård.

Under 2017 kommer en kunskaps- och innovationsplattform inom mat (KIC Food for Future, där KIC står för knowledge and innovation community) att etableras. SLU avser att ansöka om att ingå i denna. Förutsatt att ansökan beviljas kommer varje deltagande part att betala en årlig medlemsavgift. Eftersom avgiften för medlemskap i KIC Food for Future innebär ekonomiska åtaganden som överstiger ett prisbasbelopp bör regeringen bemyndigas att under 2017 besluta om medlemskap och under 2017–2024 besluta om en årlig medlemsavgift på högst 500 000 kronor för SLU.

Motionerna

I motion 2016/17:3170 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 1 i denna del föreslås att anslaget minskar med 30 926 000 kronor. Vissa medel från anslaget bör användas bl.a. för att finansiera en satsning på tillämpad forskning inom livsmedelsområdet. Motionärerna föreslår att satsningen ska finansieras inom anslaget 1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning.

Enligt motion 2016/17:3436 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) i denna del bör anslaget minska med 5 926 000 kronor.

I motion 2016/17:3457 av Lars Tysklind m.fl. (L) i denna del föreslås anslaget minska med 3 951 000 kronor.

Enligt motion 2016/17:3282 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 1 i denna del bör anslaget minska med 23 926 000 kronor.

1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 565 776 000 kronor för 2017 till anslaget 1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning.

Anslaget får användas för utgifter för stöd till grundforskning och behovsmotiverad forskning för de areella näringarna. Anslaget får även användas till projektrelaterade utgifter för utvärderingar, beredningsarbete, konferenser, resor och seminarier samt informationsinsatser inom området.

Fleråriga åtaganden behöver ingås för att underlätta planering, utlysning och genomförande av långsiktiga forskningsprojekt. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2017 för anslaget 1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 400 000 000 kronor under perioden 2018–2023.

Regeringen föreslår att anslaget ökas med 25 000 000 kronor för 2018, 37 500 000 kronor 2019 och 50 000 000 kronor 2020.

Motionerna

I motion 2016/17:3170 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 1 i denna del föreslås att anslaget ökas med 9 577 000 kronor. Enligt yrkande 4 bör tillämpad forskning inom livsmedelsområdet stärkas. Det finns ett stort behov av forskning som stärker konkurrenskraften inom livsmedelsproduktionen. Motionärerna vill därför göra en satsning på 20 miljoner kronor på tillämpad forskning inom livsmedelsområdet, inklusive strategisk samordning för de främsta statliga forskningsfinansierarna (Formas, Vinnova, Vetenskapsrådet och Forte). Detta bör finansieras genom en omfördelning av medel inom anslaget 1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning och med medel från anslaget 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet.

Enligt motion 2016/17:3173 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 25 finns ett behov av att stärka den tillämpade forskningen i hela livsmedelskedjan. I yrkande 26 anförs att SLU, Formas, Rise, Jordbruksverket och Livsmedelsverket i samarbete med relevanta intressenter bör få i uppdrag att ta fram ett förslag till vad en samlad forskningsinsats inom primär- och livsmedelsproduktionen ska omfatta. För att Sverige ska ligga i framkanten vad gäller livsmedel och för att svenska företag ska kunna nischa sig på den

globala marknaden behövs mer forskning för ännu bättre mat och stärkt konkurrenskraft. Konkurrenskraftsutredningen presenterar olika förslag för inriktningen i jordbruks- och livsmedelsforskningen, och dessa bör tas till vara. Man bör se över behovet av stärkt tillämpad forskning inom livsmedelsproduktionen. Moderaterna delar Konkurrenskraftsutredningens syn att behovsdriven forskning som stärker konkurrenskraften är viktig och att det kan finnas skäl för en större samlad forskningsatsning inom primärproduktionen såväl som livsmedelsproduktionen. Det bör dock kartläggas vilka prioriteringar som ska göras innan satsningen görs, och för det behövs en samordning mellan olika forskningsaktörer såsom SLU, Formas, Rise, Jordbruksverket och Livsmedelsverket.

Motion 2016/17:1584 av Betty Malmberg (M) tar upp att jordbrukets och livsmedelsproduktionens behov av forskning och innovation måste tillgodoses i ökad utsträckning. Livsmedelsnäringen är ett strategiskt styrkeområde. Genom att producera mat i Sverige skapas ekonomisk tillväxt och arbetstillfällen i hela landet samtidigt som vi tar ansvar för miljön. Sverige behöver dock ökade satsningar på forskning och innovation. Det är viktigt att den livsmedelsstrategi som regeringen aviserat relaterar till behovet av forskning och innovation och att detta även inkluderas i den forsknings- och innovationsproposition som ska börja gälla från 2017.

Enligt motion 2016/17:3436 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) i denna del bör anslaget minska med 18 420 000 kronor.

I motion 2016/17:3457 av Lars Tysklind m.fl. (L) i denna del föreslås anslaget minska med 282 000 kronor.

Enligt motion 2016/17:3282 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 1 i denna del föreslås anslaget öka med 30 000 000 kronor. Yrkande 4 handlar om en forskningssatsning på nya jordbruksgrödor medan yrkande 5 handlar om att stimulera forskning om nya trädslag. Motionärerna vill anvisa 15 miljoner kronor vardera till forskningssatsningarna. Det finns i dag otillräcklig forskning om grödor som kan vara funktionella i Sverige i framtiden. Jordbruksforskningen behöver i samverkan med näringen satsa på att utveckla förädlingstekniken för att kunna ta fram nya grödor med förutsättningar att klara framtidens förändrade klimat och minska behovet av bekämpningsmedel. Det är även angeläget att fortsätta att stimulera forskning och utveckling av olika plantslag för att dra nytta av den möjlighet till ökad produktivitet inom skogsbruket som klimatförändringen kan medföra. Samma yrkanden framförs i motionerna 2016/17:2550 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 6 (nya grödor) och 2016/17:2551 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 5 (nya trädslag).

Enligt motion 2016/17:2446 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 15 bör mer offentliga medel riktas till behovsdriven forskning som stärker konkurrenskraften inom jordbruks- och trädgårdssektorn. Regeringen bör beakta detta i arbetet med sin nästa forsknings- och innovationsproposition. Ytterligare medel för forskning och utveckling behövs inom vissa strategiska

områden för att förbättra produktionsprocesserna, stärka den inre effektiviteten och för att öka marknadskundandet.

Kompletterande uppgifter

Av propositionen framgår att flera utvecklingsområden är viktiga för att stärka företagens produktivitet. Ett sådant område är kunskap och innovation där särskilt viktiga frågor bl.a. är behovsmotiverad forskning, spridning och kommersialisering av forskningsresultat och utbildning. Dessutom krävs en ökad samordning inom hela livsmedelskedjan kring forskning och innovationsfrågor. Vidare är arbetet med en smartare livsmedelskedja genom digital förnyelse även i fortsättningen viktigt för en ökad tillväxt. Andra områden är växtförädling som ger tillgång till lämpliga växtsorter i hela landet och växtskydd. Ett hållbart växtskyddsarbete är en förutsättning för att svensk växtodling ska hävda sig i den internationella konkurrensen. Effektiva och hållbara förebyggande åtgärder och bekämpningsåtgärder krävs såväl avseende etablerade som nya växtskadegörare.

De gröna näringarna har en nyckelroll i arbetet med klimatomställningen, en cirkulär och biobaserad ekonomi och ett hållbart samhälle där de nationella miljömålen nås bl.a. genom ökad produktion av förnybara råvaror och förädlade produkter. Regeringen värnar därför goda och långsiktiga villkor för produktionen inom de gröna näringarna och fortsatta forsknings- och innovationsinsatser som är nödvändiga för att möta framtida klimatförändringar och stärka konkurrenskraften. Dessutom behövs ett fungerande innovations- och kunskapssystem för såväl landsbygdens som olika sektors framtida utveckling, välfärd och konkurrenskraft. De areella näringarna spelar en viktig roll för att möta de globala utmaningarna och för att utveckla en biobaserad samhällsekonomi. För detta ändamål beräknar regeringen att anslaget 1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning behöver ökas med 25 miljoner kronor 2018, med 37,5 miljoner kronor 2019 och med 50 miljoner kronor 2020 jämfört med anslagsnivån 2016.

I proposition 2016/17:50 Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft redovisar regeringen den forskningspolitiska inriktningen för de kommande tio åren. Regeringens mål är att Sverige ska vara ett av världens främsta forsknings- och innovationsländer och en ledande kunskapsnation, där högkvalitativ forskning, högre utbildning och innovation leder till samhällets utveckling och välfärd, näringslivets konkurrenskraft och svarar mot de samhällsutmaningar vi står inför, både i Sverige och globalt. Regeringen har inrättat fem strategiska samverkansprogram, och ett av dessa fokuserar på en cirkulär och biobaserad ekonomi. Regeringen anför att livsmedelskedjan är en central del av en framtida cirkulär biobaserad ekonomi och att det bl.a. behövs en systemtäckande forsknings- och innovationssatsning inom livsmedelsområdet.

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) är ett statligt forskningsråd med uppgiften att stödja grundforskning och behovsmotiverad forskning inom områdena miljö, areella näringar och samhällsbyggande. Finansieringsansvaret för stöd till forskning delas mellan utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård och utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel, sammanlagt drygt 1,2 miljarder kronor för 2015. Av propositionen framgår att av utbetalda forskningsmedel under 2015 gick 34 procent till området areella näringar, djur och livsmedel. SLU är den i särklass största mottagaren av forskningsmedel från Formas och har fått drygt 268 miljoner kronor, vilket innebär en ökning med ca 16 miljoner kronor jämfört med 2014. Formas årliga öppna utlysning omfattar drygt hälften av deras forskningsmedel. Utöver dessa har Formas haft ett antal riktade satsningar, bl.a. har man utlyst medel till forskning för skogsråvaror och biomassa.

Formas samfinansierar även jordbruksforskning och miljöteknisk forskning vid Institutet för jordbruks- och miljöteknik AB (JTI) enligt avtal med Stiftelsen Institutet för jordbruks- och miljöteknik och skogsforskning genom avtal med Stiftelsen skogsbrukets forskningsinstitut (Skogforsk). För jordbrukets och trädgårdsbrukets kunskapsförsörjning finansierar Formas dessutom forskning av tillämpad karaktär genom Stiftelsen Lantbruksforskning till vilken har avsatts 20 miljoner kronor från Formas anslag. Denna forskning samfinansieras med näringen och fördelas till fokusområdena energi och biomassa, företagande, livsmedel samt miljö och klimat.

Formas arbete inom forskningsområdet styrs av en förordning (2009:1024) med instruktion för Formas. Inom Formas finns ett forskarråd som är ett särskilt beslutsorgan med uppgift att bl.a. fördela medel till forskning och verksamhet som hör samman med forskning såsom projektstöd, program, anställningar, stöd till yngre forskare och samfinansierad forskning. Formas styrs även av regleringsbrev från Miljö- och energidepartementet och Näringsdepartementet. Till grund för arbetet ligger även de forsknings- och innovationspropositioner som behandlar regeringens prioriteringar för den kommande fyraårsperioden.

Formas fick under 2015 ett regeringsuppdrag att identifiera forsknings- och utvecklingsbehov inom växtskyddsområdet för ett långsiktigt hållbart och konkurrenskraftigt jordbruk och skogsbruk och en långsiktigt hållbar och konkurrenskraftig trädgårdsnäring där biologisk mångfald kan bevaras och negativa effekter på människors hälsa och miljö undvikas. Uppdraget redovisades i mars 2016 i rapporten Växtskyddsforskning för hållbarhet och konkurrenskraft. Beredning av rapporten pågår nu inom Regeringskansliet.

Av Formas regleringsbrev för 2016 avseende anslagen 1:25 och 1:26 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel framgår att forskningsrådet ska finansiera stöd till samfinansierad forskning med minst 41 500 000 kronor inom jordbruks- och miljöteknik, skogsforskning, trädgårdsforskning samt forskning inom växtförädlingsområdet m.m. Utöver

detta ska verksamhet inom växtförädlingsområdet vid SLU finansieras med 4 000 000 kronor, stöd till samfinansierad forskning inom växtförädlingsområdet får utbetalas för forskning i enlighet med avtal mellan forskningsrådet och Stiftelsen Lantbruksforskning och stöd om 2 000 000 kronor ska utbetalas till offentlig-privat partnerskap för växtförädling.

Av propositionen framgår att större delen av den forskning som bedrivs vid SLU har stor relevans för målsättningen om hållbar utveckling. SLU fortsätter att utveckla forskningen inom de prioriterade områdena biobaserad ekonomi och miljö, hälsa och välbefinnande.

Frågan om forskning för stärkt konkurrenskraft inom jordbruks- och trädgårdssektorn har väckts av Konkurrenskraftsutredningen i dess slutbetänkande Attraktiv, innovativ och hållbar – strategi för en konkurrenskraftig jordbruks- och trädgårdsnäring (SOU 2015:15). De förslag som utredningen lade fram bereds för närvarande inom Näringsdepartementet. Frågan diskuteras bl.a. i samband med beredningen av en nationell livsmedelsstrategi.

Det finns en del pågående initiativ för att lyfta fram utveckling och innovation i livsmedelssektorn, t.ex. initiativet Forsknings- och innovationsplattform för lantbruk och livsmedel. Syftet med plattformen är att samla livsmedelssektorns aktörer och gemensamt formulera de behov branschen har av forskning och innovation för en konkurrenskraftig livsmedelssektor. Plattformen är under uppbyggnad och beräknas vara igång nästa år.

Formas har en pågående satsning, Hållbar livsmedelsproduktion och konsumtion, där forskningsrådet utlyser 50 miljoner kronor under fem år (2016–2020) för projekt inom livsmedelsforskning inklusive nutritionsforskning. Utlysningen syftar till att stödja forskning och utveckling relaterad till samhällsutmaningar och globala hållbarhetsmål inom området.

Skogforsk är det svenska skogsbrukets forskningsinstitut finansierat av skogsnäringen och staten. Skogforsk ansvarar för skogsträdsförädlingen i Sverige. Målet med skogsträdsförädlingen är att ge skogsbruket bästa möjliga plantmaterial. Institutet tar fram skogsträd med bättre tillväxt, virkeskvalitet och motståndskraft och skapar dessutom beredskap för framtida klimat- och miljöförändringar.

UPSC Berzelii Center – Umeå Plant Science Centre för skogsbioteknik bedriver forskning inom ämnet skogsbioteknik och håller bl.a. i samarbetsprojekt om skogsträdsförädling. Sveriges innovationsmyndighet Vinnova beslutade i juni 2016 att fortsätta finansiera verksamheten ytterligare fem år (2017–2021). Vinnova vill skapa aktiva nätverk mellan universitet, forskningsinstitut, företag och andra offentliga forskningsorganisationer med sina kompetenscentrumprogram. Fokus ligger på forskningsområden som främjar Sveriges konkurrenskraft på nationell och internationell nivå.

1:25 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 177 000 kronor för 2017 till anslaget 1:25 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien.

Anslaget får användas för att finansiera verksamheten vid Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA).

Nya anslag

Motionerna

Enligt motion 2016/17:2912 av Anders Forsberg m.fl. (SD) i denna del bör ett nytt anslag med benämningen Djurvälståndersättning införas. Inom detta anslag bör 338 000 000 kronor avsättas. Motionärerna anser att det är i harmoni med ambitionerna om djurvälstånd att kor ska beta utomhus sommartid. Med detta tillkommer arbete och kostnader, vilket innebär en konkurrensnackdel för bönderna. Motionärerna vill därför införa en betesersättning på 1 000 kronor per mjölkko och år. Även enligt motion 2016/17:2446 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 6 bör de svenska mjölkbönderna kompenseras för merkostnader på grund av högre krav i djurskyddet.

I motion 2016/17: 2912 av Anders Forsberg m.fl. (SD) i denna del föreslås att 1 565 000 000 kronor anslås inom ett nytt anslag: Höjd återbetalning av skatt på diesel för jord- och skogsbruk. Svenska lantbruks- och skogsbruksföretag betalar mer skatt på drivmedel än liknande företag i grannländerna. Vid årsskiftet höjs dieselskatten med 17 öre per liter, och det finns ingen kompensation för jord- och skogsbruket i höstbudgeten. Den föreslagna skattehöjningen innebär en ökad kostnad för jordbruket på ca 45 miljoner kronor. Motionärerna vill sänka skatten på drivmedel till den nivå som råder i Danmark, ca 0,60 kronor per liter. Svenska bönder konkurrerar på samma marknad som danska bönder, och det är därför rimligt att skattenivån är densamma.

I motion 2016/17:3282 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 1 i denna del föreslås att 330 000 000 kronor anslås inom ett nytt anslag: Kostnadsersättning för mjölkbönder. I yrkande 2 föreslås att en kostnadsersättning på 1 000 kronor per mjölkko införs för att väga upp för de fördyrande regler som finns i Sverige. Som ett led i arbetet för bättre konkurrensvillkor för svenska mjölkbönder föreslås ett förstärkt stöd för ökad konkurrenskraft i mjölksektorn. Med förslaget får mjölkbönderna 1 000 kronor per ko i kostnadsersättning för de merkostnader som kommer med svensk mjölkproduktion i jämförelse med de europeiska länderna. Förslaget finansieras delvis av en omfördelning inom landsbygdsprogrammet och innebär en kostnadsersättning till mjölkbönder på 330 000 000 kronor årligen under de kommande tre åren.

Kompletterande uppgifter

När det gäller djurvälståndssättning kan nämnas att landsbygdsprogrammet öppnades i begränsad omfattning för ansökningar i september 2014 för perioden 2014–2020. Under 2015 och 2016 har större delen av programmet öppnats för ansökningar. Av propositionen framgår att prioriteringen Organisationen av livsmedelskedjan, inklusive djurvälstånd (prioritering 3) i landsbygdsprogrammet för perioden 2014–2020 budgetmässigt innehåller störst del satsningar på djurvälstånd. Utöver djurvälståndssättningen för saggor som påbörjades i föregående programperiod tillkommer motsvarande satsningar på får och mjölkkor i den här programperioden. Djurvälståndssättningarna öppnade för ansökan under 2016.

När det gäller höjd återbetalning av skatt på diesel för jord- och skogsbruk framgår det i 6 a kap. 2 a § lagen (1994:1776) om skatt på energi, förkortad LSE, att nedsatt koldioxidskatt gäller för dieselbränsle som används i arbetsmaskiner i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet. Från och med den 1 januari 2016 motsvarar nedsättningen 1,70 kronor per liter, vilket är en höjning från tidigare 0,90 kronor per liter. Normen utgörs av full koldioxidskattesats.

I propositionen anförs att för att stärka konkurrenskraften för jord- och skogsbruket och minska de negativa effekterna av det rådande kritiska läget i mjölksektorn höjde regeringen koldioxidskattenedsättningen för dieselbränsle som används i arbetsmaskiner i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet från 0,90 kronor per liter till 1,70 kronor per liter under perioden den 1 januari 2016 t.o.m. 31 december 2018. Höjningen av koldioxidskattenedsättningen innebär att regeringen kompenserar näringarna med 200 miljoner kronor per år för höjd energiskatt på dieselbränsle samtidigt som koldioxidskattekostnaden för det svenska jord-, skogs- och vattenbruket minskar med 100 miljoner kronor per år under perioden 2016–2018.

När det gäller kostnadsättning för mjölkbönder framgår det av propositionen att det sjunkande mjölkpriset är mycket kännbart för såväl svenska mjölkbönder som mjölkbönder i hela världen och på senare år har lett till likviditets- och soliditetsproblem för många svenska mjölkföretag. Arbetet med Handlingsplan Mjölk, som togs fram våren 2015 då landsbygdsministern samlade organisationer, företag och myndigheter med koppling till mjölkproduktion, drivs nu vidare i branschens regi.

Regeringen har vidtagit en rad åtgärder för mjölkbönderna. Hösten 2015 beslutade EU:s jordbruks- och fiskeråd om ett krispaket för jordbruket, främst mjölksektorn. Sverige fick då ett nationellt kuvert om 76 miljoner kronor av EU-medel. För att stärka mjölkföretagens likviditet valde regeringen maximalt tillåten nationell medfinansiering, ytterligare 76 miljoner kronor. En stor del av detta utgjorde de budgetmedel som var avsatta för administration och subvention för kreditgarantier.

Regeringen hade bemyndigats att under 2015 ikläda staten betalningsansvar för kreditgarantier som skulle ha kunnat uppgå till högst 500 miljoner kronor. Garantierna skulle ha riktats till mjölkföretag i Sverige som

under senare år har gjort väsentliga investeringar i ökad mjölkproduktion. Arbetet med att ta fram garantiprogrammet avbröts dock i samförstånd mellan branschen, banker och myndighet. Den gemensamma slutsatsen var att den statliga garantin skulle ha riskerat att försätta lantbrukaren i ett sämre läge om han eller hon hamnar på obestånd.

Som beskrivits ovan höjdes koldioxidskattenedsättningen den 1 januari 2016, och detta innebär att regeringen kompenserar näringarna med 200 miljoner kronor per år för höjd energiskatt på dieselbränsle samtidigt som koldioxidskattekostnaden för det svenska jord-, skogs- och vattenbruket minskar med 100 miljoner kronor per år under perioden 2016–2018.

Ytterligare en rad åtgärder har vidtagits av regeringen för att stärka mjölkföretagens konkurrenskraft. Ett förslag om sänkta arbetsgivaravgifter för den första anställda, som föreslås träda i kraft den 1 januari 2017, har remitterats. Bland andra åtgärder återfinns en nötpeng inom gårdsstödet, ersättning för utökad klövhälsovård för mjölkkor i landsbygdsprogrammet, införande av villkorad läkemedelsanvändning (VILA) och exportfrämjande åtgärder för mejerisektorn.

Frågan om kostnadsersättning för mjölkbönder har behandlats tidigare av utskottet i betänkande 2015/16:MJU2 Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Utskottet anförde bl.a. följande:

Om ett sådant stöd som kostnadsersättning för mjölkbönder, exempelvis för utevistelse för kor, skulle hanteras som ett årligt stöd inom landsbygdsprogrammet är enligt Näringsdepartementet den enda möjligheten någon form av djurvälståndersättning. Sådan ersättning kan endast betalas för något som leder till ökad välfärd för djuren. Det är inte möjligt att betala för något som redan är lagstiftat eller som redan utförs av djurhållarna som en följd av t.ex. branschöverenskommelser. Vid utformningen av ersättningsnivåer är det den svenska lagstiftnings- och praxisnivån som är utgångspunkten, inte EU-nivån, och ersättningen ska enligt Näringsdepartementet kunna styrkas med en kalkyl som visar på merkostnader och/eller intäktsbortfall som de ökade kraven medför.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har genom sitt yttrande till finansutskottet (bet. 2016/17:MJU1y) ställt sig bakom regeringens förslag till ram för utgiftsområde 23. Genom riksdagens beslut av den 23 november 2016 om ramar för budgetens utgiftsområden är dessa ramar styrande för riksdagens fortsatta behandling av anslagen (prop. 2016/17:1 utg.omr. 23, bet. 2016/17:FiU1, rskr. 2016/17:49). I den tidigare redovisningen i detta betänkande har utskottet under de berörda anslagen lämnat vissa kompletterande uppgifter, till vilka utskottet hänvisar.

Med det anförda tillstyrker utskottet de anslag som regeringen föreslagit för budgetåret 2017 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel (se bil. 4). Vidare tillstyrks de övriga här aktuella förslagen till riksdagsbeslut som lagts fram i budgetpropositionen. Utskottet ställer sig i övrigt bakom de bedömningar som regeringen har redovisat. Samtliga motionsyrkanden avstyrks.

Principer för friköp av mark ovan odlingsgränsen m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen godkänner förslaget om ändrade principer för upplåtelse och friköp av statens mark ovan odlingsgränsen och på renbetesfjällen.

Propositionen

Regeringen föreslår att friköp av statens mark ovan odlingsgränsen och på renbetesfjällen ska kunna medges fysiska personer om marken används eller kommer att användas för permanent boende eller deltidsboende minst sex månader per år och boendet har rimliga förutsättningar att långsiktigt bestå. Detsamma gäller för fritidsboende om förvärvaren under mycket lång tid har eller har haft en stark personlig anknytning till platsen i fråga. Friköp ska även kunna medges för under året tidsbegränsad näringsverksamhet som långsiktigt bedrivs eller kommer att bedrivas på platsen, om inte särskilda skäl talar mot en försäljning. Friköp ska kunna medges utan att det finns någon upplåtelse, om särskilda skäl talar för att marken ändå bör få friköpas. Tomträtt ska utgöra ett alternativ till friköp.

Enligt regeringens bedömning saknas det anledning att låta olika principer ligga till grund för den bedömning som ska göras i ärenden om upplåtelse och friköp av mark. De principer som riksdagen har beslutat och som redovisas för friköp av fjällägenheter i proposition 2009/10:1 bör därför tillämpas generellt när det gäller frågor om upplåtelse och friköp av statens mark ovan odlingsgränsen och på renbetesfjällen (prop. 2009/10:1 utg.omr. 23 avsnitt 3.1.27, bet. 2009/10:MJU2, rskr. 2009/10:130). Till skillnad från vad som hittills har gällt bör friköp kunna medges utan att det finns någon upplåtelse om särskilda skäl talar för att marken ändå bör få friköpas. Vidare bör upplåtelse av mark kunna medges för sådan näringsverksamhet som har betydelse för orten. Upplåtelseformen tomträtt bör utgöra ett alternativ till friköp och inte endast komma i fråga om den som marken upplåts till inte vill förvärva den med äganderätt eller för näringsverksamhet med stort markbehov (jämför prop. 2009/10:1 utg.omr. 23 s. 83 avsnitt 3.1.27). Om friköp inte bör få ske med hänsyn till berörda intressen i området, men det exempelvis finns behov av förstärkt besittningsskydd för kapitalkrävande åtgärder, bör tomträtten kunna upplåtas. Marken kvarstår då i statens ägo och kan förenas med villkor. Friköp av mark som omfattas av tomträtt ska göras med restriktivitet (jämför prop. 1994/95:100 bil. 10 s. 67).

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker förslaget om ändrade principer för upplåtelse och friköp av statens mark ovan odlingsgränsen och på renbetesfjällen.

Övriga motioner

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om agronomutbildningen (M), uppdrag till SLU (M), forskning om växtförädling (M), utvärdering av ny teknik (M), utbetalning av jordbruksstöd (SD, KD) och skörde-skador (KD).

Jämför reservation 1 (M), 2 (M), 3 (SD), 4 (KD) och 5 (KD).

Motionerna

SLU:s verksamhet

I motion 2016/17:2140 av Betty Malmberg (M) föreslås att agronomutbildningen ska motsvara 300 högskolepoäng. I de flesta europeiska länder inklusive Danmark, Finland och Norge är agronomutbildningen uppdelad i tre plus två år. Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) har vid olika tillfällen begärt att agronomutbildningen ska bli femårig med motiveringen att agronomen i yrkeslivet har samma krav på avancerade kunskaper och färdigheter som de övriga femåriga SLU-programmen som redan är anpassade till Bologna-modellen.

Enligt motion 2016/17:3173 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 27 bör SLU få i uppdrag att analysera och lämna förslag på hur kompetensförsörjningen för primärproduktionen kan stärkas genom högre utbildning. Konkurrenskraftsutredningen föreslår att SLU i samarbete med näringslivet, och svensk och internationell expertis inom universitet och högskolor, får i uppdrag att analysera och lämna förslag till hur kompetensförsörjningen för primärproduktionen kan stärkas genom högre utbildning. Vidare föreslår de att viktiga kunskapsområden för att stärka konkurrenskraften prioriteras inom ramen för kompetensutveckling och rådgivning inom landsbygdsprogrammet. Motionärerna anser att utredningens förslag är en viktig utgångspunkt och bör genomföras.

Yrkande 28 i samma motion handlar om att ge SLU i uppdrag att se över hur livsmedelsutbildningar på universitetsnivå kan göras mer attraktiva. Insatser behövs för att öka universitetsutbildningarnas attraktivitet inom livsmedelssektorn.

Forskningsfrågor

Enligt motionerna 2016/17:1585 av Betty Malmberg (M) yrkande 2 och 2016/17:3173 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 31 bör

utlysningar av offentligt finansierad forskning som rör modern växtförädling i Sverige och i övriga EU bedömas på vetenskapliga och teknikneutrala grunder. Det är enligt motionärerna viktigt att säkerställa att potentialen hos modern växtförädling inklusive framtagandet av GMO tas till vara i framtiden.

Enligt motion 2016/17:1585 av Betty Malmberg (M) yrkande 3 måste begreppet relevans vid bedömning av forskning innefatta de samhällsutmaningar som världen står inför. Sådan forskning som använder genteknik eller genredigering är i högsta grad relevant för framtiden, inte minst med tanke på de utmaningar som världen står inför när det gäller att med mindre miljöpåverkan kunna föda allt fler människor och ersätta fossil energi med bioenergi.

I motion 2016/17:3173 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 30 anförs att en översyn bör göras av de regler som omfattar vetenskaplig utvärdering av ny teknik för primär- och livsmedelsproduktionen i syfte att ta fram lämpliga regelförenklingar. Den potential som finns i att utveckla nya grödor genom GMO-teknik bör tas till vara. Vetenskaplig utvärdering av ny teknik tar ofta lång tid, och vid marknadsintroduktion är teknikerna också ofta dyra. För att ny teknik snabbare ska komma ut i produktionsledet är det angeläget att prövningen av sådan förenklas.

Utbetalning av stöd

Enligt motion 2016/17:2446 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 5 bör Jordbruksverket arbeta för att utbetalningar av direktstöd och miljöersättningar ska göras tidigare och snabbare. Sveriges mjölkbönder har i flera år haft en pressad situation.

I motion 2016/17:2550 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 5 anförs att EU-ersättningarna bör betalas ut så snart som möjligt. En bidragande faktor till många svenska mjölkbönders likviditetskris är enligt motionen de försenade utbetalningarna från landsbygdsprogrammet. Under den rådande mjölkkrisen är det många bönder som inte har ekonomisk kapacitet att ligga ute med pengar under lång tid.

Skördeskador

Enligt motion 2016/17:2550 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 8 bör man utreda att införa någon form av fond för katastrofskador inom jordbruket. Det har visat sig att det inte finns någon möjlighet att erbjuda försäkringar mot skördeskador på rent kommersiell grund. Avsaknaden av offentlig medfinansiering av skördeskadorna innebär att de svenska bönderna har en konkurrensnackdel i förhållande till sina utländska kollegor.

Kompletterande uppgifter

SLU:s verksamhet

SLU har sedan högskolereformen 2007 begärt en förlängning av agronomexamen till att omfatta fem år (300 högskolepoäng) för att den ska vara likvärdig med övriga utbildningar vid SLU på avancerad nivå och bättre stämma överens med studenternas egna val vad gäller studietid. Frågan är nu under beredning inom Regeringskansliet.

Frågan om kompetensförsörjning för primärproduktionen har behandlats av utskottet tidigare, bl.a. i betänkande 2015/16:MJU9 Landsbygdsolitik. Utskottet anförde följande:

Inom ramen för landsbygdsprogrammet kan stöd sökas för kompetensutveckling och rådgivning. Syftet är att öka kompetensen hos verksamma på landsbygden och på det sättet bidra till att nå målen med landsbygdsprogrammet. Ett stöd riktar sig specifikt till kompetensutveckling och rådgivning för just ökad konkurrenskraft. Syftet är att stärka jordbrukets konkurrenskraft genom att de som är verksamma inom jordbruks-, trädgårds- och rennäringsföretag får ökad kunskap, praktiska exempel, eller individuellt anpassad rådgivning om hur de kan leda sitt företag så att det kan utvecklas, marknadsorienteras och anpassa sig till klimatförändringar. Ett visst fokus kommer även läggas på att öka kompetensen hos unga redan innan de har gjort sina yrkesval för att öka kunskapen och intresset för de gröna näringarna och visa på deras möjligheter.

Konkurrenskraftsutredningen har analyserat området kunskap och innovation. Man kommer fram till att det finns mycket i det svenska kunskapssystemet som är positivt och som går att bygga vidare på. Samtidigt finns det stora möjligheter till förbättringar för att stärka konkurrenskraften med bl.a. behovsdriven forskning samt satsningar på högre utbildning. Utredningens betänkande är under beredning inom Regeringskansliet. Utskottet har tidigare redovisat (bet. 2015/16:MJU2) att frågan diskuteras i samband med dels beredningen av en kommande proposition om en livsmedelsstrategi, dels beredningen av forsknings- och innovationspropositionen.

Vidare beslutade regeringen den 19 oktober 2016 att ge Tillväxtverket i uppdrag att ta fram förslag på riktlinjer för regionalt kompetensförsörjningsarbete. Riktlinjerna ska bidra till att skapa en samsyn mellan aktörer på lokal och regional nivå och berörda myndigheter på nationell nivå när det gäller vad som bör ingå i regionalt kompetensförsörjningsarbete i alla län. Uppdraget till Tillväxtverket ska hjälpa till att stärka den nationella politikens genomslag på kompetensförsörjningsområdet så att utbud och efterfrågan på arbetskraft regionalt kan balanseras bättre. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 30 juni 2017.

Av propositionen framgår att SLU står sig väl i jämförelse med andra universitet och rankas som nia bland världens lantbruksuniversitet enligt National Taiwan University Ranking och som sexa bland världens alla mindre universitet enligt Times Higher Education World University Rankings.

Vidare är SLU:s studenter eftertraktade, och ca 80 procent är etablerade på arbetsmarknaden 0,5–1,5 år efter examen. Ett problem är att studenternas

efterfrågan på utbildning och arbetsmarknadens behov inte helt överensstämmer med varandra. SLU har därför under året gjort särskilda satsningar för att stödja såväl kvalitet som rekrytering till dessa utbildningar. SLU samverkar också med företrädare för näringarna och med gymnasieskolor för att kommunicera kopplingen mellan gymnasium, högre utbildning och arbetsmarknaden.

SLU samverkar med flera hundra olika intressenter, såväl andra lärosäten och skolor som företag och organisationer i det civila samhället. Den geografiska spridningen gör att SLU finns på plats för att bidra med utveckling av det gröna näringslivet över hela landet. SLU har för avsikt att under kommande år satsa ytterligare på samverkanslektorer vilka har ett särskilt ansvar för att samverka med det omgivande samhället. Ytterligare exempel på samverkan är att SLU under 2015 utvecklade ett s.k. science park-koncept, Green Innovation Park, med inriktning på samverkan mellan akademi, offentlig sektor och företag inom de gröna näringarna.

När det gäller att höja livsmedelsutbildningarnas attraktivitet har SLU en intern plattform för samverkan inom livsmedelsområdet, SLU mat. SLU mat bildades 2010 och är en femårig strategisk satsning med syfte att stärka livsmedelsområdet vid SLU, främja intern samverkan och synliggöra den samlade och unika kompetensen vid hela universitet. SLU mat arbetar utifrån visionen att SLU ska vara ett internationellt ledande universitet inom områdena kvalitet, miljö och hälsa i relation till mat och produktion av livsmedelsråvaror.

SLU ingår även i Food Science Sweden (FSS) som är en nationell plattform med syfte att stärka och synliggöra svensk livsmedelsforskning. FSS består i dag av de största aktörerna inom svensk livsmedelsvetenskaplig forskning, dvs. Chalmers, Lunds universitet, SLU och SP Food and Bioscience (f.d. SIK). FSS arbetar för att skapa ökade resurser till svensk livsmedelsforskning och öka livsmedelsrådets attraktionskraft för att locka unga naturvetare till livsmedelsutbildningar och livsmedelsforskning, och därmed tillgodose näringslivets och samhällets framtida kompetensbehov inom området.

Forskningsfrågor

I betänkande 2015/16:MJU2 anförde utskottet följande:

Ett krav för att få forskningsmedel är enligt Näringsdepartementet att en ansökan håller hög vetenskaplig kvalitet och att ansökan görs i konkurrens i den öppna utlysningen. När det gäller Formas bedömningar är det, förutom hög vetenskaplig kvalitet, även en bedömning av frågans relevans som avgör vilka forskningsbidrag som beviljas, och någon princip som exkluderar ansökningar med ett visst innehåll finns inte.

Som nämns ovan under anslaget 1:24 har satsningarna och inriktningen för forskningspolitiken för de kommande tio åren presenterats i den forskningspolitiska propositionen (prop. 2016/17:50).

Enligt uppgifter från Näringsdepartementet omfattas användningen av GMO-teknik i huvudsak av harmoniserade EU-regler. Avsiktlig utsättning av

GMO, t.ex. genetiskt modifierade växter, och innesluten användning av genetiskt modifierade mikroorganismer, inklusive cellkulturer av växter, omfattas av det harmoniserade regelverket. Nationellt regleras endast innesluten användning av GMO inomhus med inneslutningsåtgärder. Vilka inneslutningsåtgärder som krävs är dock reglerat inom EU.

Det pågår inga diskussioner på EU-nivå om att ändra EU-reglerna. För närvarande pågår inte heller någon översyn av det nationella regelverket när det gäller avsiktlig utsättning och innesluten användning av GMO.

I regleringsbrevet för budgetåret 2016 finns satsningar på växtförädling när det gäller Formas och SLU. Verksamhet inom växtförädlingsområdet ska finansieras med 4 000 000 kronor under förutsättning av medfinansiering av SLU. Stöd till samfinansierad forskning inom växtförädlingsområdet får betalas ut för forskning i enlighet med avtal mellan forskningsrådet och Stiftelsen Lantbruksforskning. Stöd om 2 000 000 kronor ska efter rekvisition betalas ut till offentlig-privat partnerskap för växtförädling.

Utbetalning av stöd

Av propositionen framgår att Jordbruksverket under 2015 betalade ut 86 procent av gårdsstödet, inklusive förgröningsstödet, och 85 procent av nötkreatursstödet till lantbrukarna före årsskiftet. Jordbruksverket har under flera år kunnat betala ut jordbrukarstöden redan den 1 december. År 2015 var det första året som stöd betalades ut enligt de nya reglerna i den gemensamma jordbrukspolitikerna. Utdragna förhandlingar och komplexa regelverk innebar under 2015 förseningar i genomförandet av politiken. Trots detta kunde merparten av gårdsstödet betalas ut före årsskiftet.

Enligt Jordbruksverket betalar verket ut stora delar av 2016 års jordbrukarstöd tidigare än någonsin. I oktober 2016 hade nästan 6 miljarder kronor betalats ut till 60 000 lantbrukare. Ytterligare delbetalningar av bl.a. gårdsstöd, nötkreatursstöd, förgröningsstöd och stöd till unga lantbrukare – upp till 90 procent av lantbrukarens stödbelopp – kommer att göras med start den 16 december 2016. Resterande slututbetalningar för 2015 och 2016 kommer att göras under 2017.

Skördeskador

Landsbygdsminister Sven-Erik Bucht (S) lämnade den 12 september 2016 följande svar på fråga 2015/16:1541 om stöd vid skördeskador:

Det tidigare skördeskadeskyddet infördes 1961 och avskaffades efter 1994 genom ett riksdagsbeslut. Motiven var flera; EU-medlemskap och höjd arealersättning, införande av periodiseringsfonder samt det faktum att skördeskadesystemet ansågs vara komplicerat. Systemet var administrativt betungade och det fanns svårigheter att göra rättvisa uppskattningar av förlusterna. Vidare fonderades medel då skördeskador inträffar oregelbundet.

Dagens gårdsstöd kan ses som en form av grundskydd, eftersom stödrätterna ger en garanterad inkomst oberoende av produktion.

Jordbruksföretag har även möjlighet att jämna ut sina inkomster genom att göra skattemässiga avdrag för avsättning till periodiseringsfond.

Inom landsbygdsprogrammet finns möjligheter att subventionera försäkringspremier eller program för inkomststabilisering. Det kräver dock att det finns kommersiella lösningar på marknaden. Införs sådana möjligheter måste tillräckliga medel avsättas inom landsbygdsprogrammet, oavsett om de används eller ej. Det innebär därför en risk för att medel låses in. Sverige har valt att inte använda denna möjlighet i landsbygdsprogrammet och vid remitteringen har näringen inte haft några synpunkter på det.

Jag känner stor sympati för de lantbrukare som drabbats av skördebeskador och förstår att det är extra tufft för mjölkbönderna. Regeringen har vidtagit en rad åtgärder för att stärka mjölkföretagen på andra sätt.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att frågan om att förlänga agronomutbildningen är under beredning inom Regeringskansliet. Mot bakgrund av detta kan motion 2016/17:2140 (M) lämnas utan åtgärd för närvarande.

Utskottet noterar att frågan om kompetensförsörjning har diskuterats av Konkurrenskraftsutredningen och att utredningen är ett av underlagen i arbetet med den nationella livsmedelsstrategin. Det finns även åtgärder för kompetensutveckling inom landsbygdsprogrammet.

Utskottet tycker att det är glädjande att SLU rankas högt bland världens lantbruksuniversitet och att studenterna är eftertraktade på arbetsmarknaden. Det är positivt att SLU arbetar både internt och på nationell nivå med att stärka livsmedelsforskningen och öka intresset för livsmedelsutbildningarna.

Utskottet föreslår att motion 2016/17:3173 (M) yrkandena 27 och 28 med det anförda och i avvaktan på resultatet av det pågående arbetet lämnas utan vidare åtgärd.

Som framgår ovan planeras ingen översyn inom EU av reglerna för användning av GMO-teknik. Inte heller pågår någon översyn av det nationella regelverket. Utskottet avstyrker motion 2016/17:3173 (M) yrkande 30.

Enligt utskottet bör inte något initiativ tas med anledning av motionerna 2016/17:3173 (M) yrkande 31 och 2016/17:1585 (M) yrkandena 2 och 3. Motionerna avstyrks.

När det gäller jordbruksstöden konstaterar utskottet att den största delen av stöden kommer att betalas ut före årsskiftet. Utskottet anser att motionernas syfte att uppnå snabbare utbetalning av dessa stöd i allt väsentligt har tillgodosetts. Motionerna 2016/17:2446 (SD) yrkande 5 och 2016/17:2550 (KD) yrkande 5 bör därmed lämnas utan vidare åtgärd.

Utskottet delar den bedömning om stöd vid skördebeskador som landsbygdsministern redovisar i frågesvaret ovan. Utskottet anser därmed att motion 2016/17:2550 (KD) yrkande 8 bör lämnas utan vidare åtgärd.

Reservationer

1. SLU:s verksamhet, punkt 4 (M)

av Åsa Coenraads (M), Jesper Skalberg Karlsson (M), Sten Bergheden (M) och Roland Gustbée (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:3173 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkandena 27 och 28 samt avslår motion

2016/17:2140 av Betty Malmberg (M).

Ställningstagande

Konkurrenskraftsutredningen föreslår att Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) i samarbete med näringslivet och svensk och internationell expertis inom universitet och högskola får i uppdrag att analysera och lämna förslag till hur kompetensförsörjningen för primärproduktionen kan stärkas genom högre utbildning. Vidare föreslår utredningen att viktiga kunskapsområden för att stärka konkurrenskraften prioriteras inom ramen för kompetensutveckling och rådgivning inom landsbygdsprogrammet. Moderaterna anser att utredningens förslag är en viktig utgångspunkt och bör genomföras.

Därutöver behövs det insatser för att göra universitetsutbildningar inom livsmedelssektorn mer attraktiva. Moderaterna föreslår därför att SLU får i uppdrag att i samarbete med relevanta intressenter se över hur livsmedelsutbildningar på universitetsnivå kan göras mer attraktiva.

2. Forskning m.m., punkt 5 (M)

av Åsa Coenraads (M), Jesper Skalberg Karlsson (M), Sten Bergheden (M) och Roland Gustbée (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2016/17:1585 av Betty Malmberg (M) yrkande 2 och
2016/17:3173 av Jonas Jacobsson Gjørtler m.fl. (M) yrkandena 30 och 31 samt
avslår motion
2016/17:1585 av Betty Malmberg (M) yrkande 3.

Ställningstagande

För att säkerställa att potentialen hos modern växtförädling – inklusive framtagandet av genetiskt modifierade organismer (GMO) – tas till vara i framtiden anser vi att utlysningar av offentligt finansierad forskning som rör modern växtförädling i Sverige och i övriga EU ska bedömas på vetenskapliga och teknikneutrala grunder. Det är viktigt att forskningsfinansierare inte avslår ansökningar där genmodifierade växter ingår.

Teknikutvecklingen inom primär- och livsmedelsproduktionen går framåt med snabba steg. Ny växtförädlingsteknik ger möjlighet att minska användningen av exempelvis gödning och växtskyddsmedel. För att Sverige ska kunna stärkas i den internationella konkurrensen samtidigt som miljön värnas behöver nya tekniker bejakas och prioriteras. Modern växtförädling är en viktig framtidsfråga, särskilt när det gäller den globala livsmedelsförsörjningen. Den potential som finns i att utveckla nya grödor genom GMO-teknik bör tas till vara. Vetenskaplig utvärdering av ny teknik tar ofta lång tid, och vid marknadsintroduktion är teknikerna ofta dyra. För att ny teknik snabbare ska komma ut i produktionsledet är det angeläget att prövningen av tekniken förenklas. Vi anser att de regler som omfattar vetenskaplig utvärdering av ny teknik för primär- och livsmedelsproduktionen bör ses över i syfte att ta fram lämpliga regelförenklingar.

3. Utbetalning av direktstöd m.m., punkt 6 (SD)

av Martin Kinnunen (SD) och Anders Forsberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:2446 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 5.

Ställningstagande

Sveriges mjölkbönder har i flera år haft en pressad situation. Vi anser att Jordbruksverket bör arbeta för tidigarelagda och snabbare utbetalningar av direktstöd och miljöersättningar.

4. Utbetalning från landsbygdsprogrammet, punkt 7 (KD)

av Magnus Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:2550 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 5.

Ställningstagande

En bidragande faktor till många svenska mjölkbönders likviditetskris är de försenade utbetalningarna från landsbygdsprogrammet. Under rådande mjölkkris är det många bönder som inte har ekonomisk kapacitet att ligga ute med pengar under lång tid. Det är därför viktigt att EU-ersättningarna betalas ut till bönderna så snart som möjligt, oavsett orsaken till fördröjning.

5. Skördeskador, punkt 8 (KD)

av Magnus Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:2550 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 8.

Ställningstagande

Sedan ett antal år tillbaka finns det i Sverige inget offentligt finansierat stöd till lantbrukare som drabbas av skördeskador. Sedan det statliga skördeskadeskyddet avskaffades har man från Lantbrukarnas riksförbunds (LRF) sida undersökt möjligheterna till en försäkringslösning för skördeskador till följd av exempelvis omfattande regn eller torka. Det har visat sig att det inte finns någon möjlighet att erbjuda försäkringar mot skördeskador på rent kommersiell grund. Inte heller i andra länder erbjuds rent kommersiella försäkringar mot skördeskador. Dessa försäkringar har i stället någon form av offentlig medfinansiering. Avsaknaden av offentlig medfinansiering i fråga om skördeskador i Sverige innebär att bönderna har en konkurrensnackdel i förhållande till sina utländska kollegor.

Inom landsbygdsprogrammet finns möjligheter att subventionera försäkringspremier eller program för inkomststabilisering. Detta kräver dock att det finns kommersiella lösningar på marknaden. Ett återinförande av ett system liknande det gamla skördeskadeskyddet riskerar dock att bli ganska ineffektivt. Jag anser emellertid att det finns anledning att utreda införandet av någon form av fond för katastrofskador inom jordbruket. I ett sådant system bör ersättning i princip endast betalas ut vid totalskada på 100 procent. Systemet bör så långt möjligt bygga på existerande struktur med Jordbruksverket och länsstyrelserna som förvaltande, kontrollerande och utbetalande myndigheter.

Särskilda yttranden

1. Anslag inom utgiftsområde 23, punkt 2 (M)

Åsa Coenraads (M), Jesper Skalberg Karlsson (M), Sten Bergheden (M) och Roland Gustbée (M) anför:

Riksdagen beslutade den 23 november 2016 om ramar för statsbudgetens utgiftsområden och om en beräkning av statens inkomster. I motionen Plan för ett starkare Sverige – Moderaternas budgetmotion 2017 (2016/17:3350) presenteras Moderaternas budgetförslag och Alliansens riktlinjer för den ekonomiska politiken.

Sverige beskrivs ofta som ett av världens bästa länder att leva och växa upp i. Men vi behöver göra mer för att fortsätta utvecklas i samma höga takt som vi gjort historiskt. Sverige utmanas av ett nytt och växande utanförskap som snart omfattar motsvarande 1 miljon människor, av skolresultat som sjunker och av otrygghet i alltför många områden. Många människor lever ett bra liv i Sverige med jobb, familj och fritidssysslor. Men många människor lever i en annan verklighet. En verklighet där man aldrig fått sitt första jobb, där barnens skolgång inte fungerar och där samhällsgemenskapen brister. Så får det inte vara. Vårt samhälle ska inte svika någon.

Budgetpropositionen visar tyvärr på en regering som är anmärkningsvärt nöjd, trots de utmaningar som människor ser omkring sig, och som verkar sakna plan och riktning. En regering som lånar i högkonjunktur och låter kostnaderna för bidrag och flyktmottagande öka kraftigt. En regering som höjer trösklarna in på arbetsmarknaden genom högre skatter och utbyggda bidrag. En regering som inte tar skolans problem på allvar, säger nej till en timmes mer undervisningstid per dag och skjuter på mer matematik i högstadiet. En regering som tar mer än den ger till företagen och för en ineffektiv bostadspolitik. En regering som säger nej till ytterligare 2 000 poliser.

Vi moderater står för en annan väg. För att möta framtiden behövs en plan för ett starkare Sverige. Moderaternas mål är att öka välståndet, tillväxten och tryggheten för alla i Sverige. De reformförslag vi presenterar är fokuserade på hur jobben ska bli fler och skolan ska bli bättre. Vi vill bryta utanförskapet och stärka incitamenten för att arbeta genom att stå upp för rimliga skattenivåer, investera i utbildning och infrastruktur och värna företagsklimatet. Fler i arbete är avgörande för att få mer kunskap i skolan, högre kvalitet i välfärden och ett starkare Sverige.

Riksdagen har ställt sig bakom regeringens förslag till utgiftsramar, beräkning av statens inkomster och inriktning på budgetpolitiken. I enlighet med riksdagens rambeslutsprocess ställs regeringens budgetförslag och oppositionspartiernas budgetförslag mot varandra som helheter, och budgeten beslutas sedan i två steg. Moderaternas budgetförslag är en sammanhållen

helhet, och eftersom riksdagen i steg ett, rambeslutet, har ställt sig bakom regeringens förslag till ekonomiska ramar för statsbudgeten och inriktning på budgetpolitiken deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagens fördelning inom utgiftsområde 23. I stället framför vi i detta särskilda yttrande synpunkter på regeringens förslag och redovisar den anslagsfördelning och de förslag som Moderaterna presenterar i motion 2016/17:3170 av Jonas Jacobsson Gjørtler m.fl. (M).

I Moderaternas plan för Sverige tas hela landets utvecklingskraft, tillväxtpotential och sysselsättningsmöjligheter till vara. Människor och företag över hela vårt land ska ges möjligheter att växa och utvecklas. Den svenska ekonomin är till stor del beroende av landsbygdens produktion – livsmedelsindustrin och skogsindustrin står för en ansenlig del av vår export. Jordbruket, livsmedels- och skogsindustrin lägger samtidigt grunden för en livskraftig landsbygd. Det är för oss självklart att stärka förutsättningarna för företagande, handel och konkurrenskraft så att fler jobb skapas i hela landet. Vår politiska inriktning för att stärka landsbygden handlar främst om reformer och regelförenklingar.

Avstånd är en stor nackdel för jordbrukets och skogsnäringens konkurrenskraft. Moderaterna anser att kostnaderna för jordbrukets och skogsnäringens transporter ska ligga på nivåer som inte hämmar konkurrenskraften. Dessvärre höjde regeringen skatten på drivmedel och har dessutom för avsikt att införa en avståndsbaserad lastbilsskatt. Det är skattekostnader som hotar landsbygdsföretagens konkurrenskraft. Vi avvisar skadliga skattehöjningar på transporter. I stället gör vi en tillfällig satsning på ett ökat avdrag för koldioxidskatt på diesel som används i jordbruket, skogsbruket och vattenbruket. Vi ökar nedsättningen med 50 öre per liter diesel jämfört med regeringen.

Moderaterna anser att anslaget 1:1 Skogsstyrelsen bör minskas med 8 953 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Vidare anser vi att anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket bör minskas med 105 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Vissa medel från anslaget bör användas bl.a. för att finansiera en satsning om hantering av viltkött under anslaget 1:8 Statens jordbruksverk. Vi anser även att anslaget 1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt bör minskas med 589 000 kronor och att anslaget 1:4 bör minskas med 564 000 kronor i relation till regeringens förslag.

Beträffande anslaget 1:8 Statens jordbruksverk är vår uppfattning att anslaget bör minskas med 24 981 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Viltkött är klimatsmart och miljövänligt. Moderaterna vill förbättra möjligheterna till jakt och göra viltkött mer tillgängligt. För att öka efterfrågan på viltkött, främst i de offentliga köken, vill vi göra en tidsbegränsad satsning där Jordbruksverket får i uppdrag att inom ramen för ett pilotprojekt bygga upp starkt infrastruktur för hantering av viltkött. Projektet ska utföras i samarbete med Livsmedelsverket och Naturvårdsverket. Vi satsar 10 miljoner kronor årligen under perioden 2017–2020 genom en omfördelning av medel

inom anslaget 1:8 Statens jordbruksverk och med medel från anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket.

Vad gäller anslaget 1:14 Livsmedelsverket är Moderaterna av uppfattningen att det bör ökas med 4 169 000 kronor i relation till regeringens förslag. Livsmedelsexporten är en av våra mest framgångsrika exportgrenar. Ökad export är en grundbult för att öka svenskt livsmedelsföretagande och svensk livsmedelsproduktion. Svensk mat är i världsklass, och vi har all anledning att arbeta för en ökad livsmedelsexport. För att öka livsmedelsexporten får Livsmedelsverket i uppdrag att ta fram ett paket för ökad livsmedelsexport i vilket livsmedelsattachéer på viktiga marknader och en exportportal ingår. Paketet uppgår till 20 miljoner kronor årligen och finansieras genom en omfördelning av medel inom anslaget och medel från anslaget 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor.

Moderaterna är av uppfattningen att anslaget 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor bör minskas med 115 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

Väl fungerande bredbandsuppkoppling och telefoni är i dag en grundläggande förutsättning för att människor ska kunna bo och verka på landsbygden. Med snabbt bredband och god telefontäckning förenklas både människors och företags kontakter med myndigheter och företag. Inom ramarna för landsbygdsprogrammet 2014–2020 satsade Alliansen 3,25 miljarder kronor för att nå målet om att 90 procent av alla hushåll och företag i landet ska ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s 2020. För att nå målet inrättades genom Alliansens förslag bredbandskoordinatorer med uppdrag att koordinera och effektivisera bredbandsutbyggnaden. Alliansens satsning för bredbandsutbyggnad har varit lyckad, och efterfrågan av stöd har varit stor. Samtidigt som det är glädjande att medlen kommer till användning ser vi att det finns ett behov av att skjuta till mer medel för att nå bredbandsmålet till 2020. I likhet med regeringen förstärker vi anslaget 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur med 100 miljoner kronor 2017, 150 miljoner kronor 2018, 250 miljoner kronor 2019 och 350 miljoner kronor 2020, vilket totalt uppgår till 850 miljoner kronor under perioden.

Vad gäller anslaget 1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket anser Moderaterna att det bör minskas med 30 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Vidare anser vi att anslaget 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet bör minskas med 30 926 000 kronor i relation till regeringens förslag. Vissa medel från anslaget bör användas för att finansiera en satsning på tillämpad forskning inom livsmedelsområdet som görs inom anslaget 1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning.

Vad gäller anslaget 1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning anser Moderaterna att det bör ökas med 9 577 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Det finns ett stort behov av forskning som stärker konkurrenskraften inom livsmedelsproduktionen. Vi gör därför en satsning med 20 miljoner

kronor på tillämpad forskning inom livsmedelsområdet, inklusive strategisk samordning för de främsta statliga forskningsfinansiärerna (Formas, Vinnova, Vetenskapsrådet, Forte).

För att finansiera prioriterade satsningar görs en justering av de anslag som berörs av pris- och löneomräkningen. Effekten blir att uppräkningsbeloppet av vissa anslag blir något lägre än regeringens förslag.

2. Anslag inom utgiftsområde 23, punkt 2 (SD)

Martin Kinnunen (SD) och Anders Forsberg (SD) anför:

Sverigedemokraterna är ett socialkonservativt parti med nationalistisk grundsyn som betraktar värdekonservatism och upprätthållandet av en solidarisk välfärdsmodell som de viktigaste verktygen i byggandet av det goda samhället. Partiets övergripande mål är att formera en demokratisk, politisk rörelse som slår vakt om den gemensamma nationella identitet som har utgjort grunden för framväxten av välfärdsstaten och vårt lands fredliga och demokratiska utveckling.

Sverigedemokraterna eftersträvar ett försiktigt framåtskridande som baseras på varsamhet, eftertanke och långsiktigt ansvarstagande. Vi eftersträvar ett demokratiskt, jämställt och miljövänligt samhälle där alla medborgare skyddas av, och är lika inför, lagen. Genom att kombinera frihet och trygghet, individualism och gemenskap hoppas vi kunna skapa ett folkhem som i så hög grad som möjligt är präglad av trygghet, välstånd, demokrati och en stark inre solidaritet.

Sverigedemokraterna står fritt från såväl socialismens som liberalismens ekonomiska teorier och kan därför inta ett pragmatiskt och verklighetsanpassat förhållningssätt i ekonomiska frågor. Förutsatt att det kan gagna Sverige och dess medborgare är vi öppna för samtal, diskussioner och samarbeten med alla andra partier.

I vår höstbudget stakar vi ut våra viktigaste visioner för de kommande åren. Vi visar att det inte måste finnas någon motsättning mellan ekonomisk tillväxt och sysselsättning å den ena sidan och allmän välfärd, trygghet och socialt ansvarstagande å den andra.

Rent statsfinansiellt är Sveriges ekonomiska utgångsläge relativt gott. Däremot biter sig arbetslösheten alltför fast vid oroväckande höga nivåer. Vår avsikt är att skapa förutsättningar för Sveriges befintliga arbetskraft att möta den efterfrågan som finns på arbetsmarknaden. Vi ser till skillnad från regeringen inte något egenvärde i att bedriva en överdriven utbudspolitik när det gäller lågutbildad eller okvalificerad arbetskraft.

Sverigedemokraterna ställer sig otvetydigt bakom de finanspolitiska hörnstenarna överskottsmål för den offentliga sektorn, utgiftstak samt krav på kommuner och landsting om god ekonomisk hushållning.

Eftersom riksdagen har ställt sig bakom regeringens budgetproposition och de utgiftsramar och beräkningar av inkomster som föreslås där har den också avslagit Sverigedemokraternas förslag till utgiftsramar och beräkningar av

inkomster. Därför har vi valt att inte delta i beslutet om anslag inom utgiftsområde 23. I stället redovisas här den fördelning av anslag inom utgiftsområdet som förordas i utgiftsområdesmotion 2016/17:2912 av Anders Forsberg m.fl. (SD).

För Sverigedemokraterna handlar landsbygd om att ge goda förutsättningar för människor som lever, bor och verkar där. Med detta sagt kan vi inte nog betona att Sverige utgör en helhet, och vi tror att det som är bra för landsbygden är bra för hela landet. Det har blivit allt svårare att bo och tjäna sitt uppehälle på landsbygden. Många unga människor ser sig tvingade att söka sig till de större städerna, trots att man inget hellre vill än att stanna kvar i sin hembygd. Det är i dag alldeles för svårt att driva och utveckla företag på landsbygden. En sverigedemokratisk landsbygdspolitik har sin utgångspunkt i lönsamt jordbruk och skogsbruk. Dessa näringar ger upphov till långa förädlingskedjor och stimulerar företagsamhet och sysselsättning och ger skatteintäkter både till staten och till kommunerna.

Sverigedemokraterna anser att anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket bör ökas med 50 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag för att Skogsstyrelsen ska kunna bistå med rådgivning om natur- och kulturmiljövårdsåtgärder inom skogsbruket och åtgärder för att anlägga och vårda ädellövskog. Dessutom vill vi stödja arbetet med att registrera hittills okända forn- och kulturlämningar och prioritera åtgärder för ökad röjning. Enligt forskare på Sveriges lantbruksuniversitet finns en potential för ökat utnyttjande av skogens möjligheter, vilket kan generera tiotusentals nya jobb, exportintäkter och dessutom energi.

Vidare anser vi att anslaget 1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder bör ökas med 5 000 000 kronor i relation till regeringens förslag. Missförhållanden i landets djurparker har uppmärksammats de senaste åren, och för att säkerställa att man lever upp till fastställda regelverk vill Sverigedemokraterna ge Jordbruksverket i uppdrag att genomföra en rikstäckande översyn.

Anslaget 1:7 Ersättningar för viltskador m.m. anser vi bör ökas med 5 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Anslaget får användas för utgifter för att förebygga skador av vilt och ersättning för sådan skada. Flera av viltstammarna, t.ex. varg och vildsvin, är onormalt stora, vilket genererar ett behov av att i första hand förebygga skador. Vidare kan ökade utbetalningar till följd av viltskador också förutses.

Sverige har potential att bygga upp ett hållbart och omfattande vattenbruk. Vi har en utmärkt geografi för att bedriva små och stora vattenbruk i hav, sjöar och andra vattendrag, men relativt lite av de svenska vattenbruksprodukterna når de svenska konsumenterna. Samtidigt är importen av fiskprodukter för konsumtion till Sverige omfattande. Det finns utan tvivel utrymme för en ökad andel svenska fiskeprodukter på den svenska marknaden, vilket dessutom skulle bidra till att stärka Sveriges självförsörjningsgrad gällande livsmedel. Sverigedemokraterna vill bl.a. förstärka anslaget 1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk med 25 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag i syfte

att stödja vattenbruket i enlighet med den handlingsplan för utveckling av svenskt vattenbruk som tagits fram av näringen gemensamt med myndigheterna. Det handlar om åtgärder som förenklade regelverk, enklare miljötillståndshantering och i ett ekonomiskt perspektiv stöd till t.ex. forsknings- och avelsprogram.

Synen på livsmedelssäkerhet, antibiotikaanvändning, tillväxthormoner, djurtransporter, brutala djurhållningsformer och slaktmetoder skiljer sig ofta åt mellan Sverige och många andra EU-länder. Sverigedemokraterna vill stärka svensk livsmedelsproduktion eftersom vi anser att det förutom att det gynnar oss ekonomiskt bidrar till kvalitet och insyn i produktionsförhållanden. I den mån vi importerar livsmedel måste konsumenten tillförsäkras trovärdiga kontroller. Det kommer ständigt nya rapporter om livsmedelsbedrägerier, avseende både innehåll, djurslag eller direkt olämpliga tillsatser. Ett lika vanligt som oacceptabelt exempel på fusk är att märka om utländskt kött till svenskt. Sverigedemokraterna vill höja anslaget 1:14 Livsmedelsverket med 20 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag för att förstärka och intensifiera arbetet med livsmedelskontroller.

Sverigedemokraterna föreslår att 338 000 000 kronor avsätts till ett nytt anslag, Djurvälståndssättning. Sverige är det enda landet i EU med lagstadgat beteskraav, vilket innebär att korna måste beta utomhus mellan två och fyra månader beroende på klimat. Bete ger korna bättre hälsa och möjlighet till naturligt beteende. Betande djur bidrar också till andra värden som exempelvis öppna landskap och biologisk mångfald. Vi anser att det är i harmoni med våra ambitioner gällande djurvälstånd att kor ska beta utomhus sommartid, men det kan också innebära en konkurrensnackdel för bönderna i och med att arbete och kostnader tillkommer. Vi i Sverigedemokraterna vill därför införa en betesersättning på 1 000 kronor per mjölkko och år. För den enskilda näringsidkaren skulle det innebära en ekonomisk lättnad och en viktig åtgärd för att värdesätta vår svenska mjölkproduktion.

Vid årsskiftet höjs dieselskatten med 17 öre per liter. Det finns ingen kompensation för jord- och skogsbruket i budgeten för 2017. Regeringens föreslagna höjning av dieselskatten innebär en ökad kostnad för jordbruket på ca 45 miljoner kronor. Vi i Sverigedemokraterna vill i stället sänka skatten på drivmedel till den nivå som råder i Danmark, alltså ca 0,60 kronor per liter. Svenska bönder konkurrerar på samma marknad som danska bönder, och vi anser därför att det är rimligt att skattenivån är densamma. Detta är en relativt stor reform men som definitivt innebär en ekonomisk lättnad för de enskilda lantbrukarna. I slutändan kommer vi också att tjäna på att fler lantbruk kommer att vara verksamma i Sverige. Inom ett nytt anslag, Höjd återbetalning av skatt på diesel för jord- och skogsbruk, bör 1 565 000 000 kronor avsättas för detta ändamål.

3. Anslag inom utgiftsområde 23, punkt 2 (C)

Kristina Yngwe (C) anför:

Sverige behöver ett nytt ledarskap. Trots att vi befinner oss i en högkonjunktur, där fler jobb borde växa fram och sysselsättningen borde stiga, ökar tudelningen i samhället. Tudelningen finns mellan unga och äldre, mellan högutbildade och de som saknar gymnasieexamen samt mellan inrikes och utrikes födda. Tudelningen är också regional. Samtidigt som vissa orter växer och utvecklas har många mindre orter drabbats av neddragningar i globaliseringens, finanskrisens och lågkonjunkturrens spår.

Regeringen har valt att föra en politik där underskotten ökar, trots att det är i goda tider som vi borde bygga skyddsvallar inför framtida lågkonjunkturer. De åtgärder som regeringen finansierar med dessa lånade pengar har, enligt regeringens egna expertmyndigheter, en obefintlig eller negativ effekt på arbetsmarknaden. Det är inte en ansvarsfull politik.

Centerpartiets budgetmotion stakar ut en annan riktning för Sverige. Följande frågor prioriteras särskilt:

Ekonomiskt ansvarstagande. Finanspolitiken måste i goda tider skapa skyddsvallar inför en framtida nedgång, men i stället för att göra det väljer den sittande regeringen att låta statsfinanserna gå med underskott. Centerpartiet föreslår i stället en budget som redan nästa år är i balans och som når överskott åren därefter. Vi sparar 11 miljarder kronor mer än regeringen 2017.

Bryt tudelningen. Trots högkonjunkturer växer gapet mellan inrikes och utrikes födda och mellan hög- och lågutbildade. Fler enkla jobb måste skapas för att de som står utanför ska kunna komma i arbete. Inte minst är det viktigt för att snabbt integrera de många nyanlända. För detta krävs sänkta skatter på att anställa, reformer på arbetsmarknaden och färre regleringar. Tryggheten måste också öka i hela landet, med fler poliser, och det förebyggande arbetet måste stärkas för att tudelningen ska brytas. Dessutom behöver kommunsektorn stärkas och fler satsningar göras på fler jobb och företag.

Förstärk klimatomställningen. Sverige måste återta ledningen i den gröna omställningen. Våra klimatutsläpp har slutat minska och arbetet för en giftfri vardag behöver förstärkas. För detta krävs kraftfulla styrmedel där förorenaren betalar och där intäkterna från miljöskatter finansierar sänkt skatt på arbete i en grön skatteväxling.

Högkonjunkturer ger oss en unik chans att bygga svensk ekonomi stark, att genomföra strukturreformer för att bredda tillväxten och jobbskapandet till fler och att ta nästa steg i klimatomställningen.

Regeringen har visat sig oförmögen att hantera dessa utmaningar. Det är uppenbart att Sverige behöver ett nytt ledarskap.

Riksdagen har i första steget av budgetprocessen ställt sig bakom regeringens budgetproposition och de utgiftsramar och beräkningar av inkomster som föreslås där. Eftersom riksdagen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den Centerpartiet önskar avstår vi från att delta i beslutet om anslagens fördelning. Centerpartiets budgetförslag måste betraktas som en helhet där delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat. I stället framför vi i detta särskilda yttrande den fördelning av anslagen inom

utgiftsområde 23 som förordas i Centerpartiets anslagsmotion 2016/17:3436 av Eskil Erlandsson m.fl. (C).

Landsbygdens utmaningar är i grunden en spegling av hela Sveriges utmaningar. Det finns en tudelning mellan såväl människor som orter. För att ge hela landet möjlighet att växa krävs en kraftfull jobb- och företagarpolitik. För landsbygden är inte minst de gröna näringarna viktiga. De skapar jobb såväl i den egna som i kringliggande branscher, samtidigt som de utgör basen för en klimatsmart omställning av det svenska samhället.

För att svensk industri ska stå stark krävs en hållbar och pålitlig energipolitik och ett företagsklimat som gör att svenska företag ges förutsättningar att konkurrera. Skatter på såväl företag som arbetskraft spelar här stor roll. Precis som i andra delar av Sverige spelar också småföretagen en allt viktigare roll på landsbygden. Särskilt på orter där jobb försvunnit i samband med finanskrisen är det av största vikt att politiken ger förutsättningar för nya företag och jobb att växa fram.

Anslaget 1:1 Skogsstyrelsen bör minskas med 7 000 000 kronor i relation till regeringens förslag till följd av att en tidigare förstärkning beslutad i samband med behandlingen av budgetpropositionen för 2016 bör avslutas. Centerpartiet anser att anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket bör minskas med 100 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag till följd av att en tidigare förstärkning avseende instrument för skydd av skog beslutad i samband med behandlingen av budgetpropositionen för 2016 bör avslutas.

Beträffande anslaget 1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt anser vi att det bör minskas med 589 000 kronor och att anslaget 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet bör minskas med 564 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

Vidare föreslår vi att anslaget 1:8 Statens jordbruksverk minskas med 15 000 000 kronor per år i relation till regeringens förslag till följd av att vi anser att regeringens satsning på 3R ska avslås. Vi anser att anslaget ska minskas med ytterligare 8 000 000 kronor till följd av att en tidigare förstärkning beslutad i samband med behandlingen av budgetpropositionen för 2016 bör avslutas.

När det gäller anslaget 1:14 Livsmedelsverket anser vi att det bör minskas med 831 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Anslaget 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor föreslås minskas med 25 000 000 kronor i relation till regeringens förslag till följd av att Centerpartiet anser att regeringens förslag om att öka anslaget i syfte att främja ekologiska livsmedel ska avslås.

Anslaget 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur föreslås ökas med 210 000 000 kronor i relation till regeringens förslag. Centerpartiet anser att 250 000 000 kronor bör satsas på bredband, i stället för 100 000 000 kronor enligt regeringens förslag. Vidare avvisar Centerpartiet regeringens förslag om en neddragning på 60 000 000 kronor som skulle finansiera ett tillskott till Jordbruksverket. Vi anser att Jordbruksverket bör få det aktuella tillskottet men att pengarna inte ska tas från landsbygdsprogrammet.

Anslaget 1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur föreslås öka med 25 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag i syfte att utöka programmet för miljövänliga bränslen i jordbruket. Centerpartiet anser att ersättningen för metangasreducering ska förstärkas och ökar därför anslaget 1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket med 20 000 000 kronor i relation till regeringens förslag. Vidare anser vi att anslaget 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet bör minska med 5 926 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Centerpartiet anser även att anslaget 1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning bör minska med 18 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

Centerpartiet föreslår även en begränsning av pris- och löneomräkningen med 30 procent, vilket påverkar anslagen 1:1, 1:3, 1:4, 1:8, 1:14, 1:23 och 1:24.

4. Anslag inom utgiftsområde 23, punkt 2 (L)

Nina Lundström (L) anför:

De offentliga finanserna är i ordning, sysselsättningen växer och ekonomin befinner sig i en högkonjunktur. Men i stället för att använda högkonjunkturen för att bygga en buffert för sämre tider väljer regeringen att låna och presentera ofinansierade bidragshöjningar. I stället krävs en liberal ekonomisk politik där utbildning belönas, där skatten på jobb är lägre än i dag och där det alltid är lönsamt att gå från bidrag till jobb.

Det är tydligt att reformerna som genomfördes mellan 2006 och 2014 inte räcker för att klara de nya utmaningar vi står inför. Efter två år av rödgrön regeringsmakt står det klart att Sverige är på fel väg. Alltför många står utanför arbetsmarknaden; ofta är det personer med bristande utbildning eller utrikes födda. En stor andel elever lämnar grundskolan utan fullständiga betyg. Det finns fortsatt brister i sjukvård och omsorg. Migrations- och integrationsutmaningen växer. Miljö- och klimatutmaningarna kräver kraftfulla och effektiva svar. Dessutom har kriget i Syrien och IS närvaro i regionen fruktansvärda konsekvenser för såväl samhällen som människor. Att vi är fast förvissade om att visa solidaritet i den största flyktingkatastrofen sedan andra världskriget understryker bara behovet av att vårda de offentliga finanserna. För att vända utvecklingen behövs en ny vision för vad Sverige ska vara och nya och kraftfulla förslag för att nå dit. För att möta framtidens utmaningar behöver Sverige en ny reformagenda.

Liberalerna lägger fram en budget med reformer för framtiden. Vi satsar på bättre kunskaper i skolan, bättre möjlighet för företag att anställa och ett försvar med kapacitet att försvara Sverige. Dessutom presenterar vi en integrationsplan som bygger på lika delar humanism och realism, och som motverkar parallellsamhällen och hedersvåld.

Riksdagen har genom rambeslutet avvisat Liberalernas förslag till inkomstberäkning och fördelning av utgifter per anslagsområde. Därmed tar

Sverige nu en annan väg än den Liberalerna vill se. Sverige kommer att tappa i jobb, kunskap och försvarsförmåga.

Vårt budgetförslag är att betrakta som en helhet. Inom majoriteten av utgiftsområdena överensstämmer inte riksdagens beslut med det förslag till ram som Liberalerna förespråkade. Liberalerna ser ett värde i att budgeten och budgetprocessen hålls samman. Även enskilda och på kort sikt motiverade utbrytningar riskerar att på lång sikt försvaga budgetprocessen och effektiviteten i finanspolitiken. Vi väljer därför att inte delta i beslutet om fördelningen till anslag inom utgiftsområde 23. I det följande sammanfattas innehållet i vårt budgetförslag för utgiftsområde 23.

Liberalerna driver på för att jordbruks- och livsmedelspolitiken ska ha ett tydligt konsument- och hållbarhetsperspektiv. Jordbruket ska i likhet med andra sektorer bära sina egna miljö- och klimatkostnader men ska också ersättas för kollektiva nyttigheter som naturvård och bevarande av den biologiska mångfalden. Därigenom förstärks drivkrafterna för effektivisering och klimatsmart teknik. Vägen mot ett klimatsmart samhälle kräver långsiktiga investeringar, och det är rimligt att staten delfinansierar vissa infrastrukturmässiga klimatinvesteringar. Fokus på investeringarna ska vara att få ned utsläppen, och stöd ska inriktas mot insatser där investerade medel har störst klimateffekt. Det kan t.ex. handla om investeringar i biogasanläggningar och metangasreducering inom jordbruket.

Liberalerna anser att anslaget 1:1 Skogsstyrelsen bör minskas med 5 302 000 kronor och att anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket bör minskas med 73 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Vidare anser Liberalerna att anslaget 1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt bör minskas med 393 000 kronor och att anslaget 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet bör minskas med 376 000 kronor i relation till regeringens förslag. När det gäller anslaget 1:7 Ersättningar för viltskador m.m. anser Liberalerna att det bör minskas med 15 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Beträffande anslaget 1:8 Statens jordbruksverk anser vi att det bör minskas med 103 321 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Liberalerna avvisar regeringens ökning av anslaget.

Vidare anser Liberalerna att anslaget 1:14 Livsmedelsverket bör minskas med 14 554 000 kronor och att anslaget 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor bör minskas med 95 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. När det gäller anslaget 1:15 avvisar Liberalerna regeringens ökning av anslaget. Vidare anser vi att det behövs en återgång till tidigare anslagsnivåer när det gäller anslagen 1:1, 1:2, 1:7, 1:8, 1:14 och 1:15.

Hela Sveriges utvecklingskraft, tillväxtpotential och sysselsättningsmöjligheter ska tas till vara. De generella insatserna på nationell nivå för jobb, för utbildning och för ett förbättrat företagsklimat behöver kombineras med regionala tillväxtinsatser. Det är centralt att det finns goda uppkopplingsförutsättningar i hela vårt land. Liberalerna vill därför anslå mer pengar för snabbare utbyggnad av bredband. Inom detta utgiftsområde innebär

det att Liberalerna tillför anslaget 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur 100 000 000 kronor.

Beträffande anslaget 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet anser Liberalerna att det bör minskas med 3 951 000 kronor och att anslaget 1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning bör minskas med 282 000 kronor i relation till regeringens förslag.

Det är positivt att världsmarknaden för jordbruksprodukter är alltmer avreglerad, men det innebär också nya villkor för svenskt jordbruk. För svenskt jordbruk är det viktigt att svenska bönder tillåts konkurrera med utländska på mer lika villkor. Det behövs en generell och företagervänlig politik som inte tynger företag med onödig byråkrati och höga skatter på jobb och företagande. Den kommande livsmedelsstrategin måste utifrån ett marknads- och konsumentperspektiv innehålla förslag på konkreta åtgärder för att lyfta svensk jordbruksproduktion. Att öppna marknader för handel stimulerar livsmedelsproduktion och effektiv användning av åkermark. EU:s jordbrukspolitik behöver reformeras i grunden. Jordbruksstödet, utom stöden för miljöåtgärder och landsbygdsutveckling, ska avvecklas så snart som möjligt liksom EU:s handelshinder mot omvärlden. Samtliga direktstöd och marknadsregleringar ska fasas ut så snart som möjligt. Det behövs ett tydligare fokus på landskapsvård, miljöskydd och bevarad biologisk mångfald.

Ett hållbart jord- och skogsbruk är en del av lösningen på dagens miljöutmaningar. Redan med nuvarande teknik skulle jord- och skogsbruket kunna vara självförsörjande på hållbar energi. Det finns goda möjligheter att förbättra avkastningen på ett miljövänligt sätt genom att anpassa växtsorter, brukningsmetoder och näringsämnen efter lokala förhållanden. Rätt använd kan bioteknik bidra till att få fram bättre skördar och näringsinnehåll.

Ett kretslopp där näringen går från jord till bord och sedan tillbaka till jorden är avgörande för en hållbar livsmedelsförsörjning. Läckaget av näringsämnen från odlingsmark och hushåll ut i sjöar, vattendrag och hav behöver bromsas, och hållbar återvinning av biologiskt avfall behöver introduceras i bred skala. Särskilt viktigt är detta i ljuset av att fosfor är på väg att bli en bristvara. Många av de miljöproblem som jordbruksproduktionen leder till, t.ex. övergödning och minskad biologisk mångfald, beror på tillförseln av näringsämnen via gödslingen.

Användningen av handelsgödsel bidrar till övergödning av vattenområden. Även förekomsten av kadmium i handelsgödsel är ett oroande miljöproblem. Det är därför angeläget att användningen av sådan gödsel minskar och att jordbrukets allmänna miljöpåverkan sjunker. För att uppnå detta bör en ny läckageskatt för jordbruket införas den 1 januari 2017. Den skatt på handelsgödsel som avskaffades den 1 januari 2010 skulle kunna tjäna som en utgångspunkt för en ny miljöstyrande skatt. Förändringen beräknas stärka de offentliga finanserna 2017 med 200 miljoner kronor. Därutöver behövs andra miljöförbättrande åtgärder i jordbruket, framför allt insatser som syftar till att

bevara den biologiska mångfalden och att minska klimat- och miljöpåverkan, där metangasreducering är en viktig åtgärd.

Vi anser att Sverige ska driva på för att stärka djurskyddet i hela Europa. Hur vi hanterar våra djur är ett mått på vår civilisation och en förutsättning för en god folkhälsa. All djurhållning måste garantera djuren ett värdigt liv och en anständig död. Kontrollen av att nationella lagar och EU-regler efterlevs ska skärpas.

Utvecklingen av antibiotikaresistens hotar folkhälsan. Sverige ska arbeta i EU och globalt för en ansvarsfull antibiotikaanvändning, både bland människor och på djur, baserad på medicinska bedömningar.

Den svenska skogspolitiken ska vila på två jämställda mål, produktionsmålet och miljömålet. Skogens potential inom förnybara material, kemiska produkter, textilier och energiproduktion ska tillvaratas. Miljöhänsynen inom skogsbruket måste öka genom att t.ex. avverkningsmetoder kan variera. Både staten och skogsnäringen har ett långtgående ansvar för att skydda skogens ekosystemtjänster, bevara den biologiska mångfalden och slå vakt om naturvård och miljöhänsyn. De återstående gammelskogarna ska ges starkare skydd.

Liberalerna föreslår att pris- och löneomräkningen för åren 2017–2019 justeras ned med 20 procent årligen. Inom detta utgiftsområde påverkas anslagen 1:1, 1:3, 1:4, 1:8, 1:14, 1:15, 1:24 och 1:25.

5. Anslag inom utgiftsområde 23, punkt 2 (KD)

Magnus Oscarsson (KD) anför:

För ökad gemenskap och framtidstro vill vi ha en politik som skapar förutsättningar för människor att bygga goda relationer och känna trygghet och som gör det lättare för människor att gå från utanförskap till arbete. Vi vill skapa förutsättningar för en god tillväxt och ett företagsklimat som står sig väl i den globala konkurrensen. Att stärka familjernas självbestämmande och det civila samhällets ställning skapar en grund för fungerande mellanmännsliga relationer. Genom en välfungerande ekonomisk politik kan vi också satsa resurser på offentlig välfärd, lägre skatt för arbetande föräldrar, lägre skatt för arbetande seniorer och lägre skatt på pensionsinkomster. Och med genomtänkta reformer på arbetsmarknaden och i skattepolitiken kan vi förbättra människors möjlighet att lämna arbetslöshet och utanförskap.

Nya jobb skapas inte av politiska lösningar ovanifrån; de skapas i växande och lönsamma företag. Den rödgröna regeringen tror att de kan nå Europas lägsta arbetslöshet och klara integrationsutmaningen med massiva skattehöjningar på arbete och företagande. Kristdemokraternas inriktning är den motsatta – vi vill sänka trösklarna in på arbetsmarknaden och förbättra förutsättningarna för företagande. Det är också av stor vikt att den ekonomiska politiken utformas på ett sådant sätt att resurserna används effektivt för att skapa trygghet för dem som befinner sig i utsatta situationer. Tillväxten måste

komma alla till del. Välfärden måste utvecklas genom fortsatt valfrihet, tydligt kvalitetsarbete och effektivt användande av resurser.

Riksdagen slog genom sitt beslut den 23 november 2016 fast att de samlade utgifterna för utgiftsområde 23 inte får överstiga 17 189 401 000 kronor (bet. 2016/17:FiU1, rskr. 2016/17:49). Kristdemokraternas förslag inom utgiftsområdet överstiger denna nivå och kan således formellt inte tillstyrkas. Därför väljer vi att avstå från att delta i beslutet och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Kristdemokraternas politik inom utgiftsområde 23. Vårt budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där någon eller några delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat. Vi vidhåller vår uppfattning och anser att anslagen inom utgiftsområde 23 borde ha omfattat ytterligare 52 137 000 kronor.

Kristdemokraterna anser att anslaget 1:1 Skogsstyrelsen bör minskas med 21 953 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Vidare anser vi att anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket bör minskas med 100 000 000 kronor och att anslaget 1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt bör minskas med 5 589 000 kronor i relation till regeringens förslag. Vi anser även att anslaget 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet bör minskas med 564 000 kronor jämfört med regeringens förslag.

Rovdjursangrepp på tamboskap och husdjur kan orsaka stor ekonomisk skada för lantbrukare och leder till stor otrygghet bland många som lever i rovdjurstäta områden. Dagens ersättningsnivåer till dem som får sina tamdjur rivna och dödade av rovdjur behöver ses över. Rennäringen ska värnas eftersom den är en betydelsefull del av samisk kultur samt viktig för sysselsättning och boende i Sveriges norra inland och fjällvärld. Ett stort problem är att vildsvinen plöjer upp vallodlingar med stora skador som följd. I kampen mot vildsvinen är den enskilda bonden rättslös. Bonden får inget stöd för förlorad skörd, inga pengar för stängsel eller ersättning för tid som måste läggas på avskjutning. Det behövs därför generösare regler för ersättning för de skador som vildsvinen åsamkar. På senare år har skador orsakade av vildsvin ökat kraftigt. Tidigare fanns möjlighet att få statlig ersättning för dessa skador enligt viltskadeförordningen som upphörde 1995. Kristdemokraterna föreslår att markägare ska kunna få ersättning för skador orsakade av klövvilt. Kristdemokraterna anser att anslaget 1:7 Ersättningar för viltskador bör ökas med 20 000 000 kronor i relation till regeringens förslag för detta syfte.

Vidare anser vi att anslaget 1:8 Statens jordbruksverk bör minskas med 75 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Kristdemokraterna avvisar regeringens förslag om att ta pengar från landsbygdsprogrammet för att ge till Jordbruksverkets administration. Det är i budgetpropositionen oklart från vilken eller vilka insatser inom landsbygdsprogrammet som regeringen avser att ta pengarna. Inte heller konkretiseras Jordbruksverkets administrativa behov. Från Kristdemokraternas sida är vi dock angelägna om att utnyttja de möjligheter som står till buds för att avvärja mjölkkrisen. Därför föreslår vi att

pengarna används till nationell medfinansiering av EU:s krisinsatser för att stärka likviditeten inom mjölksektorn.

Kristdemokraterna anser att anslaget 1:14 Livsmedelsverket bör minskas med 5 831 000 kronor och att anslaget 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor bör minskas med 95 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Vidare anser vi att anslaget 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet bör minskas med 23 926 000 kronor jämfört med regeringens förslag.

Tyvärr finns det i dag otillräcklig forskning på grödor som kan vara funktionella i Sverige i framtiden. Här vill vi se en riktad forskningssatsning. Jordbruksforskningen behöver i samverkan med näringen satsa på att utveckla förädlingstekniken för att kunna ta fram nya grödor med förutsättningar att klara framtidens förändrade klimat och minska behovet av bekämpningsmedel. Det behövs även fortsatt arbete för att minska övergödningen av åar, vattendrag och hav genom ett mer hållbart brukande, bl.a. via insatser som Greppa näringen. Hållbara gödningsmetoder behöver utvecklas, inte bara ur självförsörjningssynpunkt utan också ur miljösynpunkt. Vid Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) bedrivs intressant forskning bl.a. om hur energigrödor kan användas vid framställning av kvävegödsel. Klimatförändringarna påverkar också den svenska skogen. Det är därför angeläget att fortsätta stimulera forskning och utveckling av olika plantslag för att dra nytta av den möjlighet till ökad produktivitet inom skogsbruket som klimatförändringen kan medföra. Kristdemokraterna anvisar därför 15 000 000 kronor vardera till forskning om nya grödor och nya träslag genom att anvisa 30 000 000 kronor ytterligare i förhållande till regeringens förslag till anslaget 1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning.

Mjölkkrisen i Sverige är så pass akut att flera åtgärder behöver vidtas. Kristdemokraterna har varit drivande för politiska insatser på detta område och bl.a. arrangerat Mjölakens dag i riksdagen både 2015 och 2016, där lantbrukare, politiker och myndigheter möttes för att diskutera lösningar på den akuta krisen. Som ett led i arbetet för bättre konkurrensvillkor för svenska mjölkbönder föreslår vi ett förstärkt stöd för ökad konkurrenskraft i mjölksektorn. Kristdemokraterna föreslår att 330 000 000 kronor avsätts till ett nytt anslag, Kostnadsersättning för mjölkbönder. Vi föreslår en kostnadsersättning som kan betalas ut per djur och som kan uppväga de fördyrande regler som finns i Sverige i jämförelse med grannländerna i Europa. Förslaget finansieras delvis av en omfördelning inom landsbygdsprogrammet och innebär en kostnadsersättning till mjölkbönderna på 330 miljoner kronor årligen under de kommande tre åren. Med förslaget får mjölkbönderna 1 000 kronor per ko i kostnadsersättning för de merkostnader som kommer med svensk mjölkproduktion i jämförelse med produktionen i de europeiska länderna.

Kristdemokraternas budgetförslag innebär en avveckling av de reformer som introducerades i budgetpropositionen 2015/16 samt av de reformer som

aviserades i budgetpropositionen 2016/17 och som inte efterfrågats av Kristdemokraterna.

Kristdemokraterna bedömer att det finns utrymme för en justering av anslagen till de myndigheter som tillämpar pris- och löneomräkning (PLO). Lönekostnader svarar för en betydande del av myndigheternas utgifter. En nedjustering av PLO skulle bidra till effektivisering av myndigheterna, samtidigt som det finansierar prioriterade satsningar. Justeringen är beräknad som en 30-procentig minskning av PLO-uppräknningen under 2017–2020.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2016/17:1 Budgetpropositionen för 2017 utgiftsområde 23:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2017 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 5 000 000 kronor för Viltvårdsfonden.
2. Riksdagen godkänner förslaget om ändrade principer för upplåtelse och friköp av statens mark ovan odlingsgränsen och på renbetesfjällen.
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2017 besluta om medlemskap i en kunskaps- och innovationsplattform inom mat (KIC Food for Future) under Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT) och under 2017–2024 för anslaget 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet besluta om en årlig medlemsavgift på högst 500 000 kronor.
4. Riksdagen anvisar för budgetåret 2017 ramanslagen under utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt uppställning i propositionen.
5. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2017 besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom den tidsperiod som anges i uppställningen i propositionen.

Motioner från allmänna motionstiden 2016/17

2016/17:102 av Niclas Malmberg (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att flytta ersättningen för rovdjursavvisande stängsel för blocklagd mark från att finansieras via Lantbruksprogrammet (LBP) till att finansieras via viltskadeanslaget (VSA) och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:517 av Betty Malmberg och Mats Green (båda M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att statens extra stöd till ekologisk produktion ska trappas ned och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1584 av Betty Malmberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att jordbrukets och livsmedelsproduktionens behov av forskning och innovation måste tillgodoses i ökad utsträckning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:1585 av Betty Malmberg (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utlysningar av offentligt finansierad forskning som rör modern växtförädling i Sverige liksom i övriga EU ska utlysas och bedömas på vetenskapliga och teknikneutrala grunder, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att begreppet ”relevans” vid bedömning av forskning även måste beakta de samhällsutmaningar världen står inför, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:2010 av Kristina Yngwe m.fl. (C):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att prioritera att öka antalet landsgodkännanden och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2140 av Betty Malmberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att agronomutbildningen ska motsvara 300 hp och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2446 av Anders Forsberg m.fl. (SD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Jordbruksverket bör arbeta för tidigarelagda och snabbare utbetalningar av direktstöd och miljöersättningar och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kompensera de svenska mjölkbönderna för merkostnader på grund av högre krav i djurskyddet och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja exporten av svenska livsmedel genom att arbetet med lands- och anläggningsgodkännanden prioriteras och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att mer offentliga medel bör riktas till behovsdriven forskning som stärker konkurrenskraften inom jordbruks- och trädgårdssektorn och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2550 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU-ersättningarna ska betalas ut så snart som möjligt och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en riktad forskningssatsning på grödor som kan vara funktionella i Sverige i framtiden och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda införandet av någon form av fond för katastrofskador inom jordbruket och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2551 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om forskning på nya träslag och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2912 av Anders Forsberg m.fl. (SD):

Riksdagen anvisar anslagen för 2017 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2016/17:3009 av Per Åsling (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att återställa det reala värdet av den nationella ersättningen till jordbruk i norra Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3051 av Kerstin Lundgren (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn som säkerställer att enskilda tamdjursägare inte får bära kostnaderna för samhällets beslutade rovdjursförvaltning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uttala vikten av att kunna upprätthålla värdefulla betade landskap på landsbygden genom småföretag med djurhållning och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3170 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2017 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka utbudet av viltkött och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett paket för stärkt livsmedelsexport och tillkännager detta för regeringen.

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkt tillämpad forskning inom livsmedelsområdet och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3173 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M):

25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att stärka den tillämpade forskningen i hela livsmedelskedjan och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att SLU, Formas, Rise, Jordbruksverket och Livsmedelsverket i samarbete med relevanta intressenter får i uppdrag att ta fram ett förslag till vad en samlad forskningsinsats inom primär- och livsmedelsproduktionen ska omfatta och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att SLU ska få i uppdrag att analysera och lämna förslag på hur kompetensförsörjningen för primärproduktionen kan stärkas genom högre utbildning och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge SLU i uppdrag att se över hur livsmedelsutbildningar på universitetsnivå kan göras mer attraktiva och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en översyn av de regler som omfattar vetenskaplig utvärdering av ny teknik för primär- och livsmedelsproduktionen, i syfte att ta fram lämpliga regelförenklingar, bör göras och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utlysningar av offentligt finansierad forskning som rör modern växtförädling i Sverige liksom i övriga EU ska utlysas och bedömas på vetenskapliga och teknikneutrala grunder och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3282 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2017 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om införandet av en kostnadsersättning på 1 000 kronor per mjölkko och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ersättningarna för viltskador och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om forskning på nya jordbruksgrödor och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om forskning på nya trädslag och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3283 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över de ekonomiska ersättningarna för rovdjursangrepp på tamdjur och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3436 av Eskil Erlandsson m.fl. (C):

Riksdagen anvisar anslagen för 2017 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2016/17:3457 av Lars Tysklind m.fl. (L):

Riksdagen anvisar anslagen för 2017 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

BILAGA 2

Regeringens och oppositionspartiernas anslagsförslag

Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Tusental kronor

Ramanslag		Regeringens			Avvikelse från regeringen		
		förslag	M	SD	C	L	KD
1:1	Skogsstyrelsen	402 982	-8 953		-8 950	-5 302	-21 953
1:2	Insatser för skogsbruket	321 540	-105 000	+50 000	-100 000	-73 000	-100 000
1:3	Statens veterinärmedicinska anstalt	120 483	-589		-589	-393	-5 589
1:4	Bidrag till veterinär fältverksamhet	106 283	-564		-564	-376	-564
1:5	Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	14 933		+5 000			
1:6	Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar	124 349					
1:7	Ersättningar för viltskador m.m.	52 778		+5 000		-15 000	+20 000
1:8	Statens jordbruksverk	603 563	-24 981		-24 980	-103 321	-75 000
1:9	Bekämpande av växtskadegörare	5 000					
1:10	Gårdsstöd m.m.	6 498 000					
1:11	Intervention för jordbruksprodukter m.m.	130 000					
1:12	Stödåtgärder för fiske och vattenbruk	24 250		+25 000			
1:13	Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk	179 000					
1:14	Livsmedelsverket	317 491	+4 169	+20 000	-831	-14 554	-5 831
1:15	Konkurrenskraftig livsmedelssektor	145 160	-115 000		-25 000	-95 000	-95 000
1:16	Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	42 913					
1:17	Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	3 495 431			+210 000	+100 000	

Ramanslag	Regeringens			Avvikelse från regeringen		
	förslag	M	SD	C	L	KD
1:18	Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	2 028 409			+25 000	
1:19	Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	79 830	-30 000		+20 000	
1:20	Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	4 116				
1:21	Åtgärder på fjällägenheter	1 529				
1:22	Främjande av rennäringen m.m.	103 915				
1:23	Sveriges lantbruksuniversitet	1 820 493	-30 926		-5 926	-3 951
1:24	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	565 776	+9 577		-18 420	-282
1:25	Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	1 177				
	Nya anslag					
99:1	Djurvålfärdersättning			+338 000		
99:2	Höjd återbetalning av skatt på diesel för jord- och skogsbruk		+1 565 000			
99:3	Kostnadsersättning för mjölkbönder					+330 000
Summa för utgiftsområdet		17 189 401	-302 268	+2 008 000	+69 740	-211 179
						+52 137

BILAGA 3

Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden

Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Tidsperiod
1:2 Insatser för skogsbruket	120 000	2018–2021
1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	107 000	2018–2019
1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk	145 600	2018–2023
1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk	733 400	2018–2023
1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	256 000	2018–2019
1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	12 524 000	2018–2023
1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	9 093 000	2018–2023
1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	150 000	2018–2020
1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	1 400 000	2018–2023
Summa beställningsbemyndiganden	24 529 000	

BILAGA 4

Utskottets anslagsförslag

Förslag till beslut om anslag för 2017 inom
utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och
livsmedel

Tusental kronor

Ramanslag	Avvikelse från regeringen	Utskottets förslag
1:1 Skogsstyrelsen	±0	402 982
1:2 Insatser för skogsbruket	±0	321 540
1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt	±0	120 483
1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet	±0	106 283
1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	±0	14 933
1:6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar	±0	124 349
1:7 Ersättningar för viltskador m.m.	±0	52 778
1:8 Statens jordbruksverk	±0	603 563
1:9 Bekämpande av växtskadegörare	±0	5 000
1:10 Gårdsstöd m.m.	±0	6 498 000
1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	±0	130 000
1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk	±0	24 250
1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk	±0	179 000
1:14 Livsmedelsverket	±0	317 491
1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	±0	145 160
1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	±0	42 913
1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	±0	3 495 431
1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	±0	2 028 409
1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	±0	79 830
1:20 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	±0	4 116
1:21 Åtgärder på fjällägenheter	±0	1 529
1:22 Främjande av rennäringen m.m.	±0	103 915
1:23 Sveriges lantbruksuniversitet	±0	1 820 493
1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	±0	565 776
1:25 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	±0	1 177
Summa för utgiftsområdet	±0	17 189 401

BILAGA 5

Utskottets förslag till beställningsbemyndiganden

Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Tusental kronor

Ramanslag	Avvikelse från regeringen	Utskottets förslag	Tidsperiod
1:2	±0	120 000	2018–2021
1:11	±0	107 000	2018–2019
1:12	±0	145 600	2018–2023
1:13	±0	733 400	2018–2023
			stödåtgärder för fiske och vattenbruk
1:15	±0	256 000	2018–2019
1:17	±0	12 524 000	2018–2023
			Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur
1:18	±0	9 093 000	2018–2023
			Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur
1:19	±0	150 000	2018–2020
1:24	±0	1 400 000	2018–2023
			Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket
			Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning
Summa beställningsbemyndiganden	±0	24 529 000	

BILAGA 6

Uppföljning av regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Förord

Miljö- och jordbruksutskottet beslutade den 19 maj 2016 att följa upp regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för 2017 inom de båda utgiftsområden som utskottet bereder.

Syftet med uppföljningen har varit att ta fram underlag inför beredningen av budgetpropositionen för 2017 samt att ge utskottet ett underlag för den fortsatta dialogen med regeringen om utvecklingen av den ekonomiska styrningen.

Uppföljningen har genomförts av utskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp. Underlagen till uppföljningen har på gruppens uppdrag tagits fram inom Riksdagsförvaltningen av utvärderaren Joakim Skotheid vid utskottsavdelningens utvärderings- och forskningssekretariat i samarbete med uppföljnings- och utvärderingsgruppens sekreterare, föredraganden Anna-Lena Kileus vid miljö- och jordbruksutskottets kansli. Uppföljnings- och utvärderingsgruppen överlämnar härmed sin uppföljningsrapport till miljö- och jordbruksutskottet.

Stockholm i november 2016

Jens Holm (V), ordförande

Jan-Olof Larsson (S)

Runar Filper (SD)

Gunilla Nordgren (M)

Larl-Axel Nordell (KD)

Emma Nohrén (MP)

Kristina Yngwe (C)

Lars Tysklind (L)

Sammanfattning

Uppföljnings- och utvärderingsgruppens bedömning i korthet: Miljö- och jordbruksutskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp har följt upp delar av regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för 2017 för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Gruppen anser bl.a. följande:

- En viktig utgångspunkt för utskottets uppföljning och utvärdering är att det ska vara möjligt att följa kopplingen mellan mål, gjorda insatser och uppnådda resultat. I årets resultatredovisning förtydligas på vilket sätt som resultatområdena och de tillhörande resultatindikatorerna knyter an till målet för utgiftsområdet. Problemet kvarstår emellertid att det är en svag koppling mellan regeringens resultatredovisning och målet för utgiftsområdet. Detta gör det svårt att utläsa i vilken grad insatserna har bidragit till att nå det fastställda målet.
- Gruppen anser att en prioriterad fråga för det fortsatta utvecklingsarbetet är att det finns konkreta uppföljningsbara delmål för de olika resultatområdena när det gäller mål- och resultatredovisningen för utgiftsområdet.
- Regeringen kommenterar inte i resultatredovisningens analys och slutsatser i vilken utsträckning insatserna har bidragit till att uppfylla det övergripande målet för utgiftsområdet. Gruppen anser alltså att det inte går att utläsa huruvida regeringen anser att den genomförda politiken har bidragit till att helt eller delvis uppfylla målet för utgiftsområdet.
- Vissa förändringar har gjorts när det gäller strukturen och under vilket resultatområde indikatorer redovisas. Gruppen menar att ändringarna i stort sett är logiska och förtydligar strukturen. Det finns trots det utrymme att göra vissa förändringar och förtydliganden. Regeringen skulle kunna överväga att besluta om resultatindikatorer för vissa resultatområden. Regeringen bör vidare motivera varför inga indikatorer används för vissa resultatområden.
- Resultatredovisningen skulle enligt gruppen tjäna på att renodlas, dvs. fokus ska ligga på indikatorer och inte på insatser och omvärldsförändringar.
- Gruppen välkomnar förtydligandet om den årligen återkommande dialogen mellan regeringen och utskottet och vill poängtera att den är värdefull och till gagn för båda parter.
- Gruppen ser fram emot en redovisning om utfallet av förstärkningen av Jordbruksverkets och Livsmedelsverkets anslag för arbete med nya land- och anläggningsgodkännanden i kommande års budgetpropositioner.
- Gruppen välkomnar redovisningen av de åtgärder som har vidtagits för att förbättra situationen för mjölksektorn. Situation är dock fortfarande besvärlig för mjölkbönderna, och gruppen ser fram emot en fortsatt redovisning av hur situationen utvecklas för svensk mjölkproduktion. Gruppen saknar en

tydlig redovisning i årets budgetproposition av vidtagna åtgärder, med fokus på statliga insatser, som har bidragit till att vända den negativa utvecklingen när det gäller svenskt kött.

- Enligt gruppens bedömning är det viktigt att beakta behovet av att kunna följa upp den nationella livsmedelsstrategin i kommande års budgetpropositioner.
- Gruppen ser fram emot att regeringen kommande år fördjupar redovisningen av hur stödmöjligheter inom vattenbruket kan bidra till att vattenbruksföretag ökar sin produktion och stärker sin konkurrenskraft samt redovisar de åtgärder som kan finansieras inom ramen för havs- och fiskeriprogrammet.
- Gruppen vill betona betydelsen av en likvärdig livsmedelskontroll i hela landet och att det krävs fortsatta ansträngningar för att skapa en effektiv och likvärdig kontroll i hela landet och ser fram emot en redovisning av denna fråga i nästa års budgetproposition.

1 Inledning

1.1 Riksdagens arbete med uppföljning och utvärdering

I utskottens beredning av ärenden ingår uppgiften att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut.¹ Som en del i utskottens löpande uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar.

Riksdagen har vid två tillfällen under senare år, 2001 och 2006, fastställt riktlinjer för riksdagens arbete med bl.a. av regeringens resultatredovisning.² Av riktlinjerna framgår det att riksdagen är en central länk i styrkedjan, både när det gäller ekonomisk styrning och regelstyrning. För att styrningen ska fungera måste riksdagen få information om resultaten, bl.a. om resurserna har fördelats enligt de politiska prioriteringarna, om avsedda resultat har uppnåtts och om de lagar som riksdagen har antagit har fått avsedda effekter. Utskottens arbete med uppföljning och utvärdering är ett sätt att få en sådan resultatinformation och stärka kopplingen till beslut om lagstiftning och budget. Av riktlinjerna framgår vidare att uppföljningar och utvärderingar inom riksdagen bör ha en framåtblickande inriktning och användas till att ge underlag för väl underbyggda ställningstaganden i utskottens beredningsarbete. Utskottens uppföljning och utvärdering bör enligt riktlinjerna användas som ett instrument för att bedöma vilka eventuella justeringar i budgeten eller lagstiftningen som kan behövas.

Utskottens budgetbetänkanden är centrala dokument i mål- och resultatdialogen mellan riksdagen och regeringen. I dessa har utskotten möjlighet att ta ställning till de resultat som regeringen redovisar i förhållande till de mål som riksdagen har antagit och de medel som riksdagen har anslagit. Regeringen måste enligt riktlinjerna på ett bättre sätt leva upp till riksdagens önskemål om fördjupad resultatredovisning. Detta är enligt riksdagens riktlinjer nödvändigt för att dialogen mellan riksdagen och regeringen ska kunna fortsätta.

1.2 Miljö- och jordbruksutskottets arbete med uppföljning och utvärdering

Miljö- och jordbruksutskottet har under de senaste åren följt upp regeringens resultatredovisningar till riksdagen inom utgiftsområdena 20 Allmän miljö- och naturvård och 23 Arella näringar, landsbygd och livsmedel, vilka utskottet har behandlat i budgetbetänkandena. Uppföljningsarbetet inom utgiftsområde 23 inleddes 2005 med att följa upp och analysera regeringens redovisning av livsmedelspolitikens resultat i budgetpropositionen. Utskottet har därefter årligen gjort uppföljningar som har omfattat både

¹ 4 kap.8 § regeringsformen.

² Förs. 2000/01:RS1, bet. 2000/01:KU23, framst.2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21.

resultatredovisningarnas innehåll och struktur och utformning. Utskottet har utifrån uppföljningarna gjort ett antal ställningstaganden, bl.a. om behovet av fortsatt utveckling av indikatorer och vikten av att utskottets ställningstaganden vad gäller ekonomisk styrning uppmärksammas i det fortsatta utvecklingsarbetet. Riksdagen har godkänt det som utskottet har anfört i dessa frågor. Utskottet har dessutom gjort en fördjupad uppföljning av skrotning av fiskefartyg som det lämnade synpunkter på hösten 2011.³

Under senare år har utskottet behandlat följande frågor i särskilda uppföljningar med koppling till utgiftsområde 23:

- Förutsättningar för småskalig livsmedelsproduktion (2005/06:RFR3, bet. 2005/06: MJU8, 2009/10:RFR1, bet. 2009/10: MJU2)
- Fiskepolitiska insatser resultat och konsekvenser för företag inom fiskeområdet (2007/08:RFR3, bet. 2007/08: MJU2)
- Ekologisk produktion och offentlig konsumtion (2010/11:RFR1, bet. 2010/11: MJU2)
- Uppföljning av vissa frågor inom landsbygdsprogrammet (2012/13:RFR4, bet. 2012/13: MJU2)
- Stöd till lokala åtgärder mot övergödning – En uppföljning (2014/15:RFR1, bet. 2014/15: MJU1)
- Uppföljning av systemet med överlåtbara fiskerättigheter i det pelagiska fisket (pågående)

Utgångspunkten för årets uppföljning av regeringens resultatredovisning är utskottets förslag till tillkännagivande i förra årets budgetbetänkande för utgiftsområde 23. Riksdagen följde utskottets förslag.⁴

1.3 Syfte och frågeställningar

I maj 2016 beslutade miljö- och jordbruksutskottet att följa upp regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för 2017 för utgiftsområdena 20 Allmän miljö- och naturvård och 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.⁵ Syftet har varit att ta fram ett beslutsunderlag inför behandlingen av budgetpropositionen för 2017. Uppföljningen har vidare syftat till att ge utskottet ett underlag för den fortsatta dialogen med regeringen om utvecklingen av den ekonomiska styrningen inom miljö- och jordbruksutskottets beredningsområde.

Uppföljningen har liksom tidigare år avsett jordbruks-, fiske- och livsmedelsområdena. Detta innebär att det inte har ingått att närmare studera resultaten av de insatser som görs för skogen, djurhälsan, landsbygdsprogrammet eller inom samepolitik eller utbildning och forskning. De indikatorer som rör dessa områden redovisas därför inte i uppföljningen.

³ Bet. 2011/12: MJU2.

⁴ Bet. 2015/16: MJU2.

⁵ Prot. 2015/16:35 miljö- och jordbruksutskottet den 19 maj 2016.

Uppföljningen har inriktats på att följa upp de synpunkter som utskottet har haft tidigare år på dels redovisade resultat, dels resultatredovisningens struktur. I detta har det även ingått att översiktligt följa redovisningen för de områden som utskottet har följt upp under senare år, bl.a. småskalig livsmedelsproduktion, fiske, ekologiskt jordbruk och vissa frågor inom landsbygdsprogrammet.

Uppföljnings- och utvärderingsgruppen har i sin analys av materialet utgått från bl.a. de synpunkter som utskottet har lämnat i samband med tidigare uppföljningar. En utgångspunkt för gruppens arbete har varit att det ska vara möjligt för utskottet att följa kopplingen mellan mål, insatser, uppnådda resultat och regeringens anslagsförslag för att kunna göra prioriteringar när regeringens budgetförslag bereds och för att kunna genomföra arbetet med uppföljning och utvärdering i enlighet med regeringsformen.

2 Ekonomisk styrning och regeringens resultatredovisning

2.1 Regeringens och riksdagens utvecklingsarbete

Enligt 10 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen redovisa de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har antagit. Redovisningen ska vara anpassad till utgiftsområdena. Formerna för denna resultatredovisning har varit och är föremål för utvecklingsarbete, inom både riksdagen och regeringen. Utvecklingsarbetets syfte är att ge riksdagen och regeringen bättre underlag för prioriteringsdiskussioner och göra det lättare att bedöma värdet av insatta resurser i förhållande till politiskt beslutade mål. Inom riksdagen har utvecklingen av mål- och resultatstyrningen bl.a. behandlats av Riksdagskommittén och varit föremål för insatser inom olika utskott.

Regeringen har i årets budgetproposition 2017 (del 1) informerat riksdagen om det arbete som regeringen drivit i syfte att utveckla den ekonomiska styrningen i staten, dvs. resultatstyrning och finansiell styrning samt intern styrning och kontroll. Den ekonomiska styrningen syftar till att understödja såväl en effektiv fördelning av medel inom den statliga budgetprocessen som uppfyllandet av de budgetpolitiska målen. Utvecklingen av den ekonomiska styrningen ska bedrivas med utgångspunkt i regeringens behov av att styra olika verksamheter för att genomföra politiken och nå de beslutade målen för dessa samt regeringens och riksdagens behov av att följa upp genomförandet och måluppfyllelsen.

En del av den ekonomiska styrningen är resultatstyrningen, som ska bidra till att förverkliga de politiska målen och ge underlag för att bedöma hur utvecklingen ser ut på olika områden i förhållande till dessa mål. Den andra delen, den finansiella styrningen, ska säkerställa att det finns tydliga regler för hur statens medel redovisas och används samt bidra till en effektiv

resursanvändning. Därtill är en väl fungerande intern styrning och kontroll hos myndigheterna en förutsättning för att genomföra regeringens politik, och för att hela styr- och ansvarskedjan ska fungera väl.

Ett utvecklingsarbete pågår i Regeringskansliet med att se över resultatanalyser och redovisning av budgetförslag för att i ökad utsträckning integrera jämställdhetsperspektivet och synliggöra konsekvenserna för jämställdheten i resultattexter och i politikens inriktning.

Ett utvecklingssamarbete och erfarenhetsutbyte har pågått mellan Regeringskansliet och Riksdagsförvaltningen i syfte att utveckla resultatredovisningen till riksdagen i budgetpropositionen. Ambitionen har varit att skapa en tydligare uppföljning och analys av måluppfyllelsen som grund för de politiska prioriteringarna och budgetförslaget.

2.2 Resultatredovisningens utformning

Hösten 2015 beslutade riksdagen om ett nytt mål för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Som har noterats vid föregående års kommentarer till resultatredovisningen har det nya målet och resultatstrukturen inneburit att inga mål finns på resultatområdesnivå. För att mäta resultaten i förhållande till målet använder regeringen de resultatindikatorer som anges nedan. I sammanställningen anges endast de indikatorer som har använts för de delar av resultatredovisningen som har ingått i denna uppföljning, dvs. jordbruk, fiske och livsmedel. Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder redovisas i anslutning till respektive område.

Jordbruks- och livsmedelsproduktion

Konkurrenskraftig livsmedelssektor

- Antal livsmedelsföretag.
- Värdet av svensk livsmedelsexport.
- Antal land- och anläggningsgodkännanden.
- Konsumtion inkommande besökare (restaurang och livsmedel).

Konkurrenskraft i jordbruksföretagen

- Prisutveckling.
- Strukturutveckling.
- Andel utbetalda stöd under innevarande stödår.

Regeringen redovisar därutöver statistik för att ge en beskrivning av utvecklingen i sektorn. Vissa smärre justeringar av redovisad statistik kan observeras jämfört med föregående år, bl.a. har en ny indikator tillkommit: genomsnittlig besättningsstorlek.

Stödet till jordbruket i norra Sverige

- Förändringar i antalet mjölkföretag i norra Sverige uppdelat på olika storleksklasser.

Därutöver används utvärderingen av det nationella stödet till jordbruket i norra Sverige som en bedömningsgrund.

Ekologisk produktion och konsumtion

- Utvecklingen av den ekologiska odlingen: Sveriges certifierade areal jordbruksmark som är omställd eller under omställning till ekologisk produktion.
- Utvecklingen av marknaden för ekologiska produkter: Försäljningsökning och andel ekologiska livsmedel.

Andra bedömningsgrunder som redovisas är Jordbruksverkets årliga redovisning av statistik för ekologisk odling samt Ekowebbs årliga försäljningsstatistik för ekologiska produkter.

Miljö, klimat och energi*Miljö*

- Förändringar i kväve och fosforutnyttjandet i den svenska jordbrukssektorn.
- Utsläpp av ammoniak från jordbrukssektorn.
- Förändringar i hälso- och miljöriskerna vid användning av växtskyddsmedel.

Klimat och bioenergi

- Utsläpp av växthusgaser från jordbrukssektorn.
- Totalt tillförd mängd bioenergi.

Den gemensamma fiskeripolitiken och fiskerinäringen*Ett hållbart fiske*

- Biologisk status för fiskbestånd.
- Antal bestånd under förvaltningsplaner.
- Svenska yrkesfiskets förädlingsvärde.
- Överskridande av fiskekvoter och kvotutnyttjande.

Därutöver redovisas också annan resultatinformation och statistik.

Fiskeriprogrammet/havs- och fiskeriprogrammet

- Budgetutnyttjande.

För att redovisa resultat och bedöma hur havs- och fiskeriprogrammet bidrar till målet för utgiftsområdet kommer följande indikatorer att användas:

- Förändring av önskade fångster.
- Förändrad vattenbruksproduktion.
- Antal projekt inom datainsamling och kontroll.
- Antal genomförandeprojekt inom lokalt ledd utveckling.
- Antal projekt inom saluföring och beredning.
- Förändrad täckning av skyddade områden.

Andra bedömningsgrunder när det gäller havs- och fiskeriprogrammets måluppfyllelse är de två fördjupade årsrapporterna 2017 och 2019 samt slutrapporten och slututvärderingen som ska tas fram enligt EU:s regelverk.

Vattenbruk, fritidsfiske och fisketurism

- Produktion i vattenbruk.
- Försäljningsvärde för vattenbruksprodukter.
- Antal odlingar.
- Antal sysselsatta i vattenbruk.

Livsmedel

Offentlig kontroll och redlighet i livsmedelskedjan

- Andelen riskbaserade kontroller.
- Andelen rapporteringspunkter utan noterad avvikelser i den offentliga kontrollen när det gäller säker mat och redlig hantering.

Bra matvanor

- Försäljning av nyckelhålmärkta produkter.

Offentliga måltider

- Antal kommuner som har kostpolicy.

Internationellt arbete

Tryggad livsmedelsförsörjning

- Inga indikatorer anges.

Det globala miljö- och klimatarbetet

- Inga indikatorer anges.

Internationell handel

– Inga indikatorer anges.

För internationell handel hänvisas till att Jordbruksverkets och Livsmedelsverkets arbete med exportrelaterade ärenden möjliggör svensk export av framför allt animaliska produkter som en annan bedömningsgrund.

2.3 Utskottets tidigare ställningstaganden

I förra årets uppföljning konstaterade miljö- och jordbruksutskottet att det inte gick att utläsa av regeringens resultatredovisning i vilken grad som genomförda insatser hade bidragit till att nå det fastställda målet för utgiftsområdet. Det vore enligt utskottet önskvärt att regeringens resultatredovisning tydligt anknyter till det nya övergripande målet samt till de övriga mål som finns på området samt att konkreta uppföljningsbara delmål fastställs för de olika resultatområdena. Vidare ansåg utskottet att regeringen inte kommenterade i vilken utsträckning insatserna hade bidragit till att uppfylla det övergripande målet för utgiftsområdet.

När det gäller indikatorer konstaterade utskottet att resultatindikatorer redovisades för flertalet resultatområden, samt att tidigare använda indikatorer som användes för det föregående målet för utgiftsområdet återkom i resultatredovisningen. Detta var enligt utskottet positivt eftersom det gör det möjligt att följa resultatutvecklingen över tid för enskilda resultatområden, trots att ett nytt mål gäller för utgiftsområdet.

Utskottet kommenterade att det var positivt att det redovisades statistik om småskalig livsmedelsproduktion och menade att regeringen skulle kunna överväga att besluta om resultatindikatorer för detta område för att förbättra förutsättningarna för den småskaliga livsmedelsproduktionen. Vidare betonade utskottet att det var viktigt att i möjligaste mån försöka renodla resultatredovisningen till att avse resultat och inte till att redogöra för insatser.

Utskottet såg fram emot en redovisning av regeringens överväganden om hur resultatet av statens insatser ska redovisas och analyseras när en så stor andel finansieras av EU och när statens rådighet är begränsad. Utskottet poängterade att det var önskvärt att mål- och resultatdialogen mellan regeringen och utskottet fortsätter även i framtiden. Avslutningsvis noterade utskottet att regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 20 och 23 delvis ger olika bilder av resultat och behov av åtgärder när det gäller övergödning. Utskottet såg fram emot att ta del av en tydligare resultatredovisning.

2.4 Uppföljnings- och utvärderingsgruppens iakttagelser och bedömningar

Regeringen ska enligt budgetlagen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen antagit. I årets budgetproposition skriver regeringen att i enlighet med utskottets tillkännagivande framgår de olika resultatområdenas koppling till det övergripande målet för utgiftsområdet. I årets resultatredovisning förtydligas på vilket sätt som resultatområdena och de tillhörande resultatindikatorerna knyter an till målet för utgiftsområdet. Detta görs för alla resultatområden förutom området vattenbruk, fritidsfiske och fisketurism samt alla resultatområden som rör internationellt arbete. Regeringen förtydligar t.ex. att resultatindikatorerna för området konkurrenskraftig livsmedelssektor ska bidra till att skapa goda förutsättningar för arbete, tillväxt och välfärd i alla delar av landet och att resultatindikatorerna för området konkurrenskraft i jordbruksföretagen ska bidra till att de gröna näringarna ska vara livskraftiga.

Problemet kvarstår emellertid att det är en svag koppling mellan regeringens resultatredovisning och målet för utgiftsområdet. Detta gör det svårt att utläsa i vilken grad insatserna har bidragit till att nå det fastställda målet. Enligt gruppens mening skulle det skapas bättre förutsättningar för riksdagen att följa kopplingen mellan mål, statliga insatser, uppnådda resultat och regeringens anslagsförslag om det också fanns konkreta uppföljningsbara delmål för de olika resultatområdena. Gruppen anser att detta bör vara en prioriterad fråga för det fortsatta utvecklingsarbetet med mål- och resultatredovisningen för utgiftsområdet.

Genomgående i resultatredovisningens analys och slutsatser kommenterar regeringen inte på ett tydligt sätt i vilken utsträckning insatserna har bidragit till att uppfylla det övergripande målet för utgiftsområdet. Det går alltså inte att utläsa huruvida regeringen anser att den genomförda politiken har bidragit till att helt eller delvis uppfylla målet för utgiftsområdet.

Vissa förändringar har gjorts när det gäller strukturen och under vilket resultatområde indikatorer redovisas. Indikatorer som gäller konkurrenskraftig livsmedelssektor redovisas i årets resultatredovisning i anslutning till jordbruks- och livsmedelsproduktion. Förra året redovisades dessa kommentarer under rubriken Hållbar landsbygd. Andra ändringar är att resultatindikatorn antal kommuner som har kostpolicy har flyttats från avsnittet Konkurrenskraftig livsmedelssektor till Säkra livsmedel och bra matvanor. Indikatorn för mediavärde av internationell press som redovisades i samma avsnitt redovisas inte längre. Förra året saknades indikatorer för bra matvanor för de delar av resultatredovisningen som ingick i uppföljningen. Gruppen noterar att en indikator – försäljning av nyckelhålmärkta produkter – redovisas i årets resultatredovisning. Vidare framgår det att sex indikatorer kommer att användas för att bedöma havs- och fiskeriprogrammet. Det är oklart från vilket år som de kommer att börja användas. Gruppen menar att

ändringarna i stort sett är logiska och förtydligar strukturen. Några av de brister som påtalades av utskottet i förra årets betänkande har alltså åtgärdats.

Problemet kvarstår att resultatindikatorerna, t.ex. indikatorer för prisutvecklingen och strukturutvecklingen inom jordbruksområdet, i några fall snarare beskriver ett tillstånd eller en utveckling än ett resultat. Detta gör det svårt att direkt kunna påvisa vilka effekter olika insatser har.

Liksom tidigare år redovisas inga indikatorer för resultatområdet internationellt arbete. Förra året kommenterade regeringen att det är svårt att påvisa konkreta effekter av budgetmedel och svenska insatser när det gäller de globala målsättningarna med internationellt arbete. Av den anledningen redovisades inte några indikatorer för avsnittet. I årets resultatredovisning saknas emellertid denna förtydligande förklaring. Det vore enligt gruppen önskvärt om ett medvetet val att inte redovisa indikatorer för ett resultatområde redovisas, eftersom det ökar redovisningens läsbarhet. Gruppen vill samtidigt understryka vikten av att det går att mäta resultaten av de mål som används. Nyttan av att redovisa resultatutvecklingen i avsaknad av ett uppföljningsbart delmål kan diskuteras.

Vissa förbättringar kan observeras då det gäller den redovisade statistiken. För flera resultatområden redovisas statistiken för en längre tidsperiod, vilket gör det enklare för riksdagen att följa utvecklingen för specifika indikatorer. I förra årets uppföljning av regeringens resultatredovisning menade gruppen att det var positivt att det redovisades statistik om småskalig livsmedelsproduktion. Denna statistik redovisas i årets redovisning i samband med resultatområdet jordbruks- och livsmedelsproduktion. I förra årets betänkande framfördes synpunkten att regeringen skulle kunna överväga att besluta om resultatindikatorer för småskalig livsmedelsproduktion. Detta skulle uppmärksamma de frågor som utskottet har lyft fram i tidigare uppföljningar för att förbättra förutsättningarna för den småskaliga livsmedelsproduktionen. Utskottet vidhåller den uppfattningen. Genomgående gäller att resultatredovisningen skulle tjäna på att renodlas, dvs. fokus ska ligga på indikatorer och inte på insatser och omvärldsförändringar. En alltför omfattande beskrivning av insatser, t.ex. myndigheters arbete och redovisning av uppdrag, gör att indikatorerna hamnar i skymundan och det blir svårare att utläsa och följa resultatutvecklingen.

Förra året framfördes synpunkten att regeringen bör analysera frågan om hur resultatet av statens insatser ska redovisas och analyseras när en så stor andel finansieras av EU och när statens rådighet är begränsad. Gruppen vill återigen betona att den ser fram emot att regeringen redovisar sina överväganden i denna fråga i nästa års budgetproposition.

Till skillnad från förra årets betänkande lyfter regeringen nu fram att det under ett antal år har förts en årligt återkommande dialog mellan regeringen och miljö- och jordbruksutskottet om resultatredovisningens utveckling i budgetpropositionen för utgiftsområde 23. Gruppen välkomnar förtydligandet om den årligen återkommande dialogen och vill poängtera att den är värdefull och till gagn för båda parter.

3 Redovisade resultat inom utgiftsområde 23

3.1 Mål och anslag

Målet för utgiftsområde 23 är att insatserna ska bidra till goda förutsättningar för arbete, tillväxt och välfärd i alla delar av landet. De gröna näringarna ska vara livskraftiga och bidra till klimatomställningen och till att naturresurserna används hållbart.

Inom utgiftsområde 23 finns 25 anslag. I tabellen nedan redovisas utgiftsutvecklingen för de anslag som har ingått i denna uppföljning, dvs. anslagen inom jordbruks-, fiske- och livsmedelsområdena.

Tabell 1 Utgiftsutveckling inom jordbruk, fiske och livsmedel (mnkr)

Anslag	Utfall 2015	Budget 2016	Förslag 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019	Beräknat 2020
Jordbruk						
1:8 Statens jordbruksverk	506	536	604	615	631	617
1:9 Bekämpande av växtskadegörare	5	5	5	5	5	5
1:10 Gärdstöd m.m.	5 607	7 632	6 498	7 643	6 406	6 364
1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	112	128	130	130	130	130
Fiske						
1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk	23	24	24	24	24	24
1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk	51	137	179	123	128	140
Livsmedel						
1:14 Livsmedelsverket	303	315	317	322	328	330
1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	48	113	145	163	163	85
1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	43	45	43	43	43	43

Källa: Prop. 2016/17:1 utg.omr. 23.

3.2 Resultat jordbruks- och livsmedelsproduktion

Konkurrenskraftig livsmedelssektor

I tabellen nedan görs en kort sammanfattning av regeringens resultatredovisning för resultaten för området konkurrenskraftig livsmedelssektor.

Tabell 2 Resultatindikatorer som redovisas för området konkurrenskraftig livsmedelssektor

	Redovisat resultat
Antal livsmedelsföretag	Statistik redovisas för åren 2008, 2011, 2014 och 2015. Antalet livsmedelsföretag ökade med 5 % mellan 2014 och 2015.
Värdet av svensk livsmedellexport	Statistik redovisas för åren 2008, 2011, 2014 och 2015. Exporten av livsmedel och jordbruksvaror ökade med 8 % mellan 2014 och 2015.
Antal land- och anläggningsgodkännanden	Statistik redovisas för åren 2008, 2011, 2014 och 2015. Under 2015 erhöles 24 nya land- och anläggningsgodkännanden. Detta ska jämföras med 2014 då 32 land- och anläggningsgodkännanden erhöles.
Konsumtion inkommande besökare (restaurang och livsmedel)	Statistik redovisas för åren 2008, 2011, 2014 och 2015. Inkommande besökares konsumtion ökade från 32,5 miljarder kronor 2014 till 41 miljarder kronor 2015.

Regeringen redovisar statistik över småskalig livsmedelsproduktion i samband med konkurrenskraftig livsmedelssektor även om måtten inte är uttalade indikatorer.

Tabell 3 Resultatindikatorer som redovisas för området småskalig livsmedelsproduktion

	Redovisat resultat
Småslakterier	Statistik redovisas för 2008, 2011, 2014 och 2015. Antalet småslakterier ökade från 113 till 170 mellan 2008 och 2015.
Dryckesvaruindustri (<10 anställda)	Statistik redovisas för 2008, 2011, 2014 och 2015. Antalet företag ökade från 98 till 401 mellan 2008 och 2015.
Mejeri- och glassindustri (<10 anställda)	Statistik redovisas för 2008, 2011, 2014 och 2015. Antalet företag ökade från 107 till 196 mellan 2008 och 2015.
Frukt-, bär- och grönsaksindustri (<10 anställda)	Statistik redovisas för 2008, 2011, 2014 och 2015. Antalet företag ökade från 143 till 290 mellan 2008 och 2015.
Industri för bageri- och mjölprodukter (<10 anställda)	Statistik redovisas för 2008, 2011, 2014 och 2015. Antalet företag ökade från 1 120 till 1 148 mellan 2008 och 2015.

Regeringens analys och slutsatser

I analysen betonar regeringen att livsmedelsföretagen verkar i hård internationell konkurrens. Kombinationen av en liten hemmamarknad och jämförelsevis höga arbetskraftskostnader medför att investeringar i effektivitet och innovationer blir nödvändiga för att kunna trygga och öka tillväxten i svensk livsmedelsproduktion. Regeringen kommenterar att antalet

livsmedelsföretag har ökat stadigt i Sverige under flera år och att exporten av livsmedel och jordbruksvaror har haft en positiv utveckling sedan EU-inträdet. Regeringen kommenterar inte explicit i vilken utsträckning livsmedelssektorn har bidragit till att uppfylla målet för utgiftsområdet.

Konkurrenskraft i jordbruksföretagen

I tabellen nedan görs en kort sammanfattning av regeringens resultatredovisning av resultaten för konkurrenskraft i jordbruksföretagen.

Tabell 4 Resultatindikatorer för jordbruks- och livsmedelsproduktion

Redovisat resultat	
<i>Prisutveckling</i>	
Avräkningsprisindex för jordbruksprodukter, vegetabilier och animalier	Statistik redovisas för 2012–2015. Följande förändring i index kan noteras mellan 2012 och 2015: –1,6 % för jordbruksprodukter, –7,3 % för vegetabilier och –3,0 % för animalieproduktionen.
Index för produktionsmedelspriser (djurfoder, energi och smörjmedel, gödnings- och jordförbättringsmedel och produktionsmedel totalt)	Statistik redovisas för 2012–2015. Följande förändring i index kan noteras mellan 2012 och 2015: 0,3 % för jordbrukets produktionsmedel totalt, varav djurfoder –0,3 %, energi- och smörjmedelspriser –11,2 %, gödnings- och jordförbättringsmedel 0,6 %.
Genomsnittliga priser på åkermark och bete	Statistik redovisas för 1995 och 2011–2014. Det genomsnittliga priset för både åker- och betesmark har stigit mycket kraftigt under perioden 1995–2014. Priserna har mer än fyrdubblats sedan 1995. Genomsnittspriset på åkermark ökade med 14,6 % mellan 2013 och 2014. Motsvarande siffra för betesmark var 24,3 %.
Index för genomsnittliga arrendepreiser på jordbruksmark	Statistik redovisas för 1995 och 2011–2014. Arrendepreiser har mer än fördubblats sedan 1995.
<i>Strukturutveckling och företagande</i>	
Antalet sysselsatta i Sverige inom jordbruket	Statistik redovisas för 2006, 2010, 2012, 2013 och 2014. Statistiken redovisas totalt respektive uppdelat på kvinnor och män. Antalet sysselsatta inom jordbruket ökade med knappt 1 % mellan 2013 och 2014. Under perioden 2006–2014 ökade det totala antalet sysselsatta inom jordbruket med lite mer än 8 %. År 2014 var 25 % kvinnor och 75 % män sysselsatta inom jordbruket.
Antalet jordbruksföretag	Statistik redovisas för 2003, 2010, 2013, 2014 och 2015. På grund av att definitionen av företag ändrats går det endast att jämföra antalet företag fr.o.m. 2010. Antalet jordbruksföretag har minskat med 9,2 % under perioden 2010–2015.

Driftsresultat för jordbruket	Statistik redovisas för 2016–2014. Driftsresultatet ökade med 48 % mellan 2006 och 2014. Driftsresultatet har i princip inte förändrats mellan åren 2012–2014.
Antalet nya jordbruksföretag	Statistik redovisas för 2007–2014. Antalet nya företag var knappt 1 400 år 2007. Motsvarande siffror var 1 200 år 2014. Antalet nya företag ökade med knappt 200 mellan 2013 och 2014.
Antalet växtodlingsföretag och företag med husdjur, varav företag med nötkreatur och övriga företag	Statistik redovisas för 2007, 2010 och 2013. Under perioden 2010–2013 skedde följande utveckling: antalet växtodlingsföretag –5,9 %, antalet företag med husdjur –12,9 %, antalet övriga företag –5,7 % och antalet företag med mjölkkor –20,1 %.
Antalet mjölkkor, slaktsvin och smågrisar	Statistik redovisas för 2004, 2008, 2010, 2012, 2014 och 2015. Under perioden 2004–2015 minskade antalet mjölkkor med 65 000 djur (–16 %), slaktsvin minskade med 264 000 (–24 %) och smågrisar minskade med 144 000 (–27 %). Antalet smågrisar (9 000) ökade emellertid något mellan 2014 och 2015.
Genomsnittlig besättningsstorlek	Statistik redovisas för åren 1995, 2000, 2005, 2010, 2014 och 2015 uppdelat i mjölkkor, kor för uppfödning av kalvar, nötkreatur totalt, tackor och baggar, suggor och galtar och slaktsvin. Genomgående för de olika djurslagen är att den genomsnittliga besättningsstorleken har ökat relativt kraftigt under perioden 1995–2015. Till exempel har den genomsnittliga besättningsstorleken för mjölkkor ökat från 27 till 81 under denna period.
Areal åkermark, varav spannmålsareal, raps och rybs respektive vallareal	Statistik redovisas för 2003, 2007, 2013, 2014 och 2015. Åkerarealen minskade under perioden 2003–2015 med 78 000 ha (–3 %). Arealen spannmålsareal minskade med 119 000 ha (–10 %), arealen vallareal ökade med 173 000 ha (+18 %) och arealen raps och rybs ökade med 59 000 ha (+59 %) under samma period. Spannmålsarealen var oförändrad mellan 2014 och 2015.
<i>Administration</i>	
Andel utbetalt gårdsstöd	År 2015 betalades 86 % av gårdsstödet, inklusive förgröningsstödet, och 85 % av nötkreatursstödet till lantbrukarna före årsskiftet. 2015 var det första året som stöd utbetalades utifrån de nya reglerna i den gemensamma jordbrukspolitiken.

Stödet till jordbruket i norra Sverige

Som indikator för att mäta stödet till jordbruk i norra Sverige används förändringen i antalet mjölkföretag uppdelat på olika storleksklasser och Jordbruksverkets årliga utvärdering av det nationella stödet till jordbruket i norra Sverige.

Indikatorn för antalet mjölkföretag redovisas för åren 2007–2015, uppdelat på storleksklasserna 1–24, 25–75 och över 75 kor. Av statistiken framgår det att antalet mjölkföretag har minskat relativt kraftigt för de två mindre storleksklasserna, medan det har skett en ökning för de större mjölkföretagen. Mjölproduktionen har varit relativt konstant under 2011–2015. Jordbruksverkets utvärdering kommenteras inte i resultatredovisningen.

Ekologisk produktion och konsumtion

Regeringen redovisar resultatindikatorer för ekologisk odling och marknaden för ekologiska produkter. Därutöver redovisas ytterligare bedömningsgrunder för ekologisk produktion och konsumtion. Regeringen betonar att betydande insatser för ekologisk produktion görs inom ramen för bl.a. landsbygdsprogrammet.

Av redovisningen framgår att den ekologiska odlingen har ökat kontinuerligt under de senaste åren. Arealen jordbruksmark som var helt omställd till ekologisk produktion eller under omställning ökade under 2015. Närmare bestämt var 17 procent av den totala certifierade jordbruksmarken omställd eller under omställning.

Den ekologiska livsmedelsförsäljningen ökade med 6 miljarder kronor till 21,5 miljarder kronor 2015. Det innebär en ökning i försäljningen med 39 procent jämfört med 2014. Andelen sålda ekologiska livsmedel inom den offentliga marknaden ökade med 20 procent under 2015. Av alla sålda livsmedel 2015 var 7,7 procent ekologiska, vilket ska jämföras med 5,6 procent 2014.

Regeringens analys och slutsatser

Regeringen konstaterar att det svenska jordbruket agerar på en alltmer internationellt konkurrensutsatt marknad. Avräkningspriserna och kostnaderna för insatsvaror har varierat stort under de senaste åren. Denna utveckling har varit särskilt utmanande för animaliesektorn som behöver göra stora investeringar för att vara konkurrenskraftiga. Regeringen anser att det finns det en hög potential för den svenska animaliesektorn, lika väl som för produktionen av vegetabilier. Enligt regeringens uppfattning har regelverket för den gemensamma jordbrukspolitiken blivit mer komplicerat i många delar. Av den anledningen är det viktigt att fortsätta arbetet med att förenkla samt att öka fokus på klimat- och miljöåtgärder.

Enligt regeringens mening skulle ett flertal av mjölkföretagen i norra Sverige riskera att slås ut på grund av dålig lönsamhet utan det nationella stödet.

De genomförda satsningarna har bidragit till en ökning av både den ekologiska odlingen och marknaden för ekologiska produkter. Regeringen betonar att den växande marknaden för ekologiska produkter skapar möjligheter för små och stora svenska jordbruks- och livsmedelsföretag.

3.3 Resultat miljö, klimat och energi

Miljö

Indikatorer som mäter effektiviteten för kväve och fosfor beräknat från nationell gårdsbalans redovisas för 1995, 2009, 2011 och 2013. Effektiviteten av kväveanvändningen har ökat från 31 procent 1995 till 39 procent 2013 för kväve och från 50 procent 1995 till 83 procent 2013 för fosfor. Mellan åren 2011 och 2013 minskade effektiviteten för både kväve och fosfor med 4 procent respektive 5 procent. Utsläppen av ammoniak från jordbrukssektorn minskade marginellt mellan 2013 och 2014 och uppgår nu till runt 45 000 ton. Ammoniakavgången från jordbruket i Sverige har minskat med cirka 20 procent mellan 1995 och 2013.

Försäljningen av bekämpningsmedel till jordbruket, inklusive frukt- och trädgårdsodling, ökade 2014 med 261 ton till 1 875 ton. Antalet sålda hektardoser av kemiska växtskyddsmedel till jordbruket ökade mellan 2013 och 2014 med knappt 15 procent. Hälso- och miljöriskindex ökade båda mellan 2013 och 2014.

- Utsläpp av växthusgaser från jordbrukssektorn.
- Totalt tillförd mängd bioenergi.

Klimat och energi

Indikatorer som visar utsläpp av växthusgaser från jordbruket för 1990–2014 redovisas. Utsläppen av växthusgaser var cirka 7 miljoner ton koldioxidequivaler. Detta innebär att utsläppen från jordbruket svarar för 13 procent av Sveriges totala växthusgasutsläpp. Utsläppen av metan och lustgas från jordbruket har minskat över tid och var 2014 cirka 11 procent lägre än 1990.

En indikator för totalt tillförd mängd bioenergi för 1990–2014 redovisas. Bioenergi från de gröna näringarna svarar för nästan en tredjedel av den svenska energianvändningen. Den större delen av bioenergin, ungefär 85 procent, kommer från skogssektorn och skogssektorns biprodukter.

Regeringens analys och slutsatser

Regeringens arbete med att minska utsläppen av näringsämnen från jordbruket fortsätter. Det är från och med 2016 återigen möjligt att söka miljöersättningarna till fånggrödor, bårbearbetning och skyddszoner från landsbygdsprogrammet. När det gäller utsläppen av ammoniak betonar regeringen att detta beror på ett antal faktorer, bl.a. antal djur i jordbruket och

vilka grödor som odlas, vilket i sin tur påverkar hur mycket gödsel som behövs och när spridning av denna görs. Regeringen konstaterar att hälso- och miljöriskerna har ökat från 2010, även om riskerna har minskat väsentligt jämfört med basåret 1988.

Regeringen konstaterar att jordbrukets utsläpp av växthusgaser har minskat sedan 1990 till följd av både en minskad produktion och en förbättrad resurseffektivitet. Det finns enligt regeringen en stor potential för jordbruket att bidra till en biobaserad och cirkulär ekonomi. Jordbruket bedöms svara för en stor andel av de kvarvarande växthusgasutsläppen 2045 beroende på den begränsade potentialen för stora utsläppsminskningar. Fortsatta insatser krävs för att göra jordbruksproduktionen mer climateffektiv.

3.4 Resultat den gemensamma fiskeripolitiken och fiskerinäringen

Ett hållbart fiske

Tabell 5 Resultatindikatorer för ett hållbart fiske

	Redovisat resultat
Biologisk status för fiskbestånd	Av EU:s gemensamma fiskbestånd har antalet bestånd som är inom biologiskt säkra gränser ökat från 11 till 21 under perioden 2006–2016. Under samma period har andelen bestånd som fiskas enligt maximal hållbar avkastning (MSY) gått från 2 till 26. Andelen bestånd som bedöms vara överutnyttjade har minskat från 94 % 2005 till 48 % 2015. Vad gäller Östersjön befinner sig det västra torskbeståndet i dåligt skick, medan tillförlitliga siffror saknas för det östra torskbeståndet. Kvoterna för torsk sänktes med 20 % i hela Östersjön, medan kvoten för lax behölls på samma nivå som föregående år. Övriga bestånd, dvs. sill, skarpsill och rödspätta, uppvisade en positiv eller stabil trend, vilket medförde en ökning av fiskemöjligheterna.
Svenska yrkesfiskets förädlingsvärde	Förädlingsvärdet för den svenska fiskeflottan har varierat mycket under perioden 2008 till 2015. Under perioden 2008–2015 ökade förädlingsvärdet med 14 %. Under samma period innebar det per heltidssysselsatt en ökning med 64 %. Stora skillnader kan observeras för olika typer av fisk och för olika storlekar på fartyg. Det småskaliga fisket, dvs. fartyg under 12 meter med passiva redskap, uppvisar låga förädlingsvärden, medan de stora fartygen över 24 meter med aktiva redskap uppvisar höga och ökande förädlingsvärden. Undantaget är torsk- och räkfisket där det har varit en dålig prisutveckling.
Antal fiskbestånd under förvaltningsplaner	Samtliga förvaltningsplaner följdes.

Antal överskridna fiskekvoter	0
Kvotutnyttjande	Fisket på sex kvoter stoppades under 2015 efter det att de svenska kvoterna var uppfiskade. Samma antal stoppades 2014. Utnyttjandet var generellt högt.

Fiskeriprogrammet/havs- och fiskeriprogrammet

Föregående år var sista året för utbetalning av stöd inom fiskeriprogrammet i Sverige 2007–2013. Under perioden 2007–2015 betalades sammanlagt cirka 867 miljoner kronor ut. I budgetpropositionen för 2016 bedömdes målet om ett högt budgetutnyttjande ha varit uppfyllt.

Havs- och fiskeriprogrammet för perioden 2014–2020 startades i november 2015 varför det ännu inte finns resultat att redovisa för 2015. Regeringen har valt de sex indikatorerna för att ta fram en indikator per unionsprioritering som på tydligast möjliga sätt svarar mot målet för utgiftsområdet.

Förutom de specificerade indikatorerna redovisas också en sammanställning av några av de aktiviteter som rör fastställande av fiskemöjligheter och regionalisering och landningsskyldighet.

Vattenbruk, fritidsfiske och fisketurism

Tabell 6 Resultatindikatorer som redovisas för området vattenbruk, fritidsfiske och fisketurism

	Redovisat resultat
Produktion (ton)	Statistik redovisas för perioden 2010–2014 uppdelat på matfisk och sättfisk. Perioden 2010–2014: matfisk +21 % och sättfisk +5 %. Produktionen av matfisk minskade med 3,5 % mellan 2013 och 2014.
Försäljningsvärde (mnkr)	Statistik redovisas för perioden 2010–2014 uppdelat på matfisk och sättfisk. Perioden 2010–2014: matfisk +46 % och sättfisk +12 %.
Antal odlingar	Statistik redovisas för perioden 2010–2014 uppdelat på matfisk och sättfisk. Perioden 2010–2014: matfisk –23 % och sättfisk –13 %.
Antal sysselsatta	Statistik redovisas för perioden 2010–2014 uppdelat på totalt respektive kvinnor och män. Perioden 2010–2014: totalt +3 %, kvinnor +53 % och män –3 %.

Regeringens analys och slutsatser

Antalet fiskbestånd inom biologiskt hållbara gränser är stabilt. Regeringen konstaterar emellertid att utvecklingen för torsken i Östersjön fortfarande är oroande. Därför måste kvoter anpassas till dessa förhållanden och fortsatta förvaltningsåtgärder vidtas för att förbättra förutsättningarna för torskens

beståndsutveckling. Enligt regeringen skapar EU:s gemensamma fiskeripolitik förutsättningar för att nå målen om ett hållbart fiske. Det är viktigt att antalet bestånd under förvaltningsplaner ökar.

Avslutningsvis menar regeringen att stödmöjligheter inom vattenbruket kan bidra till att vattenbruksföretag ökar sin produktion och stärker sin konkurrenskraft. Det svenska vattenbruket uppvisar en fortsatt positiv utveckling i form av en ökad omsättning och en relativt stabil sysselsättningsökning. Det finns utrymme för det svenska vattenbruket att ta en betydligt större marknadsandel på den nationella marknaden där efterfrågan på fisk, skaldjur och blötdjur är betydligt större än produktionen, samtidigt som mer hållbara odlingsmöjligheter utvecklas. Havs- och fiskeriprogrammets möjligheter till finansiering kommer att ha betydelse för en sådan utveckling.

3.5 Resultat livsmedel

Offentlig kontroll och redlighet i livsmedelskedjan

Tabell 7 Resultatindikatorer för offentlig kontroll och redlighet i livsmedelskedjan

	Redovisat resultat
Andelen riskbaserad kontroll, kommunernas kontroll av livsmedelsanläggningar	Statistik redovisas för 2013 och 2014 uppdelat på andel av kontrollerade anläggningar i högsta riskklass. En större andel av kontrollmyndigheterna kontrollerar alla, eller nästan alla, livsmedelsanläggningar i de högsta riskklasserna (91–100 %). Siffran ökade från 64 till 67 % mellan 2013 och 2014.
Andelen riskbaserad kontroll, kommunernas kontroll av dricksvattenanläggningar	Statistik redovisas för 2013 och 2014 uppdelat på andel av kontrollerade anläggningar i högsta riskklass. En större andel av kontrollmyndigheterna kontrollerar alla, eller nästan alla, dricksvattenanläggningar i de högsta riskklasserna (91–100 %). Siffran ökade från 59 till 82 % mellan 2013 och 2014.
Säker mat och redlig hantering, resultat vid Livsmedelsverkets kontroll	Statistik redovisas för 2013–2015. Andelen rapporteringspunkter utan avvikelse har ökat med 1 % mellan 2013 och 2015 till 88 %. Ingen förändring skedde mellan åren 2014 och 2015

Förutom de specificerade indikatorerna redovisas också en sammanställning av några av de aktiviteter som har genomförts när det gäller t.ex. ledning och samordning av livsmedelskontrollen samt Livsmedelsverkets arbete för att motverka livsmedelsfusk.

Bra matvanor

Nyckelhålmärkta produkter i Sverige utgjorde 14 procent av det totala antalet sålda livsmedelsprodukter 2015.

Offentliga måltider

Av resultatbeskrivningen framgår det att 74 procent av landets kommuner hade fattat ett politiskt beslut om riktlinjer för måltidsverksamheten i grundskolan 2016. Detta innebar en ökning med 4 procent jämfört med 2015. Motsvarande andel var 45 procent 2011.

Regeringens analys och slutsatser

Regeringen konstaterar att den offentliga livsmedelskontrollen i Sverige utvecklas i en positiv riktning och insatser för en ökad effektivisering och tydligare styrning pågår. Effekter av detta arbete kan förväntas på några års sikt.

För att nå en bättre hälsa i Sverige är det viktigt med samverkan mellan olika aktörer på området bra matvanor. Fortsatta informationsinsatser kring bra matvanor, t.ex. genom nyckelhålmärkning, är därför angelägna. I analysen betonar regeringen att arbetet med att utveckla måltiderna inom offentlig sektor, skola, vård och omsorg är en mycket betydelsefull del i arbetet för bättre matvanor och matglädje.

Avslutningsvis betonar regeringen att de upphandlande myndigheterna även fortsättningsvis behöver stöd, information och vägledning för att kunna genomföra upphandlingar av livsmedel av önskvärd kvalitet.

3.6 Resultat internationellt arbete

Tryggad livsmedelsförsörjning

Ingen indikator redovisas för resultatområdet. Regeringen har under 2015 fortsatt att arbeta bl.a. för att lyfta fram vikten av en tryggad livsmedelsförsörjning. I resultatredovisningen redogörs bl.a. för det arbete som görs inom FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation (Food and Agriculture Organization of the United Nations, FAO) och svenska prioriteringar inom detta samarbete för att trygga den globala livsmedelsförsörjningen.

Det globala miljö- och klimatarbetet

Ingen indikator redovisas för resultatområdet. Regeringen betonar att klimatet både påverkar och påverkas av jord- och skogsbruk och annan markanvändning i Sverige och andra länder. Det gäller inte minst utvecklingsländer. Regeringen redogör för det klimatarbete som pågår på olika nivåer, t.ex. det nya globala klimatavtalet som antogs i Paris i december 2015 och internationella möten som har genomförts inom ramen för FN-strukturen och OECD när det gäller hållbart fiskeri- och vattenbruk.

Internationell handel

Ingen indikator redovisas för resultatområdet, men regeringen anger en annan bedömningsgrund, nämligen att Jordbruksverkets och Livsmedelsverkets arbete har bidragit till att lösa ett 30-tal ärenden om export av framför allt animaliska produkter under 2015. I avsnittet redogörs också för pågående förhandlingar inom bl.a. Världshandelsorganisationen (WTO) och om att EU förhandlar flera bilaterala frihandelsavtal.

Regeringens analys och slutsatser

Regeringen bedömer att det internationella arbetet bidrar till att nå målen för arbetet, t.ex. en öppnare och mer marknadsanpassad handel samtidigt som möjligheten kvarstår att upprätthålla och stärka skyddet för bl.a. miljön och människors och djurs hälsa samt ett hållbart växtskydd.

FN:s globala mål för hållbar utveckling som trädde i kraft 2016 och det nya globala klimatavtalet genomsyrar enligt regeringen alltmer det internationella arbetet, med ett ökat fokus på dess genomförande. Regeringen konstaterar att de areella näringarna bidrar till många av dessa mål. Regeringen anser att bl.a. myndigheternas konkreta arbete med att hjälpa företag in på nya marknader i världen bidrar till att livsmedelsexporten fortsätter att öka.

3.7 Utskottets tidigare ställningstaganden

Jordbruksområdet

I förra årets uppföljning konstaterade miljö- och jordbruksutskottet bl.a. att det är viktigt att beakta behovet av att kunna följa upp resultatet av de åtgärder som kommer att vidtas inom ramen för konkurrenskraftsutredningen (L 2013:01). Utskottet välkomnade handlingsplanen för griskött och mjölk och såg fram emot en redovisning i nästa års budgetproposition av vilka effekter som de olika åtgärderna har haft för att vända den negativa utvecklingen på marknaden för svenskt griskött och svensk mjölk. Vidare framförde utskottet att regeringen skulle kunna överväga om särskilda resultatskrivelser vore lämpliga när det gäller att redovisa vilka effekter som åtgärderna för att vända den negativa utvecklingen på marknaden för svenskt griskött och svensk mjölkproduktion har haft.

Utskottet noterade att insatser inom flera områden i livsmedelskedjan har lett till en ökning av både den ekologiska odlingen och marknaden för ekologiska produkter. Det nya landsbygdsprogrammets betydelse för utvecklingen av den ekologiska produktionen och konsumtionen betonades. I förra årets uppföljning betonades även vikten av att arbetet med att minska företagens administrativa kostnader och upplevda administrativa börda fortsätter.

Fiskeområdet

I förra årets uppföljning såg utskottet positivt på att antalet bestånd inom biologiskt säkra gränser ökade, även om utvecklingen för torsken i Östersjön fortfarande var oroande. Utskottet delade regeringens uppfattning att EU:s reformerade gemensamma fiskeripolitik skapar förutsättningar för att nå målen om ett hållbart fiske.

Vidare ansåg utskottet att det var viktigt att minska företagens administrativa kostnader inom fiskeområdet utan att syftet med regelverket äventyras.

Utskottet såg positivt på den höga budgetutnyttjandegraden för fiskeriprogrammet även om man ansåg att det var tveksamt på vilket sätt detta bidrar till att nå det fastställda målet för utgiftsområdet.

Livsmedelsområdet

Utskottet framförde att det alltjämt var angeläget att regeringen återkom med en redogörelse av vilka resultat som anvisade medel till Livsmedelsverket för att motverka livsmedelsfusk hade lett till. Vidare framförde utskottet att den såg fram emot en redovisning i nästa års budgetproposition av hur kontrollen i livsmedelskedjan har utvecklats. Regeringen skulle kunna överväga om en särskild resultatskrivelse vore lämplig när det gäller redovisningen av denna fråga.

Det var enligt utskottet positivt att antalet livsmedelskontroller på regional och lokal nivå hade ökat relativt kraftigt mellan 2011 och 2013. Utskottet delade regeringens bedömning att skillnaderna mellan kommunerna visar på att det krävs fortsatta ansträngningar för att skapa en effektiv och likvärdig kontroll i hela landet. I förra årets budgetproposition skrev regeringen att de upphandlande myndigheterna har ett fortsatt behov av stöd, information och vägledning för att kunna genomföra upphandlingar av livsmedel av önskvärd kvalitet. Utskottet framförde att det vore intressant om regeringen på ett tydligare sätt kunde beskriva vilka åtgärder som skulle kunna bidra till en sådan utveckling.

Landsbygdsprogrammet

Utskottet ansåg att det var positivt att landsbygdsprogrammet har kommit på plats och att regeringen har tagit hänsyn till de iakttagelser som framfördes i miljö- och jordbruksutskottets och näringsutskottets uppföljning av delar i landsbygdsprogrammet.

3.8 Uppföljnings- och utvärderingsgruppens iakttagelser och bedömningar

Jordbruksområdet

Jordbruksverkets och Livsmedelsverkets anslag har fördubblats för arbete med nya land- och anläggningsgodkännanden i syfte att förbättra svenska företags förutsättningar att exportera livsmedel och jordbruksvaror till länder utanför EU. Satsningen förväntas stärka myndigheternas arbete med export- och marknadstillträdesfrågor de kommande åren. Gruppen ser fram emot en redovisning om utfallet av denna satsning i kommande års budgetpropositioner.

Gruppen har vid flera tillfällen lyft fram att det är positivt att regeringen i vissa fall kompletterar resultatredovisningen i budgetpropositionen med särskilda resultatskrivelser. Regeringen kan därför överväga om särskilda resultatskrivelser vore lämpliga när det gäller att redovisa vilka effekter som anslagsförstärkningen till Jordbruksverket och Livsmedelsverket för arbete med nya land- och anläggningsgodkännanden har haft.

I förra årets budgetproposition såg utskottet fram emot en redovisning av vilka effekter som de olika åtgärderna inom ramen för handlingsplan gris och handlingsplan mjölk har haft för att vända den negativa utvecklingen på marknaden för svenskt griskött och svensk mjölkproduktion. Regeringen skriver att ett ökat strategiskt arbete med stort engagemang från aktörerna troligen har bidragit till det goda marknadsläget under 2015 för svenskt kött. Gruppen saknar en tydlig redovisning i årets budgetproposition av vidtagna åtgärder, med fokus på statliga insatser, som har bidragit till att vända den negativa utvecklingen.

Regeringen skriver att det har vidtagits en rad åtgärder för mjölkbönderna och att handlingsplanen mjölk nu drivs vidare i branschens regi. Bland de åtgärder som har vidtagits ingår en maximalt tillåten medfinansiering till det krispaketet för jordbruket, främst mjölksektorn, som EU:s jordbruks- och fiskeråd beslutade hösten 2015. Vidare beslutades om en höjd koldioxidskattenedsättning för dieselbränsle som används i arbetsmaskiner i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet. Andra åtgärder som regeringen har vidtagit för att stärka mjölkföretagens konkurrenskraft inkluderar ett förslag om sänkta arbetsgivaravgifter för den första anställda som föreslås träda i kraft den 1 januari 2017, en "nötpeng" inom gårdsstödet, ersättning för utökad klövhälsovård för mjölkkor i landsbygdsprogrammet, införande av villkorad läkemedelsanvändning (VILA) samt exportfrämjande åtgärder för mejerisektorn.

Ett arbete med att ta fram ett garantiprogram där staten skulle åta sig betalningsansvar för kreditgarantier riktat till mjölkföretag avbröts dock i samförstånd mellan bransch, banker och myndighet. Arbetet avbröts eftersom slutsatsen var att den statliga garantin skulle ha riskerat att försätta lantbrukaren i ett sämre läge om lantbrukaren hamnar på obestånd. Detta bl.a. på grund av att bankernas flexibilitet i hanteringen av företagens skulder skulle

ha minskat och att möjligheten att göra rekonstruktioner eller ordnad avveckling skulle ha försämrats.

Gruppen välkomnar redovisningen av de åtgärder som har vidtagits för att förbättra situation för mjölksektorn. Situationen är dock fortfarande besvärlig för mjölkbönderna, och gruppen ser fram emot en fortsatt redovisning av hur situationen utvecklas för svensk mjölkproduktion.

Regeringen avser att presentera en nationell livsmedelsstrategi under 2016. Livsmedelsstrategin kommer enligt regeringen att bidra till ökad produktion, sysselsättning och hållbar tillväxt i berörda näringar samt till ökad andel ekologisk produktion och konsumtion och bättre möjligheter för konsumenter att göra medvetna val samtidigt som relevanta nationella miljö kvalitetsmål nås. Enligt gruppens bedömning är det viktigt att beakta behovet av att kunna följa upp strategin i kommande års budgetpropositioner.

Jordbrukets administrativa kostnader minskade med 42 procent under perioden 2006–2012. Som framgår av resultatredovisningen anser regeringen att regelverket för den gemensamma jordbrukspolitiken har blivit mer komplicerat i många delar som ett resultat av den senaste reformen som beslutades i december 2013. Liksom förra året anser utskottet att det vore värdefullt om regeringen kunde förtydliga i vilken utsträckning detta kommer att leda till en ökning av företagens administrativa kostnader och upplevda administrativa börda. Det är enligt gruppen alltså fortsatt viktigt att arbetet med att minska företagens administrativa kostnader och upplevda administrativa börda fortsätter.

Fiskeområdet

Statens insatser inom fiskeområdet är i hög grad inriktade på att tillämpa EU:s regleringar och stödsystem. Gruppen ser positivt på att antalet fiskbestånd inom biologiskt hållbara gränser är stabilt. Regeringen anser att genomförandet av EU:s reformerade gemensamma fiskeripolitik skapar förutsättningar för att nå målen om ett hållbart fiske framöver och menar att det är viktigt att antalet bestånd under förvaltningsplaner ökar. Gruppen delar denna uppfattning.

Regeringen anser att stödmöjligheter inom vattenbruket kan bidra till att vattenbruksföretag ökar sin produktion och stärker sin konkurrenskraft. Gruppen ser fram emot att regeringen kommande år fördjupar redovisningen av denna fråga och redovisar de åtgärder som kan finansieras inom ramen för havs- och fiskeriprogrammet. Regeringen skulle kunna överväga om en särskild resultatskrivelse vore lämplig när det gäller en fördjupande redovisning av vattenbrukets potential att öka sin konkurrenskraft.

Livsmedelsområdet

Livsmedelsverket har tidigare anvisats medel för att motverka livsmedelsfusk. Förra året framförde utskottet att det vore värdefullt om regeringen kunde återkomma och redogöra för vilka resultat som resursförstärkningen ledde till.

I årets budgetproposition redogör regeringen för de insatser som har genomförts under 2015 eller planerar att genomföras under 2016 för att motverka livsmedelsfusk.

Ytterligare åtgärder krävs enligt regeringen för att uppnå en mer likvärdig livsmedelskontroll över hela landet. Effekterna av arbetet att utveckla den offentliga livsmedelskontrollen i Sverige kan enligt regeringen förväntas på några års sikt, liksom effekter av den ännu ej avslutade förhandlingen inom EU om den nya kontrollförordningen. Gruppen vill betona betydelsen av en likvärdig livsmedelskontroll i hela landet och att det krävs fortsatta ansträngningar för att skapa en effektiv och likvärdig kontroll i hela landet. Gruppen ser fram emot en redovisning av denna fråga i nästa års budgetproposition.

Regeringen menar att de upphandlande myndigheterna har ett fortsatt behov av stöd, information och vägledning för att kunna genomföra upphandlingar av livsmedel av önskvärd kvalitet. Gruppen anser alltjämt att det vore intressant om regeringen på ett tydligare sätt kunde beskriva vilka åtgärder som skulle kunna bidra till en sådan utveckling.